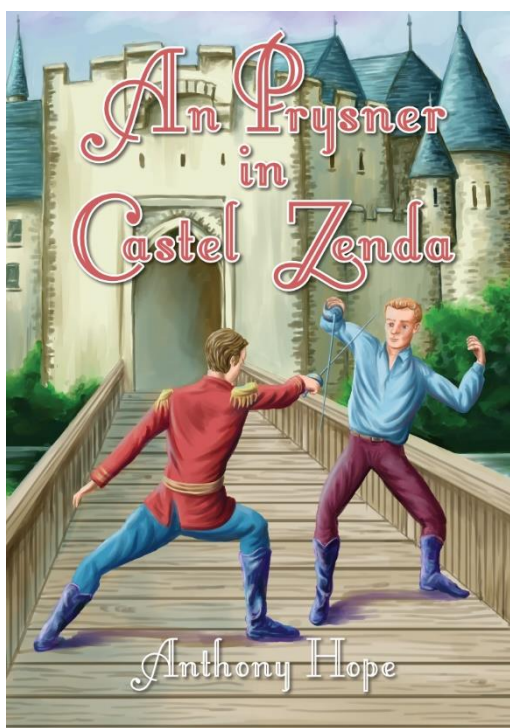

An pympes radn, bys in Chaptra 10, re beu keworrrys.

Kernowek gans Ian Jackson

E-dhyllys gans kernoweklulyn.com

Y fëdh *An Prysner in Castel Zenda* ow carya an redyor dhe Rùrytânya, pow a henwhedhel in perveth Ewrop coth. Res yw dh'agan gorour Rudolf Rassendyll dos ha gweres Mytern an wlas vian-ma, ha hebma in studh a beryl brâs. A yll Rassendyll lettya hager-dhevîs Dùk Michael, hanter-broder dhe'n Mytern? A yll diank orth cas Rupert a Hentzau ha'y dhrog-golîtys? A yll dry oll an aventuryans dhe dhyweth fusyk, heb terry colon an Brynces Flavia, ha'y golon y honen kekefrës?

Anthony Hope a wrug screfa an tâla-ma in 1894. Rùrytânya ha'y manylyon lywus a gibyas fancy an bobel desempys yn tobm. Yma an traillyans gans Ian Jackson ow cacha froth ha frobmans romantek an mamlyver.

Kensa dyllans / First published 1894

Mamdytel / Original title *The Prisoner of Zenda*

Traillyans / Translation © 2020 Ian Jackson

Pùb gwir gwehys. Nyns yw an pùblycacyon-ma dhe redya marnas wâr wiasva *kernoweklulyn.com* pò dre iscargans avell restryn pdf dhywar an wiasva-na. Ny yll radn vëth anodho bos copies ken maner, na treuscorrys, in form vëth oll na dre vain vëth oll, poken electronek, jynweythek, dre fotocopian, dre recordydh bò fordh vëth aral, heb recêva cubmyas dhyrag dorn dhyworth an trailyor.

All rights reserved. This publication is exclusively for reading on or downloading as a pdf file from the website kernoweklulyn.com. No part of it may be otherwise reproduced, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise whatsoever, without prior permission of the translator.

E-dhyllys gans / E-published by

kernoweklulyn.com (Viv Taskis), Ranjy A, 37 Bre an Eglos / Flat A, 37 Church Hill, Hellÿs / Helston, Kernow / Cornwall TR13 8TL

Lymnans / Illustration
Nigel Roberts

A note on the Cornish in this book

The Cornish of this translation takes William Jordan's *Gwrians an Bys* as its 'foundation text', while looking forward to John Keigwin, William Rowe and Nicholas Boson, and back to John Tregear, *Sacrament an Alter*, *Bêwnans Ke*, and *Bêwnans Meriasek*. Spellings are those of Standard Cornish ('Kernowek Standard' or 'KS'). This particular orthography was developed under the leadership of Michael Everson in close cooperation with Professor Nicholas Williams. It aims for spellings that are unambiguous as possible in their representation of the sounds of Cornish, and which at the same time remain faithful to the forms we encounter in the traditional Cornish texts – since these are our chief source for the language. The whole corpus of traditional Cornish has been used to enlarge the vocabulary. This has been a necessary principle of the revival from the outset.

There is a Glossary at the end of the book.

With thanks to Ray Chubb, who kindly read a draft of the whole translation and pointed out a number of infelicitous expressions.

A note on proper names

Anthony Hope's Ruritania becomes Rùrytânya in Cornish, but otherwise names of people and places specific to the story have not been respelled. All the Ruritanian characters have German or Slavic names, so Michael, for example, sounds very much like Cornish Myhal, and you will be close enough if you pronounce Flavia as 'Flâvya', *not* with the vowel heard in the first syllable of English 'flavour'. Strelsau too is a German name, at least in form. Say it as 'Shtrelzaw'. But Zenda is probably meant to be purely Slavic, so its z is pronounced as in Cornish zyp (not 'ts').

CONTENT PÙB RADN VÍSEK

Mis Gwydngala 2020

Chaptra 1

An Rassendylls – ha nebes geryow tùchyng teylu Elphberg

Chaptra 2

Adro dhe'n colour a vlew eus dhe dus

Mis Hedra 2020

Chaptra 3

Gordhuwher mery gans goos pell

Chaptra 4

An Mytern ow sensy appoyntyans

Mis Du 2020

Chaptra 5

Aventurs dhe actour gorthro

Chaptra 6

Kevrîn in certan selder

Mis Kevardhu 2020

Chaptra 7

Y Vràster ow cùsca in Strelsau

Chaptra 8

Kenytherow a'n tecka ha broder tewl

Mis Genver 2021

Chaptra 9

Tâbel tê ha porpos nowyth dhe hedna

Chaptra 10

Chauns brav dhe'n harlot

Mis Whevrel 2021

Chaptra 11

Helghya torgh coos ha brâs dres ehen

Chaptra 12

Recêva vysytyor ha boosa hig

Mis Merth 2021

Chaptra 13

Skeul Jacob amendys

Chaptra 14

Udn nos orth an Castel wâr ves

Mis Ebrel 2021

Chaptra 15

My ow cōwsel orth temptyor

Chaptra 16

Towlen othobmak

Mis Mê 2021

Chaptra 17

Dydhanans hanter-nos gans Rupert yonk

Chaptra 18 Agy dhe'n grocken dre nell

Mis Efen 2021

Chaptra 19

Fâss orth fâss í'n forest

Chaptra 20

An prysner ha'n Mytern

Mis Gortheren 2021

Chaptra 21

Mara pe kerensa oll an dra

Chaptra 22

Termyn present, passys – ha dhe dhos?

CHAPTRA 1**AN RASSENDYLLS – HA NEBES GERYOW TÛCHYNG TEYLU ELPHBERG**

“Prest yma qwestyon gena vy, Rudolf, pana dermyn vynta in oll an bÿs obery neppëth?” yn medh gwreg ow broder.

“A Rose wheg,” my a worthebys, ow corra an lo oy wâr an plât. “In oll an bÿs, prag y tal dhybmo obery neppëth? Ow studh yw attês. Namnag eus pegans dhybm lowr dhe'm whans (nefra nyns eus pegans lowr qwit dhe nagonen, dell wosta), benegys ov vy a sensy worshyp meur dh'y yêwny: broder ov vy dhe'n Arlùth Burlesdon, ha broder dâ dh'y gontes, an arlodhes mar worhanus. Mir, th'oma pës dâ!”

“Te yw naw bloodh warn ugans,” hy a nôtyas. “Ha ny wrusta obery tra vëth ma's –”

“Ma's gwary alês? Gwir yw hedna. Nyns eus otham dh'agan teylu obery taclow.”

Tabm vexys o Rose dre an ger-ma, rag pùbonen a wor (mencyon a'n feth, ytho, ny yll bos myshyf) nag eus teylu dhedhy a'n keth gre exaltys dell yw an Rassendylls, teg ha codnek kynth yw hy honen. Kefrës ha'y theythy dynyak, perhenes o hy a fortyn brâs, hag ow broder Robert o fur lowr, ma na vo hy lynaja bern ganso. Lynyaj yw, in gwrioneth, testen may lavaras Rose nampëth ewn in y gever in hy nessa geryow.

"An teylu dâ yw lacka, dre vrâs, ès oll an re erel," yn medh.

I'n very prës-na me a wrug palva ow blew. Godhvedhys veu hy mênyng pòr gler.

"Fest lowen ov vy dell yw Robert du y vlew!" hy a grias.

I'n keth tecken Robert a dheuth ajy, rag y fëdh ev ow tyfuna wor'seyth eur dell yw ûsys, hag ow qwil whel kyns haunsel. Ev a dowlas golok wâr y wreg: hy bogh o tûch entanys. Ev a'n tavas in udn jersya.

"Pandr'yw an mater, a whegen?" ev a wovydnas.

"Yth esa hy ow tavasa warbydn ow fowt obery ha'm perhenogeth a vlew rudh," yn medhaf, in ton a bystyck.

"Ho! Sur nyns yw ev dhe vlâmya a'y vlew," Rose a wrug amyttya.

"Ûsys dhe dhos dhe wel, unweyth pùb kenedhel, 'ma an blew-na," yn medh ow broder. "An dhewfrik kefrës. Rudolf a'n jeves aga dew."

"Dos dhe wel, ass yw edrek genama," yn medh Rose, entanys whath.

"Gena vy th'yw an blew dâ lowr," yn medhaf, ha my a savas in bàn hag omblegya tro ha'n portreyans a'n Gontes Amelia.

Gwreg ow broder a levas garm heb perthyans.

"Ass yw edrek, na gemerta an pyctour-na in kerdh, Robert," yn medh hy.

"Ogh, a whegen!" ev a grias.

"Re Varia!" me a geworras.

"Dhana nakevys via, martesen," hy a dhuryas.

"Scantlowr – ha Rudolf in agan mesk," yn medh Robert, ow shakya pedn.

"Bos nakevys, prag y coodh?" my a wovydnas.

"Agh Rudolf!" gwreg ow broder a grias in mes, ha rudhya pòr dhainty.

My a wrug wherthyn, ha pêsya debry an oy. Me a worras adenewen, dhe'n lyha, an qwestyon pana res o dhybm obery neppëth (ha py neppëth). Ha, rag gorfedna an dhadhel – ha rag serry tebmyk dhe voy, res allowa, ow whor vy dre laha, mar vian ha sevir – my a wrug merkya:

"Dâ glân yw genama bos onen a deylu Elphberg."

Pàn viv ow redya whedhel, pùpprës y fydnaf vy dreslebmel oll an text styrya. Saw pàn dheffa porpos dhybm a screfa whedhel, desempys yma otham owth inia warna vy styryans. Dell yw ôpynwelys, res yw dhybm clerhe prag y feu ow whor dre laha vexys a'm dewfrik ha'm blew, ha prag y whrug vy lavasos lavar, my dhe vos onen a deylu Elphberg. Rag kynth eus bry brâs, res desta, dhe'n Rassendylls, nans yw lies kenedhel, bytegyns nyns yw kevradna in aga goos jùstyfians vëth, orth kensa golok, a vòstya dell en vy jùnys dhe'n lynaja moy bryntyn a'n teylu Elphberg, na jùstyfians naneyl a bottya qwarel dell esa dhybm eseleth i'n Teylu Rial-na. Pana berthynas a yll bos inter Rùrytânya ha Burlesdon? Inter an Palys in Strelsau pò an Castel in Zenda, ha Nyver 305 Park Lane, Loundres West?

Now – ha res yw dhybm leverel orth an dallath, y fedham ow tysencledhyas, heb goheles, an very bysmêr yw res ankevy, dell dyb an Arlodhes Burlesdon wheg – i'n vledhen 1733, ha'n Secùnd Jory a'y eseth wâr an se rial, ha'n cres i'n termyn-na ow rainya, ha'n mytern ha Pensevyk Kembra heb bos an

eyl warbydn y gela na whath, y teuth certan pryns ow vysytya Lÿs an Sowson, neb o henwys in istory a'y wosa an Tressa Rudolf a Rùrytânya. An pryns o pollat yonk ha sêmly, uhel y bedn, merkys (namys martesen, ny dhegoth dhybm brusy) dre dhewfrik strait, lybm, hir tabm dres ehen, ha bùsh a vlew rudh tewl – an keth frigow-na ha'n keth blew, in gwrioneth, re wrug stampya an teylu Elphberg nans yw termyn pelha ès cov. Th'esa va tregys in Englund lower mis, hag ev a veu recêvys í'n pow-ma gans an moyha cortesy. Bytegyms ev a dhepartyas, wâr an dyweth, in dyfyk a gomendyans. Rag y feu va in omlath dewdhen (ha pùbonen owth omsensy bos y woos a'n uhella, hag ev ow casa hepcor kenyer qwestyon a'y dhynyta) gans neb nôbyl, aswonys dâ in Cowethas an jêdh, rag y boyntys y honen a veryt, ha kefrès avell den teg dhe wreg. Í'n omlath Pryns Rudolf a gemeras goly garow, Ha sawyes anodho, y feu remôvys in dadn gel dre sleyneth an lÿscadnas Rùrytânyan, hag ev ow cafos plenta trobel. Ny veu an nôbyl golies í'n omlath, mès yêyn o an myttyn, ha glêb, pàn wrussons y omvetya, ha'n nôbyl a godhas in hager-anwos. Hag abàn na sowenys ow fetha y gleves, y feu marow whe mis, ader dro, wosa dybarth Pryns Rudolf, heb spâss rag amendya y gescowethyans gans y wreg – ha hodna, warlergh dew mis moy, ow tenethy flogh in er dhe dîtél ha stâtys an teylu Burlesdon. An arlodhes-ma o an Gontes Amelia, mayth esa ow whor dre laha ow yêwny remôcyon a'y fyctour in mes a'n parleth in Park Lane. Ha gour dhedhy y feu Jamys, pypmes Yùrl Burlesdon ha Baron Rassendyll an secùnd warn ugans, pùbonen a'n dhew in nôbylta an Sowson, ha Marhak in Ordyr an Garget. Ha Rudolf, y whrug ev dewheles dhe Rùrytânya, demedhy gwreg, hag eskyna wâr an se rial, le may feu y flehes esedhys in lynaja ewn, alena bys í'n very eur-ma – saw spis cot yn unsel. Ha worteweth, mar mydnowgh kerdhes dre soleryow an pyctours in Burlesdon, in mesk an hanter-cans portreyans a'n dewetha deg bledhen ha seyth ugans, why a wra cafos pypm pò whe, hag intredhans an pyctour a'n wheffes yùrl, oll dyblans der aga dewfrik strait, lybm, hir. Ha kefrès dre showr a vlew rudh flàm. Dhe'n re-ma, pypm pò whe, yma lagasow glas inwedh, kynth eus lagasow tewl inter an Rassendylls moy menowgh.

Wèl ot an styryans. Ha my lowen y vos dewedhys. Namow wâr lynaja wordhy yw testen fest tyckly. Ha'n nôcyon erytuster eson ny ow clôwes kebmys anodho hedhyw í'n jêdh yw, dowt vèth, tavasak a'n lacka kynda oll. Ow mockya dothter yma va, hag ow screfa manylyon astranj in Lyver an Nôbylta inter an lînednow.

Êsy yw merkya tell usy ow whor dre laha – ha fowt gensy a lojyk, fowt personek dhedhy hy honen heb mar (rag nag eus lecyans na felha a gùhudha hy reydh) – usy hy ow consydra ow fysmens kepar hag offens ogasty ha my dhe vlâmya ragthans, hag ow tesevos, wâr hast, warlergh an sînyms-ma avês, teythly aberveth mayth ov vy hepthans kettep huny. Ha hy a genertha hy inferyans anjùst dre boynty orth dyfyk a brow í'm bêwnans vy bys í'n eur-ma. Wèl, re bo hedna dell yll, my a wrug kemeres shara dâ a blesour solabrès, ha shara dâ a wodhvós skentyll. My a veu kyns in scol Alman hag in únyversyta Alman, hag yth esen vy ow còwsel Almaynek mar berfèth avell Sowsnek iredy. Nyns esen vy estren vèth in Frynkek. Y'm bo nebes geryow Italek, ha Spaynek lowr kefrès dhe gùssya ino. My o, dhe'm breus, cledhevyas crev, mès heb sleyneth meur. Ha sethor dâ gans godn. My a wodhya marhogeth pùb best mayth yw y geyn dhe sedha warnodho. Ha'm pedn ow mos wâr y gàm kebmys yw possybyl, in despît y worher tanek. Mar mydnowgh leverel y talvia dhybm ry ow dedhyow dhe ober vas, nyns eus ger vèth dhe'm dyffres, marnas hebma: na godhvia dhe'm kerens kemyna dhybm ertons a dhyw vil bens an vledhen ha nas stubmys dhe wandra.

“An poynt a dhyffrans intra jy ha Robert,” yn medh ow whor dre laha, ha hy (bednath warnedhy!) ow còwsel yn fenowgh wâr arethva a'n wlasegeth ha, menowghter moy vèth, wâr arethva hy desmygyans, “an poynt a dhyffrans yw, y vos ev owth aswon an dûtys usy ow sordya a'y savla í'n Gowethas, ha dha vos jy owth aspia a'th savla chauncys dhe sêsyas.”

“Dhe dhen uhel y golon, a Rose wheg,” my a worthebys, “sêsyas chauncys yw dûta.”

“Flows!” yn medh, ow shakya hy fedn yn fen. Ha wosa tecken hy a bêsyas: “Now, otta Syr Jacob Borrodaile ow profya dhys soodh par hap a'th vusur jy poran.”

“Gromercy milweyth!” yn medhaf, in udn hanaja.

“Canaseth a’n jevyth warlergh whe mis. Yma Robert ow leverel gans certuster y vos parys dhe’th recêva avell onen a’y sodhogyon. Gwra acceptya, Rudolf – rag plegya dhe vy.”

Now, byth pàn wrella ow whor dre laha gorra an mater in geryow a’n par-ma, ow cryhy hy thâl teg, hag ow plethy hy dêwla bian, hirethek hy lagasow, oll a’m govys vy, loselwas kyn fe, ha hy heb omgemeryans naturek in ow hever, y’m beus edrega. Ha pelha, th’esen vy ow predery tell yllyn vy, dowt vèth, spêna termyn i’n soodh brofys-na ha cafos moy ès spot a solas. Ytho me a lavaras:

“A whor wheg, wosa whe mis mar nyns eus lestans nag yw gwaitys, ha Syr Jacob orth ow gelwel, dhe’m cregy! my a vydn mos gans Syr Jacob defry!”

“Ogh, Rudolf, ass osta cuv! Pòr lowen ov vy!”

“Ple fèdh ow mos?”

“Ny wor whath. Certan y fèdh canaseth dâ.”

“A Vadâma,” yn medhaf, “kyn na vo ma’s Myssyon othobmak par hap, me a vydn mos rag kerensa jy. Pesqweyth may fo màl genama, ny vedham mygyl.”

Rÿs veu ow fromys ytho. Saw whe mis yw whe mis, owth hevelly trunk heb worfen. Ha rag an mîsyow-ma dhe vos istynys inter my ha’m dywysygneth devedhek (me a vydn sopoulos sodhak canaseth dell yw den dywysyk, saw ny worama, rag na veuv vy sodhak canaseth bythqweth, na dhe Syr Jacob na dhe nagonen), my a wrug whythra orth maner garadow gasa an termyn dhe bassya. Ha desempys i’m pedn y teuth tybyans a vusytya Rùrytânya. Martesen yth hevel coynt, na wrug vy bythqweth vusytya an wlas-na kyns. Mès ow thas (in spit dh’y gerensa gudh wor’tu ha’n teylu Elphberg, neb a’n lêdyas dhe ry dhybm, y secùnd mab, an meur-hanow Rudolf), yth o prest sevys warbydn mos dy. Ha warlergh y vernans, ow broder, in dadn gùssul Rose, a wrug degemeres tradycyon an teylu, esa ow tesky goheles an wlas-na bytteth. Saw abàn dheuth Rùrytânya i’m pedn, y feuv vy consûmys gans ewl hy gweles dystowgh. Wosa pùptra, nyns yw blew rudh ha dewfrik hir dhe gafos only in Teylu Elphberg. Ha’n whedhel coth o skyla absurd y dhylowrder, dhe’m breus, rag ow barya vy dhyworth aswon gwlasor a bris, ha meur hy bry, neb a wrug kemeres rol brâs in istory Ewrop kyns, ha parys dhe wil an keth hedna unweyth arta in danger rêwlyas yonk ha freth, dell o an Mytern nowyth, herwyth pùb mencyon anodho. Sêlys veu ow determyans pàn wrug vy redya in *The Times* tell vedha an Pympe Rudolf cùrunys in Strelsau kyn pedn an nessa teyr seythen, ha tell vedha an ocasyon brâs-oberys in gwir. Mes a dorn my a vydnas bos ena, ytho dallath parusy. Saw dre rêson nag esa nefra dhybm ûsadow a brovia manylyon dhe’m kerens a’m viajys, ha my i’n câss-ma ow qwetyas gorthenep warbydn ow forpos, my a lavaras dell vydnen vy gwandra i’n Tyrol – o menowghva dhybm – ha my a wrug dyserry Rose dre dheclarya bos dhybm entent dhe studhya problemow gwlasok ha socyal an gemeneth, brâs hy les, usy tregys i’n còstys-na.

“Martesen,” me a hyntyas yn tewl, “y fèdh sewyans dhe’m viaj ena.”

“Pandra vynta leverel?” hy a wovydnas.

“Wèl,” yn medhaf, ha’m gis heb rach vèth, “y hyller lenwel, dell hevel, aswy i’n lien der ober oll-compassus –”

“Ho! a wrêta screfa lyver?” hy a grias, ha tackya dêwla. “Hedna vèdh spladn, a ny vèdh, Robert?”

“Th’yw an gwelha comendyans i’n jèdh hedhyw dhe’n bêwnans gwlasok,” ow broder a wrug nôtya, hag ev y honen, dell y coodh godhvov, omgomendys i’n very maner-ma lower gweyth. *Burlesdon Tùchying Damcanep Goth ha Fethow Arnowyth hag An Sewyans Dewetha Oll, gans Studhyor Polytyk*, an dhow ober-ma yw uhel in bry aswonys.

“An gwir yma dhis, ha my ow cresy, Bob was,” yn medhaf.

“Now gwra dedhewy, ty dh’y wil yn tefry,” yn medh Rose, sevir hy lev.

“Nâ, promys vèth ny rov vy. Saw me a vydn y wil mar teuv ha cafos devnyth lowr.”

“Hèn yw rêsonus,” yn medh Robert.

“Ogh, ny vern an devnyth!” yn medh hy, ow settya hy gwessyow in pors.

Saw i’n tor’-ma ny ylly hy kemeres moy ès hanter-promys orta vy. In gwrioneth, y fensen vy gwystla sùbmen vrâs, na wrella story a’m viaj nama paper vèth nefra, na shyndya neb pluven. Hag yma hedna ow tysqwedhes fatell woryn ny bohes teg a vynes a vo i’n termyn a dheu. rag otta vy obma, ow colenwel ow hanter-promys, hag ow screfa lyver, dell na wrug vy desmygy bythqweth – kyn na wra servya scant in comendyans dhe’n bêwnans gwylasek, ha’y gontent heb tùchya màn an Tyrol.

Dowt a’m beus dell wrussa an lyver plêsy a an Arlodhes Burlesdon naneyl, mar teffen ha’y bresentya dh’y golok hag arvrusyans – na’n stap-na, nyns eus mydnas vèth genef a’y wil.

CHAPTRA 2 ADRO DHE’N COLOUR A VLEW EUS DHE DUS

Lavar meurgerys dhe’m Ôwnter William o, na godhvia dhe dhen vèth tremena dre Paris heb passya inhy udn jorna. Th’esa an ôwnter ow leverel warlergh prevyans a’n bÿs, ha me a wrug onora y gùssul der ôsty a udn jèdh hag udn nos i’n ‘Continental’ wâr ow fordh dhe – dhe’n Tyrol. Me a vysytyas George Featherly i’n Canaseth, ha ny a gemeras tabm warbarth a gydnyow i’n boosty Durand, hag a’y wosa tastya an Gwary Kenys. Ha wosa hedna ny a dhebras nebes soper, ha wosa hedna vysytya Bertram Bertrand, gwersyor dâ y hanow ha kesscrefor in Paris rag *The Critic*. Y’n jeva set a rômys meur aga honfort, ha ny a gafas gwesyon blesont ow meggy hag ow kestalkya. Apert o dhybm, bytegyns, Bertram y honen dhe vos dyglon, estregus y vrës, ha pàn veu pùbonen gyllys, marnas ny gàn honen, my a wrug y dhascùntell a’y vùtyans pell. Pols dâ ev a skyrmyas genef, ha wâr an dyweth ev a grias in mes, ow tówlel y gorf dhe wely dèdh:

“Dâ lowr, ha ty owth erya. Th’esof ow cara – iffarnak cara!”

“Dhana prydydhieth a wrêta screfa dhe well,” yn medhaf avell ger confortya.

Ev a wrug cryhy y vlew gans y dhorn ha meggy yn fen. Yth esa George Featherly, a’y sav, an keyn trailys dhe’n glavel, ow minwherthyn heb cufter.

“Mars yw hy an garorieth coth,” yn medh, “ny dal ma’s hy dascor, Bert. An venyn a vydn qwyttya Paris avorow.”

“Me a’n gor,” yn medh Bertram, garow y lev.

“A pèdh hy ow cortos, dyffrans vèth,” a bêsyas George yn tybyta. “Ma hy neyjys uhella ès myster jornalyst, sos!”

“Dh’y cregy hy!” yn medh Bertram.

“A les dhybm via dhe voy,” me a wrug lavasos, “mar cothfen vy pyw eso’why ow còwsel in hy hever.”

“Antoinette Mauban,” yn medh George.

“De Mauban,” a groffolas Bertram.

“Ohô!” yn medhaf, ha sevel orth aswon dadhel an ragêr ‘de’. “A vynta leverel, Bert –?”

“Dar, ny ylta gasa cres?”

“Py ma hy ow mos?” me a wovydnas, rag an dhama nyns o bian hy hanow.

George a wrug tynkyl an bathow in y bocket, minwherthyn yn cruel orth Bertram truan, ha gortheby yn plesont:

“Ny wor den vèth. Me a vetyas – ha ny ow còwsel, Bert – gans onen a’n vrâsyon in hy chy nans yw lower nos – wèl, nans yw ogas ha mis. A wrusta metya ganso nepprës – Dùk Strelsau?”

“G’rug,” Bert a groffolas.

“Den codnek dres ehen, dell dybys vy.”

Caletter vëth ny veu gweles tell o George porposys dre vencyon a'n dûk dhe encessya torment wâr Bertram truan, ytho my a vydna inferya re wrug an dûk aswon attendyans dhe Madame de Mauban. Hy o gwedhwes, rych, sêmly ha, dell levery whedhel, uhelwhansek. Th'o pòr wirhaval hy dhe vos, dell y'n gorras George in geryow, neyjys mar uhel avell ken onen, neb o person a'n moyha possybyl, heb perhedna gre rial i'n styr stroth. Rag yth o an dûk mab dhe Vytern Rùrytânya tremenys agensow, dre secùnd demedhyans a'n leuv gledh, ha hanter-broder dhe'n Mytern nowyith. Ev o mab moyha kerys y das, ha chêsôn a gabel pàn veuva gwrës dûk, ha'y dîtél kemerys dhyworth cyta, ha hodna an bencyta hy honen. Y vabm o dâ hy genesygeth, adar exaltys bytegyns.

“Dar, nyns usy ev in Paris i'n tor'-ma?” me a wovydnas.

“Ogh, nag usy! Ev êth in kerdh rag bos in cùrunyans an Mytern – solempnyta na wra ev enjoya scant, dr'yw dhe wetyas. Saw Bert, a bollat dâ, na goll govenek! Ny wra ev mân demedhy Antoinette maga teg – wèl, ny wra, marnas towlen aral a vëdh sprellys. Byttele, y fydn hy martesen – ” Ev a hockyas ha keworra, in udn wherthyn, “Cales yw sevel orth attendyans rial – ty a wor hedna, Rudolf, a ny wodhes?”

“Dhe'th confùndya!” yn medhaf, ha gorhebmyn farwèl, ha gasa Bertram anfusyk inter dêwla George, ha mos tre dhe'm gwely.

Ternos George Featherly a wrug dos gena vy dhe'n gorsaf, may prenys vy tôkyn dhe Dresden.

“Gwil tro rag gweles oryel an pyctours?” George a wovydnas, ha gwenwherthyn.

George yw whedhlor coth, ha mara mednen derivas dhodho dell esen vy ow viajya bys in Rùrytânya, y fia an nowodhow devedhys in Loundres wosa treddeth, hag in Park Lane kyn pedn seythen. Ytho my a vydna ry gorthyp gohelus pàn wrug ev selwel ow honsyans vy ha'm forsâkya desempys, ow qwybya dres an cay. Pàn wrug vy holya gans dewlagas, me a welas bos ev ow terevel y hot ha salujy benyn jentyl, fascyonus hy gwysk, a veu apperys namnygen in mes a'n dôkynva. Hy o, leveryn ny, tûch moy ès deg bloodh warn ugans, hir hy horf, tewl, ha leun lowr hy fygùr. Pàn esa George ow còwsel, me a wrug gweles tell dowlas hy golok scav warna vy, ha'm gooth a veu hùrtys der an preder nag esa semlant dhybm a'n gwelha, ha my cudhys in dadn gôta pelour ha lien codna (rag an jëdh in Ebrel dhe vos yêyn) ha hot viajya, medhel ha tednys isel dhe'n scovornow. Wosa tecken, George a dheuth ha jùnya dhybm arta.

“Cowethes meur hy gorhan yma dhis i'n viaj,” yn medh. “Hòn yw an dhuwes usy Bert Bertrand truan ow cordhya dhedhy, Antoinette de Mauban; ha hy, kepar ha ty, ow mos dhe Dresden – heb dowt kefrës rag gweles oryel an pyctours. Pòr goynt yw, bytegyns, nag usy hy ow whelas an enor a'th aswon i'n present termyn.”

“Ny vydden vy govyn comendyans dhedhy,” me a wrug merkya, nebes serrys.

“Wèl, me a brofyas dha dhry jy dhedhy. Mès hy a lavaras, ‘Prës aral.’ Ny vern, was, par hap y fëdh drog-labm hens horn, ha chauns dhyso a wil hy rescous ha defendya Dùk Strelsau dhe ves!”

Bytegyns ny veu drog-labm vëth, naneyl orta vy na worth Madame de Mauban. My'yll còwsel abarth dhedhy, ha'm omfydhyans kehaival dell eus a'm parth ow honen. Rag pàn esen vy, wosa nos a bowes in Dresden, ow pêsyas an viaj, hy a wrug eskyna i'n keth train. Convedhys o genam y bosy heb whans a gompany, ytho me a vydna hy goheles gans rach. Saw my a wely hy bos ow viajya an keth train-ma gena vy bys in very pedn a'm fordh, ha me a wrug ûsya pùb spâss a veras war orty, bÿth pàn allen vy gwil, heb bos aspies.

Kettel wrussyn ny drehedhes or Rùrytânya (ha'n sodhak coth, neb o rowtor an Dollva, ow settya y dremyn warnaf mar stark, may feuv vy surra agès kyns a'm fysmens Elphberg), me a brenas an paperyow nowodhow, ha cafos derivadow inans tûchyng ow viaj. Heb styryans cler, tabm kevrînek kyn fe, y feu dëdh an cùrunyans avauncys neb rêson. Y fedha an solempnyta sensys trenja. Th'esa an

hol bow ow frobma in y geveer, ha Strelsau o, hebma apert, leun a rûth. Oll an rômys a veu gwerthys, ha'n ostelyow ow fedna. Pòr idn vedha ow chauns vy dhe gafos gwestva, ha sur y fedha res dhybm tyilly pris uthyk brâs. Ervirys veuv vy dhe bowes in Zenda, tre vian, hanter-cans mildir dhyrag an bencyta, ha deg ader dro dhyworth an or. An train a dheuth dy gordhuwher, hag ow forpos o passya an nessa jorna, de Merth, in gwandrans dres an brynyow, meur aga brafter herwyth whedhel; kibya golok got a'n Castel brâs y hanow; kemeres an train dhe Strelsau de Merher myttyn; ha dewheles i'n nos rag cùsca in Zenda.

Ytho in Zenda me a skydnyas, ha pàn esa an train ow tremena an tyller mayth esen vy sevys wàr an cay, my'yilly aspia Madame de Mauban in hy eseth. Th'o cler tell esa hy ow viajya bys in Strelsau ha cafos set a rômys ena, gwell hy darbar ès ow ragwel vy. Minwherthyn me a wrug pàn y teuth dhe'm preder, assa via George Featherly sowthenys a cothfa my ha hy dhe vos kesviajyoryon mar bell.

Pòr guv veu ow recepcon i'n ostel – in gwrioneth, scant nys o moy ès gwesty – ha'n ôstes o benyn goth ha borrh, ha dyw vyrgh gensy. Pobel gosel êns y, ha caradow, bian aga les, dell hevelly, in gwrÿth vrâs Strelsau. Gorour o an dûk dhe'n venyn goth, drefen ev dhe vos, warlergh lyther kemyn an Mytern tremenys, mêster a stâtyz Zenda lebmyn hag a'n Castel, esa bryntyn y sav wàr an vre serth in pedn an valy, ogas hag udn vildir orth an gwesty. Ny hockyas an venyn goth ow teclarya, yn tefry, hy edrek nag esa an dûk esedhys wàr an se rial, in le y vroder.

“Aswonys dhe ny yw an Dûk Michael,” yn medh. “Ma va tregys i'gan mesk nanj yw oll y dhedhyow. An Dûk Michael yw aswonys dhe bùb Rùrytânyan. Mès estren namnag yw an Mytern. Kebmys in powyow erel th'esa ev, ha nynj eus ma's onen in deg unweyth orth y aswon dre syght.”

“Hag i'n tor'-ma,” onen a'n benenes yonk a wodorras hy hows, “yma whedhel tell wrug ev dyvarva, ma nag eus den vèth oll orth y aswon.”

“Dyvarva!” hy mabm a grias. “Pyw eus ow leverel?”

“Johann, an gwethyas gam dhe'n dûk. Ev re welas an Mytern.”

“Eâ. 'Ma an Mytern, sera, in chy helghya an dûk, i'n forest obma, i'n very eur-ma. Ev a vydn mos ahanan dhe Strelsau rag bos cùrunys de Merher myttyn.”

Clôwes hedna a veu meur y les dhybm, ha my a wrug ervira kerdhes tro ha'n chy ternos, ha chauns a dhierbyn an Mytern. An venyn goth a bêsyas hir hy thavas:

“Agh, 'pe unweyth ev dhe dhurya orth y helghyans – hedna, ha'y win (hag udn dra kefrès), nynj yw ma's an re-ma y gerensa, dell laver scavel an gow – 'pe unweyth gasa agan dûk dhe vos cùrunys de Merher. Ot ow whans vy, ha ny vern pyw a wor.”

“Whyst, mabm!” an myrhas a lavaras, meur aga iny.

“Ogh, 'ma lies huny ow tyby an keth hedna!” an venyn goth a grias, cales hy fedn.

Me a'm towlas i'm chair brehek down wàr dhelergh, ha wherthyn orth hy dywysycter.

“Dhe'm part vy,” yn medh an yonca ha tecka a'n dhyw vyrgh, moren blegadow, sêmly hy minwharth, “cas yw Michael Du genam! Elphberg rudh yw whans avy, a vabm! An Mytern yw, pùb huny der dherif, mar rudh avell lowarn pò 'vell –”

Ha hy a wharthas dregynus, ow tôwlel golok warna vy, ha shakya hy fedn orth hy whor, warbydn hy fâs a rebukyans.

“Lies den re wrug molethy y vlew rudh kyns hedhyw,” an venyn goth a groffolas – ha my ow perthy cov a Jamys, pypmes Yùrl Burlesdon.

“Saw ny wrug benyn bythqweth!” a grias an voves.

“Benenes, y whrussons y kekefrès, pàn veu re holergh,” an gorthyp a dheuth sevir, ha'n voves a godhas in meth ha taw.

“Prag yma an Mytern i’n vro?” me a wovydnas, rag terry an taw tyckly.

“An dûk yw perhen a’n tir obma, dell leveryth.”

“Y feuva gelwys gans an dûk, sera, rag gwil powes obma bys de Merher. ‘Ma an dûk in Strelsau, ow tarbary recepcyon dhe’n Mytern.”

“Cothmans yns y dhana?”

“A’n gwelha,” yn medh an venyn goth.

Saw ow damsel roslyw a shakyas hy fedn unweyeth arta. Ny yller hy frodna termyn pell, heb hy dhe derry arta in mes:

“Eâ, th’yw an eyl ow cara y gela, mar wyw dell yw dhe dus whensys dhe’n keth plâss ha dhe’n keth wreg!”

Th’esa an venyn goth ow meras serrys brâs orty. Saw an dewetha geryow a wrug piga ewl a wodhvos ina vy, ha my a’s contrewetyas kyns ès hy dhe dhos dhe davasans:

“Pywa! An keth wreg dh’aga dew! Fatl’yw, a venenyk?”

“Gans oll an bÿs ‘ma godhvedhys ter via Michael Du – wèl sur, a vabm, an dûk – ow ry y ena ev rag demedhy y genytherow, Prynces Flavia, ha ter vèdh hyhy an vyternes.”

“Re’m fay,” yn medhaf, “ha my ow kemeres pyteth a’gas dûk lebmyn. Saw neb den mar pèdh yonca mab, now, res yw recêva an pèth a vo gesys dhodho gans an mab cotha, hag aswon grâss dhe Dhuw, kebmys dell alla va.” Ha my a wrug derevel an scodhow, ow predery ahanaf ow honen, hag ow wherthyn. Nena my a wrug predery Antoinette de Mauban inwedh, ha’y viaj dhe Strelsau.

“Bohes yw dyghtyans Michael Du gèn –” a dhalathas an vowes, in spit dhe sorr hy mabm. Mès pàn esa hy whath in cows, y teuth stap poos ha seny wâr an leur, ha voys grolyak a wovydnas in ton a wodros:

“Pyw eus ow clattra a ‘Michael Du’ in tre y Uhelder y honen?”

An vowes a levas scrij bian, hanter rag own – hanter, dell gresama, dydhanys.

“Ny wrêta derivas er ow fydn, Johann?” yn medh.

“Dar, ny welta pleth ujj dha glap ow lêdya?” yn medh an venyn goth.

An den hag a wrug còwsel, ev a worras y honen in rag.

“Ma godregor dhe ny, Johann,” yn medh ow ôstes, ha’n pollat a wrug sqwychya y hot dhe ves. Wâr nùk ev a’m aspias, ha plynchya stap wâr dhelegh, er am marth, kepar ha pàn wrella gweles tra varthusek.

“Pèth yw dha drobel, Johann?” an cotha mowes a wovydnas. “Hèm yw estren jentyl wâr viaj, devedhys rag gweles an cùrunyans.”

An den a dhaskemeras y honen, saw th’esa ow meras stag orta vy ha’y wolok o crev, whythrus, fers ogasty.

“Gordhuwher dâ dhys,” yn medhaf.

“Gordhuwher dâ, sera,” ev a groffolas, ha whythra orta vy whath, ha’n vowes hudhyk a dhalathas wherthyn, ow cria in mes –

“Mir, Johann, th’yw an colour kerys gena jy! Plynchys veuva pàn wrug aspia gâs blew, sera. Aga holour scant nynj yw gwelys in Zenda yn fenowgh.”

“Gyvyans a besaf, sera,” yn medh an pollat in udn hockya, penbleth in y lagasow. “Den vèth, nynj o dhe wetyas.”

“Roy gwedren dhodho, may halla eva ow yêhes vy. Ha me a vydn gorhebmy nos dâ dhe why, ha dùrdala dhe why, a venenes wheg, a’gas cortesy ha’gas kescows plesont.”

Gans an geryow-ma my a savas in bàn, ha wosa plegyans scav omdrailya dhe'n daras. Th'esa an voves yonk ow ponya rag golowy ow fordh, ha'n den ow kildedna rag gasa tremen dhybm, ha'y lagasow stegys warna vy whath. I'n very prës pàn wrug vy passya, ev a gemeras stap wàr rag, ha govyn:

"Y praydha, sera, yw an Mytern aswonys dhis?"

"Bythqweth ny'n gwelys," yn medhaf. "Yma govenek dhybm a'y weles de Merher."

Ny lavaras ev namoy, saw th'esen vy owth omglôwes fatell holya y wolok wàr ow lerg, bys may feu an daras degës ha my dredho. Ow hùmbrynkyades taunt a wrug leverel, ow kerdhes dhyragof hag ow meras dres hy scoodh:

"Onen a'gas colour, sera, ny yll plêsy Mêster Johann."

"Gwell yw ganso dha colour jy, martesen?" me a brofyas.

"Ow mênyn, sera, o colour in gour," hy a worthebys, ha'y golok a dhynyores warnaf.

"Pywa?" a wovydnys, ow settya dalhen in tu aral an cantolbren. "Yw colour in gour tra meur y vern?"

"Nag yw, mès my a gar dha colour jy – rudh an teylu Elphberg yw."

"Colour in gour," yn medhaf, "nyns yw y valew moy ès hebma!" – ha my ow ry nampèth dhedhy heb valew vèth.

"Duw graunt daras an gegyn dhe vos degës!" yn medh.

"Âmen!" yn medhaf, ha dyberth dhyworty.

In gwroneth, dell worama lebmyn, traweythyow th'yw colour a valew larj in gour.

CHAPTRA 3 GORDHUWHER MERY GANS GOOS PELL

Nyns en vy mar afrêsonus, mayth esen vy ow tysfavera gwethyas gam an dûk drefen nag esa ow fysmens dê ganso; ha'pe dysfaverans defry, wèl y fara a wrug ow diarva vy, moyha cyvyl ha hegar (dell hevelly dhybm), ternos vyttyn. Pàn glôwas bos Strelsau pedn ow fordh vy, ev a dheuth ha metya genef, ha my orth haunsel, ha derivas fatell veuva gelwys gans y whor, neb o demedhys dhe vysterden rych lowr ha tregys i'n bedncyta, rag ocûpya chambour in hy chy. Ev a wrug acceptya yn lowen, saw lebmyn ev a wodhya convedhes na ylly forsâky a dûtys. Ytho ev a besys orta vy a gemeres y le, mar calla an westva-ma contentya; uvel, mès, dell wrug ev keworra, glân ha leun a gonfort. Dedhewys o assentyans y whor, hag ev ow poosleva an dieth a via dhybm ha'n rûthow a wrussen vy dierbyn i'm vijays dhe ha dhia Strelsau avorow. Me a wrug acceptya y brofyans heb hockya, hag ev èth ha pellscrefa dh'y whor, ha my ow trùssa hag owth ombarusy rag mos i'n nessa train. Saw yth esen vy ow yêwny an forest ha'n chy helghya whath, ha pàn lavaras ow maghteth vian dell yllyn vy cafos an hens horn in gorsaf ryb an fordh, warlergh kerdhes deg mildir ogas lowr der an forest, me a vydnas danvon ow fardellow strait dhe'n drigva a ros Johann, gwil ow thro kerdhes, ha sewya dhe Strelsau a'y wosa. Gyllys o Johann dhe ves, ytho ny wodhya bos ow thowl chaunjys. Saw drefen nag esa effeth, ma's strechya ow devedhyans dh'y whor nebes ourys, chêsôn ny welyn vy a dherivas dhodho. Heb dowt, ny vydna an venyn dhâ spêna fienasow a'm govys.

Me a dhebras ly avarr, ha wosa gorhebmy'n farwèl dhe'm ôstys cuv, ha promyssya dewheles dhedhans wàr ow fordh tre, my a dhalathas ascendya an vre tro ha'n Castel hag alena wor'tu ha'n forest. Kerdhes hanter-our heb hast a'm dros dhe'n Castel. Th'o ker i'n dedhyow eus passys, ha'n pedndour auncyent in sawment dê whath, ha brâs y argraf. Adrêv dhodho th'esa ken radn a'n castel gwredhek, hag adrêv hodna, dyberthys dre bollgledh down ha ledan oll adro dhe'n byldyansow coth, yth esa mansyon arnowyth ha sêmly, drehevys gans an dewetha mytern, hag ow servya i'n tor'-ma avell trigva diogus dhe Dùk Strelsau. An radnow coth ha nowyth o jûnyes dre bons derevel, ha marnas an entryng andydro-ma nyns esa tremenva vèth inter an byldyans coth ha'n bys wàr ves. Saw ow lêdy a dhe'n mansyon arnowyth yth esa rôsva ledan ha sêmly. Aneth dhelvrysek o. Pàn esa Michael Du ow tesîrya

cowetha, y hylly trega in y vansyon. Mara pe sêsyas gans shôra cas warbydn mab den, nyns o res ma's tremena dres an pons ha'y dherevel wâr y lerg'h (an gwayans o dre rolbrednyer), ha'y dhry in mes ny yll tra vèth viadnha ès rejyment ha godnys brâs in aray. My êth ow fordh in rag, lowen bos dhe Michael Du, kyn na ylly ev kemeres an se rial na'n brynces naneyl, trigva mar vrav dell esa dhe genyver pryns in Ewrop.

Me a wrug entra dhe'n forest wharê, ha kerdhes pelha, udn our pò moy, in dadn y skeus tewl ha goyeyn. An gwêdh brâs o plethys an eyl gans y gela a-ugh ow fedn, ha golowyjyon an howl ow qwybya der an to-ma in lagasow mar spladn avell adamans, ha scant nyns êns y brâssa. Gorhenys en vy gans an tyller, ha pàn gefys vy gwedhen-ven a'y wroweth, me a settyas ow heyn orto, hag istyn ow garrow, hag omry dhe gontemplans cosel a decter sad an coos ha dhe gonfort a cygar dâ. Ha pàn anellys vy dalgh a decter (dell soposys), ha'n cygar gorfednys, me a wrug codha in cùsk moyha delycyùs, heb predery a'm train dhe Strelsau hag a'n androw esa ow passya yn scon. Remembra train i'n plâss a'n par-na a via sacrylych gwyls. In y le, me a dhalathas hunrosa y bosama demedhys dhe Brynces Flavia ha tregys in Castel Zenda, hag ow corhana cowl-dhedhyow gans ow hares in lanerhy an forest – ha hunros o hedna pòr blesont. Ha pàn esen vy i'm desmygyans ow qwasca abm gwresak wâr wessyow wheg an brynces, me a wrug clôwes nebonen (ha'n voys o radn a'n hunros, dell hevelly wostallath) ow cria in mes, garow hag uhel y lev:

“Dar, usy an jowl i'n dra? Mar pe dyvarvys, an Mytern via ev!”

An tybyans o siansus teg i'm hunros. Dre offrydna ow minvlew poos ha'm barv ha'y bleyn imperyal, y fedhen vy transformys dhe vonark. Pàn vydnen vy abma dhe'n brynces unweyth arta, i'n very prês-na me a dheuth (meur ow anvoth) dhe'n ervirans y bosama dyfun.

Me a wrug egery ow lagasow, ha cafos dew dhen ow meras orta vy ha brâs aga whans a wodhvos. Dhe'n dhew th'esa dyllas sport godn i'ga herhyn, hag anjy ow ton godnys. Onen o nebes berr ha pòr vynsek y gorf, pedn brâs, bùlet y shâp, minvlew a reun loos, lagasow blou gwydnyk bian, ha tabm gwythiek. An aral o pollat yonk ha tanow, cresek y hirder, tewl y vejeth, gans stubm grassyùs a vryntynsys. Me a wrug desmygy an eyl dhe vos den jentyl ûsys dhe gowethas meur hy bry, hag experyens ganso in conversacyon a vresel inwedh; ha'y gela dhe vos soudor coth. Dell veu prevys a'y wosa, hèn o desmyk lybm.

An cotha den a dheuth bys dhybm, ow qwil sin dhe'n aral may whrella holya. Dell wrug defry, ha derevel y hot yn cortes. Me a savas lent in bàn.

“Ev a'n jeves an hirder kefrês!” a glôwys vy an cotha dhe leva yn isel, hag ev ow whythra an whe troos'hês ha dyw vêsva a hirder esa dhybmo. Ena ev a lavaras, ow tava y gappa i'n vaner a Varhak:

“Alla'vy govyn agas hanow?”

“Awos why dhe wil an kensa stap i'gan aswonvos, a dus jentyl,” yn medhaf gans minwharth, “res yw dhe why lêdya i'n negys a henwyn.”

An den yonk a dheuth udn pâss in rag, ha plesont y vinwharth.

“Hèm yw,” yn medh, “Coronal Sapt, ha my yw henwys Fritz von Tarlenheim. Yth eson agan dew in servys Mytern Rùrytânya.”

Me a omblegyas, dyscudha ow fedn, ha gortheby:

“My yw Rudolf Rassendyll. Viajyor a Bow an Sowson ov vy; hag ow sensy comyssyon sodhak dhyworth hy Brâster an Vyternes nebes bledhydnyow alebma.”

“Dhana ny oll yw bredereth a'n cledha,” Tarlenheim a worthebys, hag istyn y dhorn, a wrug vy kemeres a'm bodh.

“Rassendyll, Rassendyll!” a hanajas Coronal Sapt. Ena y feu ùnderstondyng gwybys in golow scav dres y vejeth.

“Re Varia!” ev a grias, “o’why onen a’n teylu Burlesdon?”

“Ow broder yw lebmyn an Arlùth Burlesdon,” yn medhaf.

“Lyw an pedn a’th tyskever,” ev a wharthas in y vriansen, ow poyntya dhe’ m poll discudhys. “Dar, Fritz, ny wosta an whedhel?”

An den yonk a dowlas golok dyharas warna vy. Th’esa va owth aswon mater tyckly in fordh may fensa ow whor-dre-laha y estêmya meur. Rag ry dhe’n den diaha, me a wrug compla gans minwharth:

“Â! an whedhel yw godhvedhys obma maga tâ, dell hevel, hag i’gan mesk ny.”

“Godhvedhys!” Sapt a grias. “Mar mydno’why remainya obma, na wra dyowl vèth y dhowtya in oll Rùrytânya – na dâma vèth naneyl.”

Me a dhalathas omsensy anês. A pe convedhys genama kyns, tell esen vy ow ton petygrew screfys mar blain warnam, me a vensa kemeres moy preder kyns ès vysytya Rùrytânya. Mès yth o re holergh.

I’n very prês-na y feu lev brâs y senyans clôwys dhyworth an coos adrêv dhe ny:

“Fritz, Fritz! pleth esta, gwas?”

Tarlenheim a blynchyas, ha leverel gans hast:

“An Mytern yw!”

Dhe Sapt coth yth esa wharth in y vriansen unweyth arta.

Ena den yonk a labmas dhia govva a wedhen-ven ha sevel ryption. Pàn y’n aspias, my a wrug garm a varth. Hag y whrug ev kildedna rag sowthan sodyn pàn y’ m gwelas vy. Saw blew ow fâss yn unsel, ha neb gis a dhynya der entent a’y roweth ev; saw fowt dhodho kefrês a hanter-mêsva martesen a’ m hirder vy – nâ, le ès hodna, mès tabm bytegyans – Mytern Rùrytânya a via Rudolf Rassendyll, ha my, Rudolf, a via Mytern Rùrytânya.

Pols yth en ny sevys heb gway vèth, an eyl ow meras orth y gela. Ena my a dednas ow hot unweyth arta hag omblegya gans revrons. An Mytern a wrug dascafos y lev, ha govyn in y sowthan:

“A goronal – Fritz – pyw yw an den jentyl-ma?”

Me a vydna knack gortheby, pàn wrug Coronal Sapt gorra y honen inter an Mytern ha my, ha dallath còwsel orth y Vrâster in croffal isel. Th’esa pedn an Mytern pell a-ugh pedn Sapt, ha’y lagasow lebmyn hag arta orth ow whelas vy, hedre ve ow coslowes. Ha my owth aspia worto ev, polta dour. An havalder o meur y varth, sur, kynth esa poyntys a dhyffrans dhe weles inwedh. Fâss an Mytern o nebes moy kigek ès ow bejeth vy, hirgelgh y lînen o tebmyk creffa ha, dhe’ m desmygyans vy, nyns esa dh’y vin oll an ferfter (pò gorthter) o dhe redya wâr ow gwessyow tydn vy. Saw awos hedna, ha dres oll an dyffrans munys, yth esa an havalder ow sordya yn wondrys, marthys, moyha hewel.

Sapt a cessyas còwsel, ha’n Mytern whath ow plegya tâl. Ena, tabm ha tabm, cornellow y vin a dhalathas sqwychya, y dhewfrik a wrug skydny (dell wra ow dewfrik vy pàn esof ow wherthyn), y lagasow terlentry, hag awot y wharth a dardhas in shôra ancompressadow a’n moyha jolyf, esa ow seny der an coos ha’y dheclarya den mery.

“Metyans dâ, a genderow!” ev a grias, ha dos udn pâss wor’tu ha my, ha tackya dorn wâr ow heyn, ha wherthyn whath. “Gevowgh dhybm dre gortesy ha my sowthenys. Gweles dobyt i’n eur-ma a’n jêdh, nyns yw gwaitys nefra, eh, Fritz?”

“Me a bês pardon, a sera rial, a’ m bolder,” yn medhaf. “Yma govenek dhybm na wrav vy kelly favour agas Brâster.”

“Re Varia! cowntnans dâ an Mytern a’gas bydh pùb termyn,” yn medh, in udn wherthyn, “boneyl a’ m bodh bò heptho. Ha, sera, my a vydna keworra servyssyow yn lowen, pùppynag a allen vy. Pleth eso’why ow viajya?”

“Dhe Strelsau, a sera rial – dhe’n cùrunyans.”

An Mytern a wrug meras orth y gothmans, hag ev ow minwherthyn whath, kynth esa anetter hyntys in y dremyn. Saw tenewen jolyf an mater a’n cachyas arta.

“Fritz, Fritz!” ev a grias, “me a be mil gùrun rag aspia fâss Broder Michael pàn wrella gàn gweles dobllys!” ha’n wharth mery ow seny unweyth arta.

“A furneth Mêster Rassendyll,” a wrug Fritz von Tarlenheim merkya, “dowtys ov yn frâs, mar mydn vysytya Strelsau i’n termyn-ma.”

An Mytern a dùchyas cygaryk.

“Wèl, Sapt?” yn medh, in udn wovyn.

“Res yw dhodho heb mos màn,” an cothwas a wrug gromyal.

“Now, a goronal, gwell via leverel my dhe vos in kendon dhe Vêster Rassendyll mar ny wra –”

“Ogh, eâl gwra y vailya in maner ewn,” yn medh Sapt, ha hâlya pib vrâs in mes a’y bocket.

“Lowr, a sera rial,” yn medhaf. “Me a vydn voydya a Rùrytânya hedhyw i’n very jëdh.”

“Na vynta, re’n ebron dhâ – hèn yw *sans phrase*, dell yw Sapt plêsys dhe leverel. Rag ty a vydn kynyewel gena vy haneth, pùppynag a wharvo a’y wosa. Deus, a dhensa, ny wrêta metya gans nes’hevyn nowyth pùb jorna!”

“Haneth y fedhyn ny ow kynyewel yn erbysek,” yn medh Fritz von Tarlenheim.

“Càm na vedhyn – pàn eson ny ow qwesty gàn kenderow nowyth ny!” a grias an Mytern. Ha pàn dherevys Fritz y scodhow, ev a geworras: “Ogh! ha my a vydn perthy cov a’gan dallath avorow avarr, Fritz.”

“My kefrës – pàn dheffa vorow,” yn medh Sapt coth, ow tedna mog der y bib.

“Ogh, Sapt coth ha fur!” an Mytern a grias. “Deus, Mêster Rassendyll – pana hanow a rosens y dhys, ha ny ow còwsel?”

“Hanow dha Vrâster y honen,” me a worthebys, hag omblegya.

“Wèl, ‘ma hedna ow prevy na wrussons y kemeres meth ahanan,” yn medh in udn wherthyn. “Deus dhana, kenderow Rudolf. Ny’m beus plâss ow honen obma, mès yma ow broder wheg Michael ow lendya chy dhyn, ha ny a vydn gwil oll gàn ehen dhe’th intertainya ino”. Ev a golmas y vregh dhe’m bregh vy ha’m hùmbrank der an forest in kerdh, gans sin orth an re erel dhe dhos genen, tro ha’n west. Th’esen ny ow kerdhes moy ès hanter-our, ha’n Mytern ow megy cygarygow hag ow clappya heb hedhy. Les brâs a gemery adro dhe’m teylu, ha wherthyn a’y golon pàn wrug vy derivas a’n portreyansow i’gan soleryow, Elphberg aga blew, ha wherthyn a’y golon dhe voy pàn wrug ev clôwes bos ow thro plesour in Rùrytânya tra gevrîn.

“Yw res dhis vysytya dha genderow drog-gerys in dadn gel?” yn medh.

Desempys ny a wrug tremena mes a’n coos, devedhys dhe jy helghya, bian hag bohes afînys. Byldyans udn leur o va, sort a vùngalow, gwrës oll a bredn. Pàn esen ny ow nessa, y feu den cot apperys dh’agan metya, hag udnwysk sempel in y gerhyn. Ny welys ken onen ma’s benyn dew ha coth, neb o mabm Johann, an gwehthas gam dhe’n dûk, dell wrug vy dyskevera a’y wosa.

“Wèl, yw kydneyow parusys, Josef?” an Mytern a wovydnas.

Parusys in gwir, dell dherivas an servont bian, ha ny a’gan eseth dhyrag plenta vytel yn scon. An boos o sempel lowr: an Mytern ow tebry yn yagh, Fritz von Tarlenheim yn tainty, Sapt coth kepar ha bleydh. My a wrug gwary brav gans ow hollel ha’m forgh, dell o ûsys genama. An Mytern a verkyas ow ferformyans, ha gormola in y wolok.

“Th’on ny oll tus dhe dallyour dâ, ny teylu Elphberg,” yn medh. “Saw dar! – nyns eson ny ow tebry yn sêgh? Gwin, Josef! gwin, was! On ny bestas, ha ny ow tebry heb eva? On ny gwarthek, Josef?” Sket orth repref-ma Josef a wrug beha an bord a votellow.

“Remember avorow!” yn medh Fritz.

“Eâ – pàn dheffa vorow!” yn medh Sapt coth.

An Mytern a wrug gwakhe gwedren leun rag kerensa yêhes “Kenderow Rudolf,” dell vydna ev ow cria vy dre gortesy – pò dre jolyfter. Ha my a wrug eva eqwal rag kerensa yêhes “Colour rudh Elphberg”, hag ev ow wherthyn yn uhel.

Now, pynag a ve an boos, th’o an gwin esen ny owth eva dres pùb pris pò estêmyans, ha ny a wrug jüstys warnodho. Unweyth only, Fritz a vedhas lettya dorn an Mytern.

“Pywa?” an Mytern a grias. “Remember ty dhe dhallath dhyraga vy, Mêster Fritz – res yw dhis bos dew our moy erbysek ès my.”

Fritz a welas nag esen vy ow convedhes.

“My ha’n coronal,” ev a styryas, “ny a vydn qwytya ’lebma dhe whegh eur, marhogeth bys in Zenda wâr nans, ha dewheles gans gwethlu an onour rag kemeres an Mytern eth eur, ena ny oll a vydn marhogeth warbarth dhe’n gorsaf.”

“An gwethlu, dh’y gregy!” Sapt a groffolas.

“Ogh! Pòr gortes yw ow broder, hag ev ow pesy an onour dh’y rejyment ev,” yn medh an Mytern.

“Deus, a genderow, nyns eus otham dhe jy a dhallath avarr. Udn votel whath, sos!”

Me a gemeras udn votel whath – gesowgh ny, kyns, dhe leverel udn radn a votel, rag moy ès hanter a veu viajys yn uskys ajy dhe vriansen y Vrâster. Fritz a wrug dascor pùb attent dhe berswâdya. Dhia wil perswâdyans, ev êth bys in bos perswâdys, ha ny oll leunha scon a win ès dell godha dhe ny. An Mytern a dhalathas còwsel adro dhe vynes a vydna gwil i’n termyn a dheu, Sapt coth adro dhe vynes a wrug i’n termyn eus passys, Fritz adro dhe neb mowes, ha my a’n merytys marthys ow longya dhe lydnyath Elphberg. Yth esen ny oll ow kestalkya i’n kettermyn, hag ow sewya Sapt ha’y geskyans: gasa an vorow dhe gemeres with a’y honen.

Wâr an dyweth an Mytern a worras y wedren dhe’n bord ha posa wâr dhelergh in y jair.

“My re evas lowr,” yn medh.

“Nyns oma whensys màn dhe gontadia an Mytern,” yn medhaf.

Defry, th’o y lavar a’n gwirra yn tien – mar meur dr’yly bos.

Pàn esen vy ow talkya whath, Josef a dheuth ha settya dhyrag an Mytern cruskyn coth ha reveth, gwelweyth y wyscas. Y feu a’y wroweth in neb selder tewl mar bell, mayth esa va ow qwynkya, dell hevelly, in golow an cantolyow.

“Y Vrâster, Dûk Strelsau, ev a’m erhys settya an gwin-ma arâg an Mytern pàn ve an Mytern sqwith a bûb gwin aral, ha pesy orth an Mytern a’y eva, rag oll y gerensa dh’y vroder.”

“Ober dâ, Michael Du!” yn medh an Mytern. “Corkyn mes, Josef. Dh’y gregy! Esa ev o’predery my dhe blynchya dhort y votel?”

Egerys veu an votel, ha Josef a wrug lenwel gwedren an Mytern. An Mytern a’n tasyas. Ena, gans tremyn sad ha gwyw dhe’n eur ha dh’y blit y honen, ev a wrug meras warnan adhedro:

“A dus jentyl, cowetha vy – a Rudolf, ow henderow (sclandrus yw an whedhel, Rudolf, re’m leouta!), th’esof ow ry oll Rûrytânya dhe why bys in hy hanter. Saw na besow’ badna a’n votel dhuwyl-ma, ha my o’th eva rag kerensa yêhes an – an knâva fel-na, broder vy, Michael Du.”

Ha'n Mytern a sêsyas an votel hag omwheles a-ugh y anow, ha'y gwakhe ha dehesy dhe ves, ha gorra y bedn wâr y vrehow dhe'n bord.

Ha ny a wrug eva hunrosow plesont dh'y Vrâster – ha marnas hedna nyns esof ow perthy cov a'n gordhuwher. Par hap yth yw lowr.

CHAPTRA 4 AN MYTERN OW SENSY APPOYNTYANS

A wrug vy cùsca udn vynysen, udn vledhen? Ny wodhyen vy poynt. Me a dhyfunas sodyn, in udn grena. Ow fâss, ow blew, ow dyllas, th'esens y oll ow tevera dowr, ha Sapt coth sevys adâl dhybm, gwenwharth a dhespît wâr y vejeth ha bùcket gwag in y dhorn. Wâr an bord ryphtho th'esa Fritz von Tarlenheim a'y eseth, gwydnyk kepar ha bùcka nos ha mar dhu in dadn y lagasow avell bran.

My a labmas serrys wâr ow threys.

“Dha ges yw gyllys re bell, sera!” me a grias.

“Tety valy, gwas, nyns eus termyn rag omdhal. Ny ylly ken tra vèth dha dhyfuna. Pymp eur yw.”

“Bèdh gwarnys, Coronal Sapt –” me a dhalathas arta, tobm ow spyrys, kynth en vy yêyn í'm corf dres ehen.

“Rassendyll,” Fritz a wodorras ow lavar, ow skydnya dhyworth an bord ha kemeres ow bregh, “mir obma.”

Yth esa an Mytern wâr an leur, growedhys oll y hës. Y fâss o mar rudh avell y vlew, hag ev owth anella poos. Sapt, ky coth ha dygortes, a'n pôtyas yn harow. Ny wrug ev gwaya màn, ha ny veu powes in y anellans naneyl. My a welas dell o y fâss ha'y bedn glëb a dhowr, kepar ha'm câss vy.

“Ny re spênas hanter-our in y gever,” yn medh Fritz.

“Ev a wrug eva terweyth moy ès dell wrugo'why dew,” Sapt a groffolas.

My êth wâr bedn dêwlin ha tava y wythy. An pols o uthyk idhyl ha lent. Th'esen ny, oll agan try, owth aspia an eyl dh'y gela.

“O droggyes – an dewetha botel-na?” me a wovydnas, in udn whystra.

“Ny woram màn,” yn medh Sapt.

“Res yw dhe ny cafos medhek.”

“Nyns eus medhek nes ès deg mildir, ha ny alsa mil vedhek y dhry dhe Strelsau hedhyw. Aswonys dâ yw trêm an dra. Ny wra ev gwaya whe pò seyth our na whath.”

“Ha'n cùrunyans!” me a grias in ewn euth.

Fritz a dhervys y scodhow, ha my ow convedhes bos hedna úsadow moyha menowgh dhodho.

“Res yw dhe ny danvon derivas y bos ev clâv,” yn medh.

“Eâ, martesen,” yn medhaf.

Sapt coth, neb o mar fresk avell egor jarn, a wrug tùchya y bib solabrës ha whetha mog kepar ha jyn êthen.

“Mar ny vèdh ev cùrunys hedhyw,” yn medh, “me a wystel cùrun na vèdh cùrunys nefra.”

“Varia, prag?”

“Ma an hol-nacyon ena rag y wolcùbma. Hanter a'n army – eâ, ha Michael Du orth y vley. On ny parys dhe dhanvon tell yw an Mytern medhow?”

“Tell yw clâv,” yn medhaf, in udn amendya.

“Clâv!” Sapt a dhassonas, ha’y wharth leun a scorn. “Anjy a wor y glevejow re dhâ. ‘Clâv’ o va lies treveth aral!”

“Wèl, res yw dhyn lavasos kyn fednons y sopoulos,” yn medh Fritz yn tyweres. “Me a vydn dry an nowodhow ha gwil an dra dhe’n gwelha.”

Sapt a dhervys y dhorn.

“Lavar dhèm,” yn medh. “A gresyth jy an Mytern dhe vos drogyes?”

“Cresaf,” a worthebys vy.

“Ha pyw a’n drogyas?”

“An ky damnabyl, Michael Du,” yn medh Fritz inter y dhens.

“Eâ,” yn medh Sapt, “rag na dheffa dh’y gùrunyans. Dh’agan Rassendyll nyns yw Michael teg aswonys. Pan opynyon eus dhe jy, Fritz? A nyns eus gans Michael mytern parys? A nyns eus gans hanter Strelsau ken ombrofyor? Dell yw Duw yn few, gwas, an se rial yw kellys mar ny wra an Mytern omdhysqwedhes in Strelsau hedhyw. Dhybmo th’yw Michael Du aswonys re dhâ.”

“Ny a yll y dhon dy,” yn medhaf.

“Ha pòr deg y semlant,” yn medh Sapt, in udn vockya.

Fritz von Tarlenheim a gudhas y fâss inter y dhêwla. Th’esa an Mytern owth anella uhel ha poos. Sapt a wrug y dava gans troos unweyth arta.

“Ass yw pedn medhow!” ev a lavaras, “Saw Elphberg yw va, ha mab dh’y das, ha my ow pedry kyns in iffarn ès gasa Michael Du esedhys in y le!”

Rag tecken th’esen ny oll tewys. Ena Sapt a gemeras y bib mes a’y vin ha leverel dhybm, ow plegya tâl:

“Den a vydn cresy in Tenkys pàn usy va ow tevy coth. Tenkys a wrug dha dhanvon jy obma. Tenkys a wra dha dhanvon lebmyñ dhe Strelsau.”

Me a wrug hanaja “Duw Dynam!”, ha treburchya wâr dhelegh.

Fritz a dhervys y lagasow in golok freth ha sowthenys.

“Ûnpossybyl!” yn medhaf isel ow lev. “Aswonys vedhama.”

“Peryl yw hedna – warbydn certuster,” yn medh Sapt. “Mar mydnys trehy dha varv, me a wystel, aswonys na vedhys poynt. Eus own dhis?”

“Sera!”

“Deus, mab, tety valy! Mès dha vôwnans â dhe goll, te a wor, mars os aswonys in gwir – ha’m bêwnans vy – ha bêwnans agan Fritz. Saw mar nyns êth tejy, th’esof ow lia dhys, Michael Du a wra esedha wâr an se kyns haneth, ha’n Mytern a’y wroweth i’n vagh pò in y vedh.”

“Nefra ny vydn an Mytern gava dhybm,” me a stlevys.

“On ny benenes? Ny vern gyvyans!”

An clock a wrug tyckya hanter-canqweyth, ha try ugans, ha deg ha try ugans, ha my sevys in preder dredhans. Ena y teuth wâr ow fâss neb golok, dell sopoulos, rag Sapt coth a’m sêsyas er ow dorn, ha cria:

“Êth jy in gwir?”

“Av in gwir,” yn medhaf, ha my ow meras orth fygùr an Mytern wâr an leur ahës.

“Arayes yw,” Sapt a bêsyas, ha whystra gans hast, “ny dhe wodrega haneth i’n Palys. Pàn vedhyn ny gesys pryva, my ha ty, dystowgh ny a wra eskyna an vergh – res yw dhe Fritz powes ha gwetha chambour an Mytern – ha ny a wra marhogeth obma, in udn bonya. Parys vèdh an Mytern – Josef a

wra derivas orto – ha res a vëdh marhogeth, dhodho bys in Strelsau arta genev vy, ha dhyso bys in or an wlas, kepar ha pàn ve an jowl orth dha jâcya.”

Me a’n godhya oll in pols, hag inclynya pedn.

“Martesen yma chauns,” yn medh Fritz, gans kensa sin dhyworto a wovenek.

“Mar callama scappya bos dyskeverys,” yn medhaf.

“Dyskeverys mar pedhyn ny,” yn medh Sapt, “me a wra danvon Michael Du kyns dhe’n ancow ès mos ow honen, an nev re’ m gweressa! Eseth wàr an chair-ma, sos.”

Me a’n obeyas.

Ev a wybyas in mes a’n rom, ha cria “Josef! Josef!” Wosa teyr mynysen ev a dheuth arta, ha Josef ganso. Yth esa an eyl ow ton podyk a dhowr pooth, seban, ha daffar alsen. Th’esa ow crena pàn wrug Sapt styrya oll an studh ha comondya ow dyvarva vy.

Desempys Fritz a wrug gweskel wàr y vordhos:

“Saw an gwethlu! ‘Njy a wor! a wor!”

“Agh! Ny vydyn ny gortos an gwethlu. Ny a vydn marhogeth dhe Hofbau ha kemeres train ena. Pàn dhowns y, an ÿdhyn a vëdh neyjys pell dhe ves.”

“Saw an Mytern?”

“An Mytern a vëdh in selder an gwin. Me a vydn y dhon dy lebmyn.”

“Mar y’n cafons y?”

“Ny wrowns y màn. Fatell allons y? Josef a vydn aga thrailya in kerdh.”

“Saw –”

Sapt a wrug stank gans y droos.

“Nyns eson ny ow qwil gwary,” ev a wrug taredna. “Re’m fay! a ny worama an peryl? Mar cafons y an Mytern defry, ny vëdh y blit lacka ès pàn ny vëdh cùrunys hedhyw in Strelsau.”

Gans an ger-ma, ev êth hag egery an daras yn fen, ha dysqwedhes crefter na vien vy ow tesmygy bos dhodho, ow plegya dhe’n dor hag ow lyftya an Mytern in y dhêwla. Ha pàn esa va orth y wil, an venyn goth, mabm Johann an gwehyas, hy a dheuth ha sevel i’n daras. Sevys o hy polta, ena hy a drailyas wàr wewen, heb sin vëth a sowthan, ha clattra der an dremenva in kerdh.

“A wrug hy clôwes?” Fritz a grias.

“Me a sens hy clap!” yn medh Sapt, grym lowr, ha don an Mytern in y dhywvreggh in mes.

Ha my a sedhas in chair brehek, ha pàn esen vy a’m eseth ena, in hanter-clamder, yth esa Josef ow knyvyas vy ha’m cravas vy erna veu oll ow minvlew ha’m barv imperyal taclow eus passys, ha’m fâss mar vlogh avell bejeth an Mytern. Ha pàn wrug Fritz ow gweles indelma, ev a dednas anellans hir ha cria in mes:

“Re Varia, soweny a wren ny in gwir!”

Th’o whegh eur solabrës, ha nyns esa termyn moy dhe gelly. Constrînyngans gans Sapt, my a fystenans aberth in chambour an Mytern, ha gwysca ow honen in udnwysk a goronal a’n Gwethlu, ha my ow cafos nebes prës dhe worra qwestyon orth Sapt. Pëth a wrug ev adro dhe’n venyn goth?

“Hy a lias na glôwas hy tra vëth,” yn medh. “Mès rag bos sur, me a golmas hy garrow warbarth, ha pockya lien dorn in hy ganow, ha kelmy hy dêwla, ha’y settya in dadn alwheth in selder an glow, kentrevoges dhe’n Mytern. Josef a vydn aga dyghtya, pùbonen a’n dhew, moy adhwedhes.”

Ena y feuv vy skydyns in wharth, ha Sapt y honen ow minwherthyn grym.

“Dhe’ m desmygyans vy,” yn medh, “pàn wra Josef derivas ortans an Mytern dhe vos gyllys, y fydnons y cresy ny dhe gafos drog í’n keus. Rag yth yw dhe lia, nyns usy Michael Du ow qwetyas y weles in Strelsau hedhyw.”

Me a worras basnet an Mytern wàr ow fedn. Sapt coth a wrug istyn cledha an Mytern dhybm, ow meras orta vy hir ha dour.

“Grâss dhe Dhuw, ev a wrug ervira trehy y varv!” ev a grias.

“Prag y whrug ev?” me a wovydnas.

“Dre rêson Prynces Flavia dhe leverel y bos ev ow tyrusca hy bogh pàn vydna ry dhedhy abm a genderow cortes. Deus now, res yw dhyn marhogeth.”

“Yw pùptra salow obma?”

“Nyns eus tra vèth salow nag in tyller vèth,” yn medh Sapt. “Mès moy salow ny yllyn ny gwil.”

Í’n tor’-ma Fritz a dheuth ha jùnya dhyn arta, hag udnwysk a gaptin in y gerhyn a’n keth rejyment ha’m gwysk ow honen. Kyn pedn peder mynysen y feu Sapt taclys in y udnwysk ev. Josef a grias bos an vergh parys. Ny a labmas wàr aga heyn ha dallath, ow cobonya scav. Y feu an gwary in gwayans. Pandra vedha y finweth?

An myttyn ha’y air fresk a wrug glanhe ow frederow, ha me a wor convedhes pùptra a levery Sapt dhybm. Ev o marthys. Scant nyns esa Fritz ow còwsel, ev ow marhogeth kepar ha den in cùsk, mès desempys, heb ken ger vèth adro dhe’n Mytern, Sapt a dhalathas desky istory dhybm in oll y vanylyon a’m bêwnans tremenys, a’m teylu, a’m plesours, hobbys, gwanderow, cothmans, cowetha, ha servons. Ev a wrug desky etyket Lÿs Rùrytânya dhybm, in dadn bromys ev dhe vos prest orth ow elyn rag meneges oll an dus a godha dhybm aga aswon, ha ry hyntys pygebmys favour a dalvia dhybm aga wolcùbma ganso.

“Ha ken tra,” yn medh Sapt. “Catholyk osta, sur?”

“Nyns ov vy màn,” me a worthebys.

“Ren ow thas, cabmgryjyk yw!” Sapt a hanajas, ha dystowgh ev êth in lesson elvednek a’n practycyow ha’n rêwllys in crejyans an Romans.

“Í’n gwelha prës,” yn medh, “ny vèdh gwaityans brâs a’th wodhvoss, rag drog-gerys yw fara dybreder ha lows an Mytern in kenyer negys a’n par-ma. Saw res yw dhis bos mar dhainty avell amanyin orth an Cardynal. Govenek a’gan beus y wainya dhe ny, awos bos kedrydn stag intredho ha Michael ow tùchya aga bleynorieth.”

Solabrës y feun ny devedhys dhe’n gorsaf. Fritz a dhascafaf coraj lowr rag clerhe dhe vèster an gorsaf, meur y varth, towlen an Mytern dell o chaunjys. An train a dheuth in oll y êthen. Eskynys veun ny in caryach adhevís, ha Sapt a bêsyas y lesson, ow posa wàr an pluvogow dhelergh. Me a wrug checkya ow euryor vy – euryor an Mytern o hedna, heb mar. Eth eur o, yn kewar.

“An qwestyon yw, a wrussons y mos ha’gan sarchya ny?” yn medhaf.

“Y’m beus govenek na wrowns y cafos an Mytern,” Fritz a lavaraf, meur y anês, hag í’n dro-ma Sapt o an den a dhervys y scodhow.

Yth esa an train ow viajya yn tâ, ha dhe hanter wosa naw my a wrug aspia der an fenester an tourow pedrak ha mon ow longya dhe cyta vrâs.

“Dha bedncyta, sera lîch,” yn medh Sapt coth gans gwenwharth, ha gwevya y dhorn, ha plegya in rag ha gorra y vès wàr wythien codna ow bregh. “Dha bols yw tùch re uskys,” yn medh, in y lev croffolus.

“Nyns ov vy gwrës a ven!” me a grias.

“Ty a vèdh yn tâ lowr,” yn medh, gans inclynyans a’y bedn. “Res yw dhyn leverel fatell eus crèn lêhow wàr agan Fritz. Gwra gwakhe dha gostrel, Fritz, abarth Duw, a vaw!”

Fritz a wrug dell veu erhys dhodho.

“Udn our re avarr,” yn medh Sapt. “Gesowgh ny dhe dhanvon messach bos dha Vrâster devedhys, rag sur nys eus den vèth dh’agan metya í’n eur-ma. Hag í’n mên-termyn –”

“Í’n mên-termyn,” yn medhaf, “an Mytern, dh’y gregy mar ny vydn cafos spot a haunsel.” Sapt coth a wrug wherthyn in y vriansen, hag istyn y dhorn.

“Elphberg osta, pùb mèsva ahana jy,” yn medh. Ena ev a hockyas, ha leverel cosel, owth aspia orthyn, “Graunt Duw ny dhe vos yn few haneth ha hogen!”

“Âmen!” yn medh Fritz von Tarlenheim.

An train a wrug sevel. Fritz ha Sapt a labmas in mes, noth aga fedn, ha sensy an daras dhybm. Me a fethas tag codna o sordys ina vy, settya ow basnet warnaf yn fast, ha whetha pejadow cot dhe Dhuw (heb meth orth y leverel). Ena me a worras ow threys wàr eskynleur an gorsaf in Strelsau.

Mes a dorn, pùptra o fysky ha deray: tus ow fystena dhybmo, hottys inter aga dêwla, ha fystena arta in kerdh; tus orth ow hùmbrank bys í’n bùffet; tus owth eskyna hag ow marhogeth tobm aga hast dhe erberow an soudoryon, dhe’n Beneglos, dhe drigva Dùk Michael. Í’n very prës mayth esen vy ow lenky an dewetha lobm a’m hanaf a goffy, pùb clogh í’n cyta a dardhas in kessenysans a joy, ha mùsyk menestrouthy a vresel ha banlevow a dus, hebma oll a wrug gweskel wàr ow scovarn.

Ot an Pypmes Mytern Rùdolf in Strelsau, y cyta dhâ! Hag anjy oll ow cria avês –

“Dùrsona dhe’n Mytern!”

Gwessyow Sapt coth a wrug cryhy in minwharth.

“Dùrsona dhe’n Mytern!” ev a whystras. “Kebmer coraj, a vab!” ha my ow clôwes y dhorn dhe wasca wàr ow glin.

CHAPTRA 5 AVENTURS DHE ACTOUR GORTHRO

My a wrug kerdhes mes a’n bùffê dhe’n cay, ha Fritz von Tarlenheim ha Coronal Sapt adrèv dhybm in nes. Y feu ow dewetha gwrians checkya, in udn dava, ow revolver dhe vos parys dhe’m dorn ha’m cledha dhe vos lows í’n woon. Yth esa bagas gay a sodhogyon ha brâsyon a vry orth ow gortos vy, ha den coth ha hir wàr aga bleyn, leun a vedallys, ha’y stauns onen a vresel. Warnodho an ryban melen ha rudh a’n Rosen Rudh a Rùrytânya – ha’n medal-ma, res alowa, o afînans dhe’m brèst anwyw vy kefrës.

“Marshal Strakencz,” Sapt a whystras, ha my ow convedhes y bosaf a wel dhe’n hensoudor moyha y hanow in oll an army Rùrytânyan.

Sevys knack adrèv an Marshal th’esa den tanow ha cot, ha gon du ha rudh tewl in y gerhyn.

“Chansler an Wlascor,” Sapt a whystras.

An Marshal a wrug ow wolcùbma gans nebes lel-eryow, ha delyfra in udn bêsyia omdhyvlâmyans dhyworth Dùk Strelsau. An dùk o, dell hevelly, grêvys gans dysês sodyn, may feu ùnpossybyl dhodho dos dhe’n gorsaf, hag ev ow pesy cubmyas dhe wortos y Vrâster í’n Beneglos. My a levas ow bern, acceptya an omdhyvlâmyans orth an Marshal yn fest wheg, ha recêva lavarow cortes a bersons pòr wordhy ha brâs aga nùmber. Ny wrug nagonen dysqwedhes dowt vèth, ha my owth omsensy coraj dhe dhewheles ina vy ha’n labm frobmys í’m colon ow sedhy. Saw Fritz o gwydnyk whath, ha’y dhorn ow trembla kepar ha dêlen pàn y’n istynas dhe’n Marshal.

Wharê ny a wrug formya keskerth ha kemeres fordh dhe dharas an gorsaf. Eskynys veuv vy obma wàr ow margh, ha’n Marshal a wrug sensy an warthowl. An vrâsyon dhynasek êth í’ga caryajys in rag, ha my a dhalathas marhogeth der an strêtyys ryb an Marshal adhyhow ha Sapt agledh (ha’n gwir dhe’n tyller defry ganso, avell ow *chif-aide-de-camp*). Cyta Strelsau yw part coth ha part nowyith. Yma rôsvaow

arnowyth hag efan, ha qwartronys aneth ow kerhydna hag ow compassa strêty's an dre wredhek, strêty's cul ha gwius ha pycùresk. Tregys yma an ugh-rencasow í'n kelhow avês; í'n re aberveth yma an shoppys desedhys; ha cudhys adrêv aga thâlenebow sowen yma lies bownder ha scochfordh, pals y dus, mès anfusyk, leun a rencas meur y esow, dyrêwl, ha drogoberus (dre vrâs). Th'esa an dyffrans cowethasek ha qwartronek-ma ow wortheby, dell dheskys warlergh derivadow Sapt, dhe dhyberthva aral, o moy hy bern genama. An Dre Nowyth o ledrek tro ha'n Mytern. Mès í'n Dre Goth yth o Michael a Strelsau govenek, gorour, gour wheg oll.

An wolok o pòr spladn pàn esen ny ow passya an Rôsva Veur ahês, bys í'n plain brâs wâr rag, mayth esa an Palys Rial. Obma th'esen vy mesk len-scodhyoryon. Cregys wâr búb chy yth esa lednow rudh ha banerow ha garmow gwlassek. Wâr dhew amal an strêty's yth esa esedhow derevys, ha my a dremena drestans, in udn omblegya, dhe'n eyl tu ha dh'y gela, in dadn gowas a vanlevow, a venothow, a lienyow dorn ow qwevya. An balcon o leun a venenes jentyl, gay aga dyllas, esa ow tackya dêwla, ow qwil cortesy, ow tôwlel dhybm aga spladnha golok. Th'esa reverthy a flourys ros rudh ow codha warna vy. Y feu udn flour gleny's dhe vong ow margh, ha my a'n kemeras ha'y staga dhe'm còta. An Marshal a vinwherthy grym. Traweythyow my a veras orth y fâss in dadn gel, saw nyns esa môvyans lowr gans an Marshal dhe dhyskevera, o va kescolodnek pò nag o.

"An rosen rudh abarth an Elphbergs, a Varshal," yn medhaf yn jolyf, hag ev owth inclynya pedn. My re screfas "jolyf," ha res yw an ger-ma dhe hevelly stranj. Saw dhe leverel an gwir, medhow en vy a frobmans lowen. Í'n prês-na th'esen vy ow cresy – *namnag* esen – fatell en vy an Mytern in very gwrioweth. Ha me a lyftyas ow golok arta, trygh í'm wharth, dhe'n balcon, beauty gà begh ... hag ena y whrug vy plynchya. Owth aspia warnam wâr woles, ha sêmly hy bejeth ha prow't hy minwharth, yth esa an venyn jentyl a veu kesviajyores kyns – Antoinette de Mauban. Ha me a welas hy bos ow plynchya kefrês, ha'y gwessyow in gway, ha hy ow plegya in rag, ha meras stark warna vy. Ha my a wrug cùntell ow honen, ha dierbyn hy lagasow, strait hag ôpyn, ha tava ow revolver unweyth arta. Pandra via dhe wil? mar mydna hy cria a lev uhel, "Hedna, nyns yw an Mytern!"

Wèl, ny a wrug tremena, ha'n Marshal a drailyas wâr y dhyber, gwevya y dhorn, ha'n Varhogyon Ery's a dheuth adro, in udn glôsy'a, ma na yll an rûth bos nes dhybm. Th'esen ny ow qwytya an qwartron o a'm parth avy hag entra in qwartron Dùk Michael, ha'n gwythres-ma a'n Marshal a dhysqwedhas dhybm iredy, clerra ès geryow, stubm an comen voys í'n dre. Saw kynth en vy Mytern dre Denkys, ny yllyn vy ma's gwary an part yn sêmly.

"Prag y feu an chaunj-ma í'gan aray, Marshal?" yn medhaf.

An Marshal a wrug densel y vinvlew gwydn.

"Dotha yw, a sera rial," ev a lavaras yn isel.

Me a wrug frodna.

"Gas an re usy dhyragon dhe varhogeth," yn medhaf, "erna vowns y hanter-cans lath arâg. Saw gwrewgh why, a Varshal, ha Coronal Sapt ha'm cothmans, gortos obma erna wrellen avy marhogeth hanter-cans lath. Ha gorrowgh gwith, na vo nagonen nes dhybm. Porposys ov vy dhe showya bos aga Mytern ow fydhya inans."

Sapt a settyas y dhorn wâr ow bregh. Me a'n shakyas dhe ves. An Marshal a wrug hockya.

"A nyns ov vy ùnderstondys?" yn medhaf. Hag ev a ros an arhadow, unweyth arta ow tensel y vinvlew. Me a welas fatell esa Sapt coth ow wherthyn yn cosel in y varv, saw ev a wrug shakya pedn orthyf. Mar pen vy ledhys in golow an jêdh wâr strêty's Strelsau, plit Sapt a via plit cales.

Martesen y coodh dhybm leverel y bosama cowl-wyskys in gwydn, saw ow botas yn unsel. Wâr ow fedn th'esa basnet arhans, gorowrys y daclans, ha ryban ledan an Rosen o teg y semlant wâr ow brêst adreus. Prais gwadn dhyworthyf a'n Mytern mar ny vednen vy sevel orth uvelder hag amytya, yth en vy fygùr pòr vrav. Indelha poran o breus an bobel. Rag pàn wrug vy entra, dygoweth wâr geyn margh,

bys in strêty an Dre Goth, tewl ha bohes aga afînans, y feu hanas wostallath, ena banlev, ha benyn orth fenester a-ugh chy cog a grias lavar coth an tyller:

“Mars yw rudh, th’ywa druth!” ha me a wharthas ha dysky ow basnet, may halla hy gweles y bosaf a’n ewn colour, hag anjy ow qwil banlev arta.

Marhogeth o tra moy y les, yn tygoweth indelma, ha my ow clôwes campollans an rûth.

“Gwydnha y fâss ès dell yw ûsys,” yn medh onen.

“Gwydn dha fâss jy, mar mednes bewa dell wra ev,” y teuth gorthyp pòr dhyscortes.

“Brâssa den yw va ès dell wrêna desmygy,” yn medh onen aral.

“Challa dê ganso, ha’n varv-na trehys dhe ves,” tressa a dheuth dhe gompla.

“Nyns yw y byctours lowr sêmly,” a wrug declarya mowes teg, ow qwetyas may hallen vy clôwes. Tra vèth ma’s flatteryng, heb dowt.

Saw in spit dhe’n sînys-ma a les ha comendyans, y feuv vy recêvys gans an moyha radn a’n bobel in taw, dywharth aga fysment, ha namnag esa portreyans a’m broder cuv ow tekhe oll an fenestry – pèth o wolcùm gesedhus y gynda dhe’n Mytern. Th’en vy pès dê bos hedna heb gweles syght anwhek a’n par-na. Den o va êsy dhe serry, ha ny vensa ev y gemeres maga whar martesen dell wrug avy.

Devedhys en ny dhe’n Beneglos wâr an dyweth. Hy thâl brâs ha loos, afînys dre gansow a dhelwov, ha prowta a’y dharajow predn derow a’n gwelha in Ewrop, th’esa hy settys uhel dhyragof an kensa prës, ha namna veuv vy overcùmys gans sens glew desempys a’m bolder. Pùptra o nywlek pàn wrug vy skydnha dhywar ow margh. Th’esen vy ow qweles an Marshal ha Sapt yn tyscler, ha dyscler o an bùsh brâs a prontyryon, bryght aga fal ha mantel, esa orth ow gortos vy. Ha dyscler ow lagasow whath pàn esen vy ow walkya an eglos, oll hy horf meur, ha kesson an organ ím scovarn. Ny welys vy tra vèth a’n rûth spladn esa orth y lenwel, scant ny wrug decernya fygùr stâtly an Cardynal pàn savas ev dhywar y gader argh-epsobek rag gwil wolcùm dhybm. Nyns o fâss vèth hewel cler dhyrag ow golok, ma’s dew, an eyl ryb y gela – bejeth a vyrgh, gwydnyk ha teg, cùrun a vlew gloryùs an Elphbergs a-ughto (rag gloryùs th’yw an blew-ma wâr venyn), ha bejeth a dhen, ha my a wodhya, a’y vohow goosrudh, a’y vlew du, hag a’y lagasow tewl ha down, y bosaf a wel dhe’m broder, Michael Du, worteweth. Ha pàn y’m gwelas, y vohow rudh a godhas gwydn wâr nùk, ha’y vasnet ow troppya crev y glattrans wâr an leur. Bys ín tor’-na ny wrug ev desmygy, dell gresama, bos an Mytern devedhys dhe Strelsau in very gwrioneth.

Myns a sewyas a’y wosa, ny’m beus cov anodho. My êth wâr dhêwlin dhyrag an alter ha’n Cardynal a wrug olewy ow fedn. Ena me a savas wâr dreys, hag istyna ow dorn ha kemeres cùrun Rùrytânya dhyworto ha’y settya wâr ow fedn, ha my a wrug ty coth an Mytern. Ha me a recêvas an Comùn Sans kyns essans oll (mar peu pegh, re bo gyvys dhybm). Ena an organ brâs a wrug kessenya arta, ha’n Marshal a worhemydnys dhe’n herôs, may whrellens y ow declarya. Awot an Pympe Rudolf cùrunys Mytern. Hag yma pyctour gorwyw a’n solemnyta bryntyn ow cregy ím rom kydneyow vy ín eur-ma.

An portreyans a’n Mytern yw fest dê.

Ena an venyn jentyl, ha’n bejeth gwydn dhedhy, ha’n blew gloryùs, ha’n losten draylya inter dêwla dew baja, a wrug stap in mes a’y thyller ha dos, le mayth esen vy sevys. Ha herôt a grias:

“Hy Uhelder Rial an Brynces Flavia!”

Hy a wrug cortesy isel, ha settya hy dorn in dadn ow dorn vy, ha gorra bay warnodho. Ha rag tecken yth en vy dowtys a’n gwelha pèth dell allen vy gwil. Ena my a’s tednas hy dhybm hag abma dhedhy dywweyth wâr hy bogh, ha hy a rudhyas, ha – ena y Hanow Brâs an Cardynal Argh-Epscop a dheuth in udn slynkya dhyrag Michael Du, hag abma dhe’m dorn ha presentya lyther screfys dhybm gans an Pab – an kensa ha’n dewetha dell wrug avy recêva mes a’n qwartron-na, mar exaltys!

Ena y teuth Dùk Strelsau. Th'esa y stappys ow crena, me a'n te, hag ev ow meras adhyhow hag agledh, kepar dell vèdh den ow meras pàn usy va ow predery fia dhe'n fo. Ha'y fâss o cloutweyth a rudh ha gwydn, ha'y dhorn ow trembla, mayth esa ow sqwychya in dadn ow dorn vy, ha me a glôwas y wessyow sêgh ha cras. Ha my a wrug tôwlel golok orth Sapt, hag ev ow wherthyn cosel in y varv arta, ha me a gemeras Michael cuv er y dhêwla, ow qwil ow dûta vy, crev ow borpos i'n gre myternyth mayth en vy gelwys dhodho yn wondrys, hag abma dhodho wâr y vogh. Dâ veu dhyn, sur, pàn o hedna gwrës ha due!

Saw nag in bejeth an brynces nag in fâss den vèth ny welys vy dowt na qwestyon a'n lyha. Bytegyns, mar pen vy ha'n Mytern a'gan sav an eyl ryb y gela, y halsa an brynces decernya dyffrans desempys, pò wosa avîsment cot par hap. Saw nyns esa desmygyans vèth, na dhedhy hy na dhe nagonen, dell yllyn vy bos ken den ès an Mytern. An hevelep o lowr dhe servya, ha dres udn our yth esen vy sevys ena, owth omsensy mar sqwith ha mar vygyl dell ven vy mytern der oll ow bêwnans; hag abma a wrug pùbonen dhe'm dorn, ha'n lÿscanhasow ow tysqwedhes revrons dhybm, Arlùth Topham coth i'ga mesk, ha my dauncys kyns in y drigva in Plain Grosvenor, ugans tro. Grâss e dhe Dhuw, an den coth o mar dhall avell go'dhor, ha ny'm aswonys.

Ena dewhelys veun ny dhe'n Palys der an strêtys, hag yth esen vy ow clôwes fatell wrussons y banlev abarth Michael Du. Mès yth esa ev a'y eseth, dell wrug Fritz derivas, ow tensel y ewynas kepar ha den in hunros jorna, ha'y gothmans y honen kefrës ow leverel y codhvia dhodho ry show moy colodnek. Yth esen vy in caryach i'n tor'-ma, ha'n Brynces Flavia ogas rybof, ha pollat garow a grias in mes:

"Pana dermyn a vèdh an demedhyans?" ha ken onen a ros dhodho what wâr y fâss pàn y'n levery, ow cria "Bêwnans hir dhe Dùk Michael!" ha'n brynces a rudhyas – wordhy o an arlyw – ha meras compes ha strait in rag.

Now th'esen vy in caletter, dell hevelly, awos my dhe ankevy govyn orth Sapt fatl'o stât ow sergh, pò pana radh a veu kescowethyans avauncys inter an brynces ha my. Mar pen vy an Mytern, seul belha avauncys seul voy y fien vy lowen, heb tûll na gil. Rag nyns ov vy den a woos syger, ha ny wrug abma dhe Brynces Flavia wâr hy bogh heb còst. An prederow-ma êth ha tremena der ow fedn, saw ny leverys tra vèth, awos my dhe vos ansur a'm leur. Ha wosa termyn cot an brynces a wrug dascafes hy diaha, ha trailya dhybm.

"A wosta, Rudolf," yn medh, "ken yw dha semlant hedhyw neb fordh."

Nyns o an feth-ma reveth, mès mencyon ancreus.

"Dha semlant yw dotha," hy a bêsyas, "moy sad. Namnag osta moy behys a wovyjyon, ha moy tanow os heb dowt. Dar, nyns yw possybyl bos fara dywysyk worteweth dhys?"

Dell hevelly, an brynces a's teva opynyon a'n Mytern kepar dell o breus Arlodhes Burlesdon ahana mavy.

Omgrefhe a wrug vy dhe'n kescows.

"Ha hedna ow plegya dhis?" me a wovydnas in lev isel.

"Ogh, te a wor ow thybyans vy," yn medh, ha trailya hy golok in kerdh.

"Pypynag a wrella plegya dhis, th'esof ow strîvya y wil," yn medhaf. Hag yth esen ow predery, pàn welys hy bos ow minwherthyn hag ow rudhya, fatell yllyn vy gwary cartednow an Mytern abarth y les yn tâ teg. Ytho me a bêsyas, ha myns oll a leverys vy, hèn o an gwir poran:

"Th'esof owth avowa dhis, kentytherow wheg, nag esa tra vèth i'm bêwnans orth ow môvya moy ès an wolcùm a gefys hedhyw."

Hy a wrug minwarth spladn, mès wosa pols hy a veu sevir arta, ha whystra:

"A wrusta merkya Michael?"

"Gwrug," yn medhaf, ha keworra, "nyns o dâ ganso."

“Kebmer with dour!” yn medh hy pelha. “Nyns esos – nag esta defry – ow qwetha lowr ragtho. Te a wor –”

“Me a wor,” yn medhaf, “bos whans dhodho a’n pëth eus genama vy.”

“Eâ. Whyst!”

Ena – ha my heb jùstyfians vëth, rag me a wrug kelmy an Mytern hir in hans dhe’ m gwir dh’y wil – ow emôcyon dhedhy o creffa agesof ow honen – me a lavaras moy:

“Ha nampëth inwedh, martesen, nag eus genama na whath, mès yma govenek dhybm a’y wainya neb termyn a dheu.”

Hy a worthebys indelma. Mar pen vy an Mytern, me a vensa y sensy kenerthans:

“A nyns eus warnas lowr a jarjys rag udn jëdh, a genderow?”

Bobm, bobm! Uj, uj! Devedhys veun ny dhe’n Palys. Yth esa godnys ow tylla ha trompys ow seny.

Rësyow a wesyon a’ga sav ow cortos, ha wosa hùmbrank an brynces er hy leuv an stairys marbel ha ledan in bàn, my a gemeras possessyon yn furvus, avell Mytern cùrunys, a Drigva ow ragdasow, hag esedha orth ow bord ow honen, ha’m kenysterow adhyhow, Michael Du a’n barth aral dhedhy, ha’y Hanow Brâs an Cardynal agledh dhybm. Sevys adrëv ow chair vy th’esa Sapt. Hag orth pedn pell an bord me a welas Fritz von Tarlenheim dhe wakhe y wedren a champên bys in hy goles, spot sconha ès sêmly.

Ha’n qwestyon ina vy: pandr’esa Mytern Rùrytânya orth y wil?

CHAPTRA 6 KEVRÎN IN CERTAN SELDER

Yth esen ny in rom omwysca an Mytern – Fritz von Tarlenheim, Sapt, ha my. Me a dowlas ow honen pòr sqwith wâr jair brehek, Sapt a dùchyas y bib. Ny wrug ev leva keslowena a’gan spêda varthys in peryl gwyls, mès oll y stubm o helavar a’y lowender. An vyctory, gans gweres martesen a win dâ warbarth, a rendras Fritz den nowyth.

“Ass yw hedhyw dëdh a alles jy remembra!” ev a grias. “Duw, me a garsa bos Mytern ow honen dêwdhek our nepprës! Saw, Rassendyll, res yw dhis heb denewy dha golon re aberveth i’n part. Nyns yw marth kyn feu tremyn Michael Du a’n duha – ty ha’n brynces, th’esa kebmys kescows inter why.”

“Ha hy maga teg!” me a grias in mes.

“Ny vern an venyn,” Sapt a groffolas. “Os parys dhe dhallath dhe’n fordh?”

“Ov,” yn medhaf, in udn hanaja.

Th’o pypm eur, ha dhe dhêwdhek eur ny vedhen vy namoy ès Rudolf Rassendyll. Me a wrug y gompla in ton gesus.

“Y fëdh lùck genes,” Sapt a nôtyas grym, “mar ny vedhys Rudolf Rassendyll, tremenys. Re’n ebron dhâ! Kellys yw omborth dhe’ m pedn wâr warr, dell hevel, pùb mynysen may fy i’n cyta. A wosta, sos? re wrug Michael recêva messach a Zenda. Ev êth ajy dhe rom adenewen, y honen oll, rag redya – ha sowthenys dh’y golonen y teuth in mes.”

“Parys oma,” yn medhaf. Awos an nowodhow-ma ny veuma whensys dhe strechya moy.

Sapt a esedhas.

“Res yw dhybm screfa arhadow, may hallon ny qwytya an cyta. Michael yw an Governour, dell wosta, ha res yw darbary orth lestans. Res yw dhyso sîna an arhadow.”

“A goronal wheg, nyns ov vy fugyor deskys!”

In mes a’y bocket Sapt a gemeras darn a baper.

“Otta sînans an Mytern,” yn medh, “hag ot obma,” ev a bêsyas, wosa ken whythrans in y bocket, “nebes paper dargopia. Mar ny wrêta udn ‘Rudolf’ dê kyn pedn deg mynysen, dar – ny allama vy?”

“Cler yw dha dhyscans jy dhe vos moy compassus,” yn medhaf. “Te gwra y screfa.”

Hag y feu fugyans fest perthadow ascorys in dadn leuv an gorour-ma, pòr gonyng.

“Now, Fritz,” yn medh, “ma’n Mytern ow mos dhe’n gwely. Dystemprys yw va. Ny yll den vèth y weles kyns naw eur avorow. Yw convedhys? Den vèth.”

“Convedhys,” Fritz a wrug gorthyp.

“Michael a vydn dos par hap, ha demondya keswel dystowgh. Ty a wra gortheby dell usy an gwir a geswel ow longya dhe bryncys only a’n goos.”

“Vexya Michael a wra hedna,” yn medh Fritz, in udn wherthyn.

“Yw convedhys yn tien?” Sapt a wovydnas arta. “Mar pèdh daras an rom-ma egerys hedre von ny alebma, ny vedhys tejy yn few rag derivas orthyn.”

“Nyns eus otham a scolyans, coronal,” yn medh Fritz, tûch hautîn.

“Tan ha mailya dha honen í’n clòk bràs-ma,” Sapt a lavaras dhybm, in udn bêsyas, ‘ha gwysca an cappa plat-ma. Y fèdh offycer negys ow marhogeth genama haneth dhe’n chy helghya.”

“Yma udn let,” me a verkyas. “Nyns eus margh í’n bÿs ha crefter ganso dhe’m don dêwgans mildir.”

“Ogh eâ, eus defry – dew anodhans. Onen obma – onen orth an chy. Now, os parys?”

“Parys teg,” yn medhaf.

Fritz a istynas y dhorn.

“Rag dowt na allen arta,” yn medh. Ha ny a shakyas leuv yn colodnek.

“Amuvyans, dh’y gregy!” Sapt a groffolas. “Deus rag.”

Nyns êth ev dhe’n daras, mès dhe banel í’n fos.

“In dedhyow an Mytern coth,” yn medh, “an fordh-ma o ûsys genef yn fenowgh.”

Me a’n holyas, ha ny a wrug kerdhes tremenva gul ahës, ogas ha dew cans lath, dhe’m breus vy. Ena drehedhys veun ny dhe dharas a bredn derow poos. Sapt a wrug y dhialwhedha. Ny a bassyas dredho, ha cafos agan honen in strêth cosel ow resek ryb lowarth an palys dhelergh. Th’esa den ow cortos gans dew vargh. Onen o margh gellrudh bryntyn, abyl dhe bûb poster. An aral o gorm ha nerthek. Sapt a sînas dhybm eskyna wâr an margh gell. Heb ger dhe’n gwas, ny a wrug eskyna ha marhogeth in kerdh. An dre o leun a dros, meur y jolyfter, saw ny a wrug dôwys fordhow pell dhyworth tus. Ow clòk vy o mailys dres hanter a’m fâss. Th’esa an cappa dalhus ow keles pùb cudyn a’m blew anheveres. Warlergh comondyans Sapt, th’esen vy ow plattya wâr an dyber, hag ow marhogeth gans keyn mar rownd dell na vydnaf y showya nefra wâr vargh arta, re bo govenek! Ny êth bownder ahës, cul ha hir, ha metya nebes gwandrysy, nebes kyffewysy. Hag in marhogeth th’esen ny ow clôwes clegh an Beneglos prest, a seny heb hedhy gà wolcùm dhe’n Mytern. Th’o hanter wosa whe, ha golow whath. Wâr an dyweth ny a dheuth dhe fos an cyta ha dhe yet.

“Sens dha arvow parys,” Sapt a whystras. “Res yw dhyn stoppya y glap, mar mydn whedhla.”

Me a worras ow dorn dhe’m revolver. Sapt a wrug hailya gwethyas an daras. An ster, th’êns y abarth dhyn í’n chalynj! Mowes vian, peswardhek bloodh, a wrug kerdhes in mes.

“Y praydha, sera, Tas yw gyllys dhe weles an Mytern.”

“Y fia gwell dhodho mar pe ow cortos obma,” Sapt a lavaras dhybm, gans gwenwharth.

“Saw ev a erhys na wrellen vy egeri an yet, sera.”

“A wrug in gwir, ow thegen?” yn medh Sapt, in udn skydnys. “Dhana roy an alwheth dhybmo.”

Th'esa an alwheth in dorn an flogh. Sapt a ros cùrun dhedhy.

"Ot obma arhadow dhyworth an Mytern. Gwra y dhysqwedhes dhe'th tas. Offyicer, egor an yet!"
Me a labmas dhe'n dor. Warbarth ny a rolyas an yet brâs wâr dhelergh, lêdya an vergh in mes, ha'y dhegea arta.

"Pyteth a'm beus a wethyas an daras, ha Michael ow tycudha nag esa va in y dyller. Now, mab, gas ny dhe bonya whar. Res yw dhyn heb mos re scav, hedre von ny ogas dhe'n dre."

Bytegyns, dhia bàn esen ny avêd dhe'n cyta nyns esa peryl brâs, rag pùbonen aral dhe vos aberveth, owth omlowenhe. Hag in coodh an gordhuwher ny a wrug agan toth moyha uskys, ha'n margh spladn ow pâcyta in dadna vy kepar ha pàn vèna pluven. Yth esa hynon dhyn, ha'n loor owth apperya wharê. Th'esen ny ow còwsel very nebes wâr an fordh, ha dre vrâs adro dhe'n pellder oberys.

"An qwestyon yw, pèth a veu derivys dhe'n dûk i'n messach?" yn medhaf, unweyth only.

"Eâ, qwestyon dâ!" Sapt a worthebys.

Sevys veun ny rag draght a win ha rag boosa an vergh, ha kelly hanter-our indelma. Ny wrug vy bedha mos ajy dhe'n tavern. Th'esen vy ow cortos i'n stâbel gans an vergh. Ena ny êth in rag arta, ha lavuryes veu ogas ha pypm mildir warn ugans pàn savas Sapt desempys.

"Clôw!" ev a grias.

Me a wrug goslowes. Wâr agan lergh, abell hir, in cosoleth an gordhuwher – th'o hanter wosa naw poran – ny a glôwas carnow margh ow qweskel. Th'esa an gwyns, owth herdhya adrêv dhyn, ow try an son ganso. My a wrug tôwlel golok got orth Sapt.

"Deus rag!" ev a grias, ha ry kentryn dh'y vargh bys in ponyans leun. Pàn wrussyn ny hedhy ha goslowes an nessa torn, nyns o an carnow dhe glôwes namoy, ha ny a lowsyras agan toth. Nena ny a's clôwas unweyth arta. Sapt a labmas dhywar y vargh ha gorra y scovarn dhe'n dor.

"Ma dew anedha," yn medh. "Nyns usons y ma's mildir wâr gàn lergh. Grâss dhe Dhuw dell usy an fordh ow stubma ena hag ena, ha'n gwyns wâr agan keyn."

Ny a wrug ponya pelha. Dell hevelly, th'esen ny ow mentênya an keth pellder. Entrys veun ny in emlow forest Zenda, ha'n gwêdh ow clôsya dhelergh, ha'n fordh ow qwia igam-ogam, ow lettya rag gweles an helhysy, ha'n re-na lettyes rag gweles kefrês.

Hanter-our moy ha ny a dheuth dhe forgh i'n fordh. Sapt a dednas frodn.

"Adhyhow yma gàn fordh ny," yn medh. "Agledh, dhe'n Castel. Pùbonen a'n dhew, ogas hag eth mildir. Gwra skydny."

"Saw agan cachya a wrowns y!" me a grias.

"Gwra skydny!" ev a lavaras arta, yn harow. Ha my a'n obeyas. An coos o tew bys in very amal an fordh. Ny a lêdyas an vergh ajy dhe'n govva, kelmy lien dorn wâr aga lagasow, ha sevel ryphans.

"Os porposys dhe weles pyw yns?" me a whystras.

"Ov, ha py mowns y ow mos," ev a worthebys.

Me a welas y revolver dhe vos in y dhorn.

Nes y teuth an carnow. Nes whath. Th'esa an loor ow spladna cler ha leun lebmy, may feu an fordh gwydn anedhy. An dor o cales, ha ny heb gasa olow.

"Ottensy dedvedhys!" Sapt a whystras.

"An Dûk yw!"

"Dell waitys," ev a worthebys.

An Dùk yth o, ha qwallok ganso esen vy owth aswon yn tâ, ha skyla dhodho a'm aswon vy wosa termyn – Max Holf, broder dhe Johann an gwethyas gam, ha servont body dh'y Uhelder. Devedhys vowns y dhe'n forgh. An dûk a wrug frodna. Me a welas bos bës Sapt ow stubma adro dhe'n tryger gans kerensa. Dell gresaf, ev a via parys dhe ofrydna deg bledhen a'y vòwnans rag udn tedn. Ev a wrussa ladha Michael Du mar êsy dell allen vy yar skyber in buarth. Me a worras ow dorn wàr y vregh. Ev a inclynyas y bedn, ow ry confort dhybm. Ev o parys pùpprës dhe settya dûta dhyrag whans.

“Pan qwartron?” Michael Du a wovydnas.

“Dhe'n Castel, gàs Uhelder,” y goweth a wrug inia. “I'n tyller-na ny a dhesk an gwir.”

An dûk a wrug hockya pols.

“Dell hevel dhybm, carnow a glôwys vy,” yn medh.

“Heb hevelly dhybmo, gàs Uhelder.”

“Prag na wren ny mos dhe'n chy helghya?”

“Ma own dhybm a vaglen. Mars yw pùpra'n tâ, prag y fydnyn ny mos dhe'n chy? Mar nyns yw, crocken yw, rag agan magly.”

Desempys margh an dûk y whrug gryhias. Wàr nùk ny a blegyas mantel clos adro dhe bedn agan margh, ha'n revolvers medrys wàr an dûk ha'y servyas. Mar teffons y ha'gan cafos, tus varow a viens y, pò prysners dhe ny.

Michael a wrug gortos pols pelha. Ena ev a grias:

“Dhe Zenda dhana!” ha gorra kentryn in y vargh ha ponya in rag.

Sapt a dhrevys y arv orth keyn Michael, ha'n edrega mar hirethek wàr y fâss, may feu froth brâs dhybm, nag ellen wherthyn in udn dardha.

Deg mynysen th'esen ny ow cortos.

“Dell welyth,” yn medh Sapt, “danvenys veu nowodhow tell yw pùpra'n tâ.”

“Pand'r' yw hedna ow styrya?” me a wovydnas.

“Pyw a wor lemen Duw?” yn medh Sapt, ow plegya tâl yn fen. “Saw lowr rag y gerhes a Strelsau in penbleth vrâs.”

Ena eskynys veun ny, ha marhogeth mar uskys dell ylly agan mergh sqwith trettya an dor. Dres an whe mildir dhewetha-na ny wrug ny còwsel namoy. Agan pedn o leun a dhowtys. “Pùpra yw'n tâ.” Pandr'o styr hedna? O pùpra'n tâ dhe'n Mytern?”

An chy helghya a dheuth wàr an dyweth in gwel. Ny a wrug kentrydna an vergh dhe dhewetha strívyans ha marhogeth bys i'n very yet. Pùpra o cosel ha qwiet. Ny veu den vèth dh'agan wolcùbma. Ny a skydnyas in hast. Desempys Sapt a'm sêsyas er ow bregh.

“Mir dres ena!” yn medh, ow poyntya dhe'n dor.

Me a wrug meras. Orth ow threys yth esa pypm pò whe lien dorn, ha'n owrlin anedha o sqwerdys garow. Me a drailyas dhe Sapt, leun a wovynadow.

“Der an re-na my a golmas an venyn goth,” yn medh. “Stag an vergh, ha dos wàr rag.”

Dornla an daras a wrug gwaya heb offens. Ny a bassyas ajy dhe'n rom a veu tyller a'gan fyt eva i'n nos kyns. Scùllys dredho whath th'esa an remnant a'gan soper ha'n botellow gwag.

“Deus rag,” Sapt a grias, ha'y galmynsy reveth namnag o dyfygys.

Ny a stêvyas an dremenva ahës, wor'tu ha'n selders. Daras selder an glow o ledan-egerys.

“Y a gafas an venyn goth,” yn medhaf.

“Marth vëth, awos an lienow,” yn medh.

Ena ny a dheuth dhe dharas selder an gwin adâl. Degës o. Th’o y semlant pùb fordh kehaval ha pàn wrussyn ny departya myttyn.

“Deus, oll yw dâ,” yn medhaf.

Cùssyans a levas Sapt, uhel brâs. Y fâss êth gwydn, hag ev a boyntyas arta dhe’n dor. Adhadn an daras yth esa nàm rudh lêslys dres leur an dremenva ha gyllys sêgh. Sapt a veu posys, diegrys, orth an fos adâl. My a wrug assaya an daras. Alwhedhys o va.

“Ple ma Josef?” yn medh Sapt, isel y lev.

“Ple ma an Mytern?” me a worthebys.

Sapt a gemeras costrel in mes, ha gorra dh’y vin. My a bonyas dhe’n rom kydneyow arta, ha sêsya gwelen tan, poos lowr, dhywar an olas. I’m brawagh ha’m frobmans lybm me a ros cowas a strocow wâr floren an daras, ha tedna cartryjen aberth inhy. Hy a blegyas, ha’n daras owth egery in udn lesca.

“Roy golow dhybm,” yn medhaf. Mès whath th’esa Sapt posys orth an fos.

Ev o moy môvys, heb mar, ages my, hag ev ow cara y vëster. Ownek a’y wovys y honen nyns o mèn – den vëth ny wrug y sensy ownek bythqweth. Saw predery a’n pëth esa martesen dhe gafos i’n selderna, hèn o lowr rag gwydnhe kenver fâss. My êth heptho ha kemeres coltrebyn arhans dhywar an bord kydneyow ha tanya golow, ha, pàn esen vy ow tewheles, me a glôwas an cor tobm wâr ow dorn noth ha’n gantol ow swaysya, ma nag ov vy abyl dhe dhespîsya Coronal Sapt rag y frobmans.

Me a dheuth dhe dharas an selder. An nàm rudh, gyllys moy ha moy dhe worm dyslyw, th’esa istynys aiy. Me a gerdhas dyw lath aberth i’n selder, ha sensy an gantol a-ugh ow fedn in bèn. Me a wrug gweles an arhow leun a votellow gwin; gweles kefnys ow cramyas wâr an fosow; gweles copel a votellow gwag a’ga groweth kefrës wâr an leur. Nena, i’n gornel bell, me a welas corf den, flat wâr y geyn, ha’y vrehow istynys efan, ha trogh rudh ha tewl adreus dh’y godna. Me a gerdhas dhodho ha mos wâr dhêwlin ryptho, ha comendya dhe Dhuw enef onen o len. Rag corf Josef o hebma, an servont bian, ledhys rag ev dhe wardya an Mytern.

Me a glôwas dorn wâr ow scoodh, hag omdrailya ha gweles Sapt ryba vy, ha’y lagasow ow meras stark ha brawehys.

“An Mytern? Re Dhuw! an Mytern?” ev a whystras yn hos.

Me a wrug tôwlel golow an gantol dhe bùb mësva a’n selder.

“An Mytern nyns usy obma,” yn medhaf., saw cùssul dhyworthyf: na wra darlesa messajys

CHAPTRA 7 Y VRÂSTER OW CÛSCA IN STRELSAU

Me a worras ow bregh adro dhe Sapt er y wast ha’y scodhya in mes a’n selder, ow tegea an daras cronkyes-na wâr ow lerg. Deg mynysen pò moy th’esen ny tawesek a’gan eseth i’n rom kydneyow. Ena Sapt coth a rüttyas mellow y dhewdhorn in y lagasow, whetha anellans brâs oll warbarth, ha dos dh’y rêwl arta. Pàn wrug an clock wâr an glavel gweskel udn eur, ev a stankyas, troos dhe’n leur, ha leverel:

“Anjy a wrug kibya an mytern!”

“Gwrussons,” yn medhaf. “Dell dherivas an messach dhe Michael Du, th’yw ‘pùpra’n tâ! Ass esa ancombrynsy sur dhodho pàn wrug an godnys dylla wolcùm in Strelsau hedhyw vyttyn! An qwestyon yw, pana dermyn veu an messach recêvys?”

“Res yw ev dhe vos danvenys myttyn,” yn medh Sapt. “Res yw anjy dh’y dhynwyn kyns ès dell wrug nowodhow a’th tevedhyans in Strelsau hedhes bys in Zenda – danvenys dhia Zenda, dr’yw soposya.”

“Hag ev orth y dhon oll an jëdh!” me a grias in mes. “Re’ m leouta, nyns ov vy onen a gafas jorna troblus heb re erel kefrës! Pandr’ o y breder, Sapt?”

“Hedna prag yth yw bern dhis? Pandr’ yw y breder, mab, i’n eur-ma?”

Me a savas in bàn.

“Res yw dhyn dewheles,” yn medhaf, “ha dyfuna pùb soudor in Strelsau. Ny a dal bos in helgh Michael kyns hanter-dëdh.”

Sapt coth a wrug tedna y bib in mes, ha’y thùchya gans rach dhe’n gantol esa ow crena wàr an bord.

“Anjy’yll moldra an Mytern, hedre von ny esedhys obma!” yn medhaf in udn inia.

Th’ esa Sapt ow megy polta in taw.

“Mollath Duw dhe’n venyn goth-na!” ev a grias yn sodyn. “Res yw hy dhe dhynya aga attendyans neb fordh. Convedhys yw an gwary dhëm. Anjy a dheuth rag kibya an Mytern, ha – dell leverys – y gafos neb fordh a wrussons y. Na ve ty dhe vos gyllys dhe Strelsau, ty ha my ha Fritz, i’n tor’-ma y fien ny in nev!”

“Ha’n Mytern?”

“Ple ma an Mytern i’n eur-ma, pyw a wor?” ev a wovydnas.

“Deus, gas ny dhe dhallath ha mos!” yn medhaf. Mès yth esa va fast a’y eseth. Ha desempys y tardhas in y vriansen onen a’y ronk a wharth bràs.

“Re Varia, ass wrussyn ny shakya Michael Du!”

“Deus, deus!” yn medhaf in udn dhasleverel, cot ow ferthyans.

“Ha ny a vydn y shakya tabm moy,” ev a geworras, ha minwharth fel ow lêsa dres y fâs, tewedhak y gryhow, hag ev ow tensel udn pedn a’y vinvlew glas. “Eâ, mab, dewheles a vydyn yn dhe Strelsau. Avorow y fëdh an Mytern arta in y cyta.”

“An Mytern?”

“An Mytern cùrunys!”

“Muscok osta!” me a grias.

“Mar mydyn yn ny derivas an prat a wrussyn ny, pygebmys a wrêta tyly a’ gan bêwnans?”

“Aga valew poran,” yn medhaf.

“Ha tyly a se rial an Mytern? A dhybyth y fëdh dâ gans an uheloryon ha’n bobel bos tüllys i’n vaner dell wrusta jy gà thùlla? A dhybyth yth â aga herensa dhe Vytern, neb o re vedhow dhe vos cùrunys, hag a wrug danvon servont rag omhevelly dhodho?”

“Droggyes veuva – ha nyns oma servont.”

“Th’ esof ow leverel versyon Michael Du.”

Ev a savas, dos bys dhybm, ha gorra y dorn wàr ow scodh.

“A vab,” yn medh, “mar mynta gwary den colodnek, whath y hyllyth selwel an Mytern. Kê ha dewheles, ha sensy y se tobm dhodho.”

“Saw an dûk a’n gor – an sherewys in y arfeth a’n gor –”

“Anjy a’n gor, saw ny yllons y còwsel!” yn medh Sapt in udn daredna, grym ha trygh. “In maglen ymowns y! Fatell yllons y acûsya jy, heb acûsya aga honen? ‘Nyns yw an den-ma an Mytern, awos bos an Mytern kibys, ha’y servont moldrys, gena ny.’ A yllons y leverel hedna?”

Studh an negys a veu cler dhybm kepar ha luhesen. My aswonys dhe Michael? A ven pò na ven, ny ylly ev y gòwsel. Marnas ev a wrella dascor an Mytern, pëth a ylly ev gwil? Ha mar teffa ha dascor an

Mytern, pandra via y blit ev? Rag tecken me a wrug kelly cov yn tien ahanaf ow honen, saw wosa pols y teuth an caleterow in omsettyans crev warna vy.

“Res yw my dhe vos dyskeverys!” yn medhaf in udn erya.

“Par hap. Mès pùb our yw vas. Dres pùptra, res yw dhe ny gorra Mytern in Strelsau, poken codhys in dalhen Michael a vèdh an cyta kyn pedn udn jorna, ha pygebmys a venses tyllly a vòwnans an Mytern i’n eur-na – pò a’y se rial? A vab, res yw dhis y wil!”

“Pandra mar towns y ha ladha an Mytern?”

“Anjy a teu ha’y ladha mar ny vydnys y wil.”

“Sapt, pandra mar qwrussons y ladha an Mytern solabrès?”

“Dhana, re’n ebron dhâ, yth os Elphberg mar wir avell Michael Du, ha rainya in Rùrytânya a wrêta jy! Saw nyns yw ev ledhys, dell gresama. Ny towns ha’y ladha hedre vosta jy wâr an se. A vydnons y ladha an Mytern ha ty gesys in y dyller?”

Towlen wyls o – gwylssa vèth, ha moy othobmak, ès an prat a wrussyn ny solabrès. Saw pàn esen vy ow coslowes orth Sapt my a wrug convedhes an poyntys crev i’gan gwary. Ha dres hedna, den yonk en vy, ow cara gwrians, ha profys o dorn spladn a gartednow in torn spladn na wrug den vèth, pùb lycklod, gwary kyns.

“My a vèdh dyskeverys,” yn medhaf.

“Par hap,” yn medh Sapt. “Deus! dhe Strelsau! Kychys vedhyn ny, dyw logosen in crocken, mar mydnyn ny gortos obma.”

“Sapt,” my a grias, “me a assay an dra!”

“Ober wordhy!” yn medh. “Yma govenek dhybm bos an vergh obma whath. Gas vy dhe weles.”

“Res yw dhyn enclledhyas an pollat truan-na,” yn medhaf.

“Termyn nyns eus,” yn medh Sapt.

“My a’n gwra.”

“Dhe’th cregy!” yn medh, gans gwenwharth. “My re’th wrug Mytern, ha – Wèl, gwra dhan. Kê ha’y gerhes, ha my ow kemeres with a’n vergh. Ny yll ev growedha down teg, saw dowt a’m beus y bos ev pòr nies a hedna. Josef truan bian! Darn den onest o va.”

Ev êth in mes, ha my dhe’n selder. Me a wrug derevel Josef truan i’m dywvreggh ha’y dhon ajy dhe’n dremenva, hag alena tro ha daras an chy. Ena, wâr an tu aberveth, me a’n gorras dhe’n leur pàn wrug vy remembra bos res dhybm cafos palyow dh’agan gweyth. I’n very prës-na y teuth Sapt arta.

“An vergh yw’n tâ. ‘Ma very broder dhe’n margh a wrug dha dhry obma. Saw te’yll sparya dhys an gweyth-na.”

“Ny vadnama mos erna vo enclledhys.”

“Y fynta bytegyns.”

“Na vadnaf, Coronal Sapt; na vadnaf, hag oll Rùrytânya grauntys dhybm kyn fe.”

“Fol osta!” yn medh. “Deus obma.”

Ev a’m tednas dhe’n daras. Yth esa an loor ow sedhy, saw ogas ha tryhans lath avês, wâr an fordh dhia Zenda, me a wrug aspia bagas a dus ow nessa. Seyth êns y, pò eth. Wâr geyn margh yth esa peswar ha’n remnant ow kerdhes, ha me a welas an re-ma dhe dhon daffar hir wâr aga scoodh, palyow ha pygolow, dell hevelly.

“Anjy a vydn sparya an trobel dhys,” yn medh Sapt. “Deus rag.”

An gwir a'n lavaras. An bagas esa ow nes'he, res o ev dhe vos tus Dùk Michael heb dowt, devedhys rag remôvya olow aga drogober. Ny wrug vy hockya na felha, saw y'm sêsyas desîr na ylly bos gorthsevys.

Me a wrug leverel dhe Sapt, ha poyntya orth corf Josef truan bian:

"Coronal, y coodh dhyn gwil udn stocas rag y gerensa!"

"Dar, a vynta ry cowetha dhodho? Saw an ober yw re beryllys, a Vrâster."

"Res yw dhybmo gwil sqwat wâr aga fydn," yn medhaf.

Sapt a hockyas.

"Wèl," yn medh, "an negys nyns yw gwyw, a wodhes? Saw ty re beu mab dâ – ha mar pedhyn ny fyllys a'y spêdya, dhe'm cregy, cals preder a vèdh sparyes inwedh! Gas vy dhe dhysqwedhes fatell yllyn ny aga thava."

Gans rach ev a dhegeas aswy an daras o egerys whath.

Ena ny a wrug kildedna der an chy ha mos dhe'n entryng dhelergh. Obma th'esa an vergh a'ga sav, ha rôsva garyach istynys a'n chy in y gerhyn.

"Revolver parys?" Sapt a wovydnas.

"Nâ. Gwell yw laun dur gena vy," yn medhaf.

"Duw, ass eus ewl dhis a woos haneth," Sapt a lavaras, ha wharth in y vriansen. "Re bo indelha."

Ny a wrug eskyna, tedna cledha, ha gortos yn tawesek, nebes mynysow. Ena ny a glôwas trettyans a dus wâr an rôsva a'n tu aral dhe'n chy. Anjy a savas, hag onen a wrug cria:

"Now, dro e in mes!"

"Deun!" Sapt a whystras.

Ny a herdhyas kentryn i'gan margh ha stêvya in udn bonya adro dhe'n chy, ha desempys y feun ny mesk an dus vylen. Sapt a dherivas dhybm a'y wosa ev dhe ladha udn den, ha my ow cresy. Saw ny'n gwelys namoy. Gans trogh, me a faljas pedn dhe bollat wâr vargh gell, hag ev a godhas dhe'n leur. I'n tor'-na me a veu adâl neb den brâs, ha hanter-aspia ken den adhyhow. Re iffarnak o remainya, ha gans gwythres wâr not me a bockyas ow hentryn arta i'm margh, kefrës ha'm cledha i'n den brâs in y vrèst oll aberveth. Y vùlet êth ha whyrny dres ow scovarn – namna vensen vy tia an bûlet dh'y thùchya. An cledha me a drailya yn fen, saw ny dheuth ev dhe wary, ha my a'n gasas dhe godha ha ponya warlergh Sapt, a welys dhyraga vy ugans lath abell. Me a wevyas ow dorn rag sîna farwèl, ha'y dhroppya desempys gans garm, rag bûlet a dheuth ha dyrusca ow bës, ha my ow clôwes an goos. Sapt coth a drailyas wâr y dhyber. Nebonen a wrug tedna godn arta, saw nyns esa godnys hir gansans, hag yth esen ny mes a hedhes. Sapt a dhalathas wherthyn.

"Hèn yw onen dhybmo ha dew dhyso, agan lùck mar peu teg," yn medh. "Cowetha dhe Josef bian, ottensy."

"Eâ, *partie carrée* a vedhons y," yn medhaf. Ow goos o tobm, ha pës dâ veuma anjy dhe vos ledhys.

"Wèl, ober wheg re bo dhe'n erel dres nos!" yn medh. "An qwestyon yw, a wrussons y dha verkya?"

"An pollat brâs a'm merkyas. Pàn wrug y dhewana, me a glôwas ev dhe gria, 'An Myterm!'"

"Gorwyw! Dar, re bo lavur dhe Michael Du hogen!"

Ny a wrug powes pols, ha gorra lysten dhe'm bës golies, esa ow tyvera goos heb hedhy, owth hùrtya yn frâs, rag an ascorn dhe vos brêwys lowr. Ena ny a wrug marhogeth in rag, ha govyn oll an gallos orth an vergh dhâ. Marow veu frobmans a'n omlath ha'gan determyans brav, ha ny ow marhogeth in taw trist. Terry an jèdh a dheuth cler ha yêyn. Ny a gafas tiak, o nowyth dyfunys, ha'y gonstrîna dhe ry sosten dhe ny ha dhe'n vergh. My a gudhas ow fâss yn clos, ha gwil faintys a dhrog dens. Hag in

rag unweyth arta, erna veu Strelsau dhyragthon in nes. Eth eur, naw ogasty, hag oll an yettys o egerys, dell êns y pùb termyn, saw pàn wrella sians an dûk, pò y blottians, aga degea. Ny a wrug marhogeth aiy wàr an keth fordh dell dheuthen ny in mes i'n gordhuwher kyns, oll agan peswar – tus ha mergh – sqwith ha blin. An strêty's o cosel dhe voy ès pàn ethyn ny. Th'esa pùbonen ow cùsca wosa an gôlyans mery i'n nos passys, ha scant ny wrussyn ny metya den vèth kyns dos dhe yet bian an Palys. Ena th'esa grom coth Sapt orth agan gortos.

“Yw pùptra'n tâ, sera?” ev a wovydnas.

“Pùptra'n tâ,” yn medh Sapt, ha'n den a dheuth dhybm ha kemeres ow leuv rag abma dhedhy.

“An Mytern yw golies!” ev a grias.

“Na fors,” yn medhaf, ha skydnys. “Me a wrug magly ow bès in daras.”

“Remember – taw!” yn medh Sapt. “Agh! saw nyns eus otham erhy hedna dhyso, a Freyler dê!”

An pollat coth a dheryvys y scodhow.

“Plesont yw gans pùb den yonk marhogeth traweythyow alês, prag na wrella an Mytern?” yn medh. Ha'y vreus a'm rêson ny veu troblys awos Sapt ha'y wharth.

“Y tal trestya dhe dhen,” Sapt a verkyas, pàn settyas ev alwheth i'n floren, “kebmys yw res dhis, ha namoy.”

Ny êth aiy ha dos dhe'n rom omwysca. Ny a wrug eger y an daras yn freth ha gweles Fritz von Tarlenheim istynys, cowl-wyskys, wàr an gwely dèdh. Th'esa va ow cùsca, dell hevelly, mès agan entrans a'n dyfunas. Ev a wrug labma dh'y dreys, gorra udn wolok got warna vy, ha tôwlel y honen wàr dhêwlin dhyragof gans cry a joy.

“Grâss e dhe Dhuw, a sera rial! grâss e dhe Dhuw, te yw saw!” ev a grias, hag istyna y dhorn rag dalhedna ow leuv vy.

Môvys ov vy, res allowa. An Mytern a wodhya, pynag a ve y fowtow, gwil cara gans y bobel. Rag tecken ny yllyn vy còwsel màn, na sqwattya dhe'n gwas truan y dhesmygyans tullys. Saw Sapt coth ha cales ny'n jeva skeus vèth a'n par-na. Ev a wrug what wàr y vordhos, brâs y blesour.

“Ass osta spladn, a vab!” ev a grias. “Soweny a vydynn ny sur!”

Th'esa Fritz ow meras sowthenys in bàn. My a wrug istyna ow leuv.

“Te yw golies, a sera rial!” ev a grias in mes.

“Nyns yw ma's cravas,” yn medhaf, “saw –” Me a hockyas.

Ev a savas wàr y dreys, sowthan y stubm. Ev a sensy ow leuv whath, hag aspia orta vy dhia'm pedn dhe'n leur, ha dhia'n leur dhe'm pedn. Adhesempys ev a wrug gasa ow leuv dhe godha, hag ev ow trebuchya wàr dhelergh.

“Ple ma an Mytern? Ple ma an Mytern?” ev a grias.

“Whyst, ty fol!” Sapt a wrug tythya. “Heb bos mar uhel! Ot obma an Mytern!”

Knouk a sonas wàr an daras. Sapt a'm sêsyas er ow dorn.

“Dar, uskys in dha jambour! Dha gappa ha'th votas dhe ves. Kê i'n gwely. Gwra cudha pùptra.”

My êth dell veu erhys. Wosa pols Sapt a dowlas golok warnaf aiy, inclynya pedn, gwenwherthyn, ha comendya den jentyl yonk dhybm, gwyskys compes dres ehen ha leun a revrons, hag ev a dheuth dhe amal an gwely, ha plegya, arta hag arta, ha derivas dhybm dell o va esel a vêny an Brynces Flavia, ha dell veuva danvenys gans hy Uhelder Rial rag govyn spessly fat'lo yêhes an Mytern warlergh oll an sqwîthter a sùffras y Vrâster de.

“Moyha ras, sera, dhe’ m kenyszerow dhyworta vy,” yn medhaf. “Ha derif dh’y Uhelder Rial na veuv vy gwell bythqweth i’ m bêwnans.”

“An Mytern,” a geworras Sapt coth (ha gowleverel kerys ganso, awos an gow y honen, dell esen vy ow tyskevera solabrës), “re gûscas heb torrva vëth der oll an nos.”

An den jentyl yonk (ev a dhros Osric in *Hamlet* dhe’ m cov) a wrug plegya farwèl. Fynshys o an gwary fol, ha Fritz von Tarlenheim ha’y fâss gwydn a wrug agan daskelwel dhe’n realeth – agan realeth kyn fëdh ev an gwary fol alebma rag.

“Yw an Mytern marow?” ev a whystras.

“In hanow Duw dh’y lawa, nag yw,” yn medhaf. “Mès ‘ma va in dalhen Michael Du!”

CHAPTRA 8 KENYETHEROW A’N TECKA HA BRODER TEWL

An bêwnans yw cales martesen dhe bûb mytern gwir. Saw meur moy cales yw dhe fâls-mytern, sur dell ov a hedna. I’n nessa dëdh, Sapt a dhescas dhybm ow dûtys – myns a goodh dhybm y wil ha myns a goodh y wodhvös – dres try our. Ena me a gachyas hawnsel, ha Sapt ow turya adâl dhybm, rag desky dhe vy fatell vedha an Mytern ow kemeres gwin gwydn myttyn pùpprës, hag owth abhorrya pùb vytel saworys sherp, dell wodhya kenyszer den. Ena y teuth an Chansler, dres try our moy. Ha res o clerhe orto bos an brew wâr ow bës (ny a drailyas an bûlet yn frav dhe’n velyn) ow lettya rag screfa – ha mes a hedna froth brâs a sordyas, ha helghyans a furvellow kyns, ha wâr an dyweth ‘me a wrug ow merk,’ ha’n Chansler orth y desta gans ‘falster a liow solempna. Ena an lÿscadnas Frynkek a veu comendys, rag presentya y lyther cresys. Nycyta nyns o bern genef obma: y fia an Mytern criv i’n negys-ma in maner gehaval (ny a wrug lavurya der oll an *corps diplomatique* i’n dedhyow a sewya, ha tremen a’n Gürun ow temondya oll an trobel).

Ena worteweth, th’en vy ow honen oll. Me a somonas ow servont nowyth (ny a dhôwysas den yonk rag holya Josef truan, onen na aswonys an Mytern kyns), gwil dry brandy ha sôda, ha merkya dhe Sapt dell esen vy ow qwetyas powes wâr an dyweth. Th’esa Fritz von Tarlenheim a’y sav in nes.

“Re’n ebron dhâ!” ev a grias. “Ow wastya termyn th’eson ny. A ny vydnyn ny dehesy Michael Du er y wewen?”

“Lavar whar, a vab, lavar whar,” yn medh Sapt, ow plegya tâl. “Plesour y fia, mès re vrâs y gòst. A vensa Michael codha, ha gasa an Mytern yn few?”

“Ha py grêvons eus dhe’n Mytern,” me a brofyas, “hedre vo tregys obma in Strelsau, warbydn y vroder wheg Michael?”

“A ny vydnyn ny obery tra vëth dhana?”

“Ny vydnyn ny obery tra wocky,” Sapt a groffolas.

“In gwir, Fritz,” yn medhaf, “neb plit yw drÿs dhe’ m cov, eus kefys in onen a’n gwariow dramatek in Pow an Sowson – *The Critic* – a wrusta clôwes anodho? Dhe blebmyk mar mynta, plit a dhew dhen, an eyl ow codros y gela gans revolver. Rag ny allama vy dyskevera Michael heb dyskevera ow honen –”

“Ha’n Mytern,” a wodorras Sapt.

“Ha re’ m bo crog mar ny vëdh Michael dyskeverys y honen gans neb assay dhe’ m dyskevera vy!”

“Omborth fest teg,” yn medh Sapt.

“Mar pedhama dyscudhys,” me a bêsyas, “me a vydn avowa pùptra, ha batalyas gans an dûk. Mès i’n eur-ma th’esof ow cortos an nessa gway i’n gwëdhpoll dhorto ev.”

“Ev a vydn ladha an Mytern,” yn medh Fritz.

“Na vydn,” yn medh Sapt.

“Yma hanter a’n Whedden in Strelsau,” yn medh Fritz.

“Nyns eus ma’s aga hanter? Os sur?” Sapt a wovydnas yn freth.

“Sur – hanter poran.”

“An Mytern yw yn few dhana, rag an try erel dhe vos orth y wardya!” Sapt a grias.

“Usons – an gwir a leverta!” Fritz a grias in mes, ha golow in y vejeth. “Mara pe an Mytern yn farow hag a’y wroweth in y vedh, y fiens y oll obma gans Michael warbarth. A wodhes bos Michael dewhelys, coronal?”

“Me a’n gor, mollath Duw!”

“A dus jentyl, dre gortesy,” yn medhaf, “pyw yw an Whedden?”

“Aswonys vedhons y scon dhys,” yn medh Sapt. “Whe den jentyl yns y, usy Michael ow sensy in y vèny. ‘Mowns y ow longya dhodho, corf hag enef. ‘Ma try Rùrytânyan. Ha Frank, ha Beljan, hag onen a’th wlas jy.”

“Anjy oll yw parys dhe drehy codna mar teffa Michael ha’y gomondya,” yn medh Fritz.

“Anjy a vydn trehy codna vy, par hap,” me a brofyas.

“Tra vèth moy lyckly,” Sapt a wrug assentya. “Pyw eus obma anodhans, Fritz?”

“De Gautet, Bersonin, ha Detchard.”

“An estrenyon! Mar gler yw ’vell ebron las. Michael re’s dros ganso, ha gasa an Rùrytânyans gans an Mytern. Dre rêson ev dhe vos porposys dhe dedna an Rùrytânyans a’y dhe’n negys downha galla.”

“Dhana nyns esa onen anedha mesk an guvyon a wrussyn ny metya ryb an helghjy?” me a wovydnas.

“A pêns y unweyth!” yn medh Sapt, hirethek. “Y fiens y peswar i’n eur-ma, adar whe.”

Yth esa udn nosweth a vyternsys dysplegys ina vy solabrës – ùnderstondyng nag esa otham a dhysqwedhes oll ow freder nag oll ow sècret devîs dhe’m cosyns. Cowl-dhetermys en vy a’n pèth a vydnen vy gwil. Porposys en vy dhe wainya kerensa gans an bobel, moyha gallen, heb showya dysfaverans vèth dhe Michael i’n kettermyn. Indelma th’esa govenek dhybm lehe envy y scodhyoryon, ha dysqwedhes, pàn ve strif ôpyn, y bos ev ùnkynda, adar compressys.

Nyns esen vy ow tesîrya strif ôpyn bytegyns.

Th’esa les an Mytern ow tervyn keladow. Hag y fedha sport brav dhyraga vy in Strelsau, hedre ve keladow ow turya. Res o, na wrella Michael bos crefhës dre dhylâtyans!

My a erhys ow margh, ha marhogeth in rôsva nowyth ha ledan an Park Rial, gans Fritz von Tarlenheim warbarth, ha gortheby gans cortesy dour dhe bùb salujyans a recêvys vy. Ena me a wrug marhogeth dre nebes a’n strêtys, hedhy ha prena flourys orth mowes teg, ha tyllly gans bath owr. Ena, wosa dynya kebmys attendyans dell o whensys (rag yth esa lost a hanter-mil dhen orth ow holya), me a wrug marhogeth dhe drigva an Brynces Flavia, ha govyn mar mydna hy ow degemeres. An stap-ma a sordyas lowr a les, ha bos wolcùbmys gans criow a gomendyans. Meurgerys o an brynces, ha dell hyntyas an Chansler y honen heb danjer, seul voy y whrellen vy inia ow thantans, ha seul voy y fednen vy dos wor’tu ha sewyans sowyn, seul voy y fedhen creffa in sergh ow sojetys. Ny wrug an Chansler, heb mar, convedhes an caleterow esa ow lesta y gùssulyans lel dres ehen. Bytegyns ny yllyn vy myshevya dre vysytya only. Hag yth esa Fritz orth ow scodhya i’n vreus-ma gans bolùnjeth o marthys dhybm, ernu dheuth ev ha confessya yma chêsôn ganso kefrës a vysytya chy an brynces, nag o tra vèth ma’s whans brâs gweles an arlodhes anedhys dhe’n Brynces, ha’n gowethes dh’y golon, Contes Helga von Strofzin.

Etyket a ros dhe Fritz gweres in y wovenek. Pàn veuv vy gedys a’y dhe rom an brynces, th’esa ev ow remainya gans an gontes i’n worstevl. I’n despît dhe’n bobel hag oll an servons ow crowdra, ny’m beus dowt vèth anjy dhe spêdya in kescows pryva. Saw nyns esa spâs dhybm predery anodhans, rag

my dhe wary an môvyans moyha tyckly in oll an gwëdhpoll cales. Res o gwetha an brynces dhe vos kerenjedhek dhybm – kefrës mygyl dhybm. Res o dysqwedhes kerensa dhedhy – heb omglôwes. Res o tanta abarth den aral, ha gwil hedna – heb qwestyon hy dhe vos prynces, o pò nag o – worth an tecka mowes dell re welys bythqweth. Wèl, me a generthas ow honen dhe’n ober, hag êsya ny veu pàn wrug hy ow recêva gans ancombrynsy meur y worhan. Fatell sowenys vy owth obery ow devîs, y fëdh hedna apert alebma rag.

“Th’esta ow qwainya cùrun lorwëdh owr,” yn medh. “Te yw haval dhe’n pryns in Shakespeare o transformys pàn veuva mytern. Ha my owth ankevy – te yw Mytern in gwir, a sera rial.”

“Ha’m govyn dhyso yw, na wrelles leverel ma’s myns a dherif dha golon – ha na wrelles cria vy ma’s gans ow hanow.”

Hy a wrug aspia tecken orthyf.

“Pës dê ov vy dhana, ha prowyt, Rudolf,” yn medh. “Dar, dell leverys dhis, dha very fâss yw chaunjys.” Me a wrug aswon an prais, saw nyns en vy attês í’n desten. Ytho me a lavaras:

“Ow broder yw dewhelys, dell esof ow clôwes. Ev rej êth neb tro í’n pow, a na wrug?”

“In gwrioneth, yma va obma,” yn medh, ow plegya tabm tâl.

“Termyn hir ny yll sensy y honen, dell hevel, pell dhort Strelsau,” me a verkyas, in udn vinwherthyn. “Wèl, dê yw gena ny oll y weles ev. Dhe nes yma va, dhe well.”

An brynces a dowlas golok warna vy, ha golow dydhanys in hy lagasow.

“Dar, a genderow? A yllyth obma –?”

“Gweles dhe well myns usy va ow qwil? Par hap,” yn medhaf. “Ha prag yth osta pës dê?”

“Ny leverys y bosama pës dê,” hy a worthebys.

“Yma nebes tus orth y leverel í’th hanow jy.”

“Yma lies den taunt,” yn medh, delycyùs hy gooth.

“Dha vënyng yw, onen taunt ov vy martesen?”

“Ny yll dha Vrâster bos taunt,” yn medh, ow qwil cortesy a fâls-revrons, saw hy a geworras, yn tregynus ha wosa powes cot: “Marnas, hèn yw –”

“Wèl, marnas pëth?”

“Marnas ty a lavar nag yw bern gena vy, na poynt na crack a’m besias, ple ma Dùk Strelsau í’n bÿs.”

A pe unweyth in ober my dhe vos an Mytern!

“Nyns yw bern genes sy, ple ma Michael genderow –”

“Agh, Michael genderow! Th’esoma vy orth y gria Dùk Strelsau.”

“Th’esta orth y gria Michael pesqweyth may whrelles y vetya?”

“Esof – herwyth arhadow dha das.”

“Convedhys. Ha lebmyn herwyth arhadow vy?”

“Mars yw hedna dha arhadow in gwir.”

“Ogh, dowt vëth! Res yw dhyn oll bos wheg dhe Michael cuv.”

“Ha dha arhadow yw recêva y gothmans inwedh, a dybaf?”

“An Whedden?”

“Yw hedna gà hanow genes sy kefrës?”

“Rag res yw dhybm glena dhe’n fassyon. Saw nyns esof owth erhy dhis recêva den vèth mar nyns yw a’th vodh.”

“Marnas recêva ty dha honen?”

“Abarth dhybm my a wra pesy. Ny allaf erhy.”

Pàn esen vy ow còwsel, y feu banlef wàr an strê. An brynces a wrug fysky dhe’n fenester.

“Otta va!” hy a grias. “Eâ – Dùk Strelsau!”

Me a wrug minwherthyn, heb leverel tra vèth.

Hy a dheuth arta dh’y eseth. Nebes termyn yth esen ny esedhys in taw. An tros wàr ves a wrug lehe, mès my a glôwas trettyans a dreys í’n worstevel. Me a dhalathas còwsel mater kebmyn. Y turya lower mynysen. An qwestyon o, pleth esa Michael í’n tor’-na, mès yth o genama gwell heb mellya. Desempys, er ow marth, Flavia a wrug clòsya hy dêwla ha govyn, meur frobmys hy lev:

“Os fur pàn wreth indelma y serry?”

“Eh? Pywa? Pana vaner y serry?”

“Dar, nyns yw va gesys dhe wortos?”

“A genytherow wheg, strechya ny vadnaf vy –”

“Wèl dhan, eus dhodho cubmyas entra?”

“Heb mar, ha ty parys.”

Hy a dowlas golok a benbleth orthyf.

“Ass osta stranj,” yn medh. “Certan ny yller presentya den vèth ha my in dha lòk.”

Otta nosweth worhanus a vyternsys!

“Etyket dâ dres ehen!” me a grias. “Saw my a gollas cov yn tien. Ha mar pen vy ow honen oll gans neb aral, a ny yller dha bresentya jy?”

“Te a wor mar dhâ dell worama vy. Gyller, awos my dhe vos a’n Goos.” Ha penbleth in hy golok whath.

“Ny allama nefra perthy cov a’n rêwllys fol-ma,” yn medhaf, idhyl lowr, ha my ow mylega Fritz í’m preder rag na wrug ev desky dhybm. “Saw me a vydn amendya ow fowt.”

Me a labmas in bàn, eger y an daras yn freth, ha kerdhes í’n worstevel wàr rag. Th’esa Michael a’y eseth orth tâbel, ha’y dâl plegys yn sevir. Th’esa pùbonen aral a’ga sav, saw Fritz yn unsel (ky yonk ha dyveth!), o esedhys oll syger wàr jair brehek, ow flyrtya gans Contes Helga. Ev a savas, toth dâ ha revronsus, pàn wrug vy entra, ha hedna ow poyntya dh’y fowt kyns a vern. Cales ny veu convedhes na vedha Fritz meugerys dhe’n Dùk.

Me a wrug istyna ow leuv. Michael a’s kemeras, ha my orth y vyrla. Ena me a’n tednas ajy dhe’n rom aberveth.

“A vroder,” yn medhaf, “mar cothfen vy dha vos obma, ny venses gortos ma’s mynysen ha my ow covyn orth an brynces ry cubmyas dhybm a’th try dhedhy.”

Ev a wrug aswon grâss dhybm, pòr yêyn. An den a’n jeva meur a dalent, saw ny ylly ev keles emôcyon. Cler o dhe bùb huny, estren kyn fe, dell en vy cas ganso, ha dell o cas ganso dhe voy pàn y’m gwely ev gans Prynces Flavia warbarth. Bytegyms, me yw ogas sur y bos ev ow whelas cudha an dhew hâtyans-ma, ha dres hedna y bos ev ow tria perswâdya dell esa ow cresy my dhe vos an Mytern in gwir. Ny’n godhyen certan. Mès cam na ylly Michael cresy an dra, marnas an Mytern a veu faitour kefrës hartha ha moy conyng ages my (ha me ow tallath estêmya ow honen í’n rol-na). Mar nyns esa va ow cresy, ass o dyflas dhodho godhvós revrons, heb dowt, ha clòwes ow “Michael” ha’m “Flavia” vy!

“Dha dhorn yw hùrtys, a sera rial,” ev a verkyas, brâs y awhêr.

“Yw, th’esen vy ow qwary gans brithky” (porposys en vy dh’y vòvya), “ha dell wosta, broder, yma crowsecter in keun a’n par-na.”

Ev a vinwharthis yn trenk, ha’y lagasow tewl ow powes warna vy pols.

“A nyns eus peryl i’n brath?” Flavia a grias, sodyn hy fienasow.

“Peryl vèth a’n brath-ma,” yn medhaf. “Mar rollen vy dhodho spâs dhe vrathy downha, y fia ken mater oll, a genytherow.”

“Saw sur, yth yw va destries?” yn medh hy.

“Nag yw na whath. Yth eson ny ow cortos mar pèdh y vrath ow myshevya.”

“Ha mar pèdh defry?” a wovydnas Michael, der y vinwharthis trenk.

“Ny a vydn y gronkya wàr y bedn, a vroder,” yn medhaf.

“Ha ty heb gwary ganso namoy?” Flavia a wrug inia.

“My a wra gwary martesen.”

“Ev a yll brathy arta.”

“Heb dowt ev a vydn assaya,” yn medhaf, in udn vinwherthyn.

Ena me a gemeras own y fydna Michael leverel nampèth may fedhen vy constrînyys dhe settya grêvons orto (kyn hyllyn vy showya cas, res o dhybm fâcya dell en vy leun a favour). Me a dhalathas praisya studh spladn y rejyment, ha’ga lel-salujyans in dèdh an cùrunyans. Alena me a dremenys in descryvyans, meur y lowena, a’n chy helghya a wrug ev lendya dhybm. Saw ev a savas sodyn in bàn. Th’esa y garadôwder ow tyfygya. Ev a wrug dyharas ha gorhebmyn farwèl. Bytegyys, pàn dheuth dhe’n daras, ev a hedhys ha leverel:

“Yma try hothman whensys fest dhe gemeres an onour a vos presentys dhis, a sera rial. Ymowns y i’n worstevl.”

Me a wrug omjùnyas dhodho heb let, ha gorra ow bregh der y vregh y honen. An tremyn wàr y fâs o mel dhybm. Ny a entras i’n worstevl in maner pòr vroderek. Michael a sînas, ha treden a wrug kerdhes in rag.

“An dus jentyl-ma,” yn medh Michael, gans cortesy stâtly a ylly ev, res alowa in jùstys, ùsya perfèth y es ha’y dhynyta, “anjy yw an moyha lel, moyha len a’n servons dhe’th Vrâster, ha’n moyha stedfast ha’n moyha kerenjedhek a’m cothmans vy.”

“Dre rêson an dewetha grònd, kebmys ha’n kensa,” yn medhaf, “yth ov vy pòr lowen a’ga metya.”

Anjy a dheuth onen hag onen, hag abma dhe’m dorn. De Gautet, gwas hir ha tanow, ha blew y bedn ow sevel strait in bàn ha’y vinvlew polyshys gans cor. Bersonin, an Beljan, den corfak a hirder cresek, pedn mol (kyn nag o va pell dres deg bloodh warn ugans). Ha’n dewetha, an Sows, Detchard, gwas a fâs cul, melen y vlew trehys pòr got, ha brons y fysment. Den formys teg o va, ledan in gwarr ha mon in clun. Breselor dâ, mès trespassor, dell y’n brusys vy. Me a wrug còwsel orto in Sowsnek, gans leveryans estrednek scav, ha’n pollat a vinwharthis, re’m leouta, kyn cudhas ev an wharthis wàr nùk.

“Ytho Mêster Detchard yw kevrydnys i’n kevrîn,” me a brederas.

Wosa ryddya ow honen a’m broder ha’y gothmans, me a wrug dewheles rag leverel ‘Duw genes’ dhe’m kenytherow. Th’esa hy sevys orth an daras. My a worhemydnyys farwèl, ha kemeres hy leuv i’m leuv vy.

“Rudolf,” yn medh, pòr isel hy lev, “a ny vedhys war?”

“Pandra vedhama war anodho?”

“Te a wor – ny allaf leverel. Saw gwra predery pandr’yw valew dha vòwnans dhe –”

“Wèl, dhe -?”

“Dhe Rùrytânya.”

Esa an gwir dhybm ha my ow qwary an part? Pò en vy camdybys, ow qwary an part byttele? Ny wòn. Th’esa drog í’n eyl fordh hag in hy ben, ha leverel an gwrióneth ny vydnaf lavasos.

“Only dhe Rùrytânya?” me a wovydnas yn clor.

Rudhyans sodyn a dhysqwedhas dres hy bejeth heb parow.

“Dhe’th cosyns inwedh,” yn medh.

“Cosyns?”

“Ha dhe’th kenytherow,” hy a whystras, “ha’th vaghteth ker.”

Ny yllyn vy lavar vèth. Me a abmas dh’y leuv hy, ha mos in mes, ow mylega ow honen.

Wàr ves me a gafas Mèster Fritz, dybreder a’n servysy yn tien, ow qwary corden besias gans Contes Helga.

“Dhe’m cregy!” yn medh. “Ny yllyn ny brasy pùb termyn. Re bo dhe’n gerensa hy radn.”

“Dell ov vy plegys dhe dyby in ketelma,” yn medhaf. Ha Fritz, esa rybof kyns, a settyas y honen gans revrons wàr ow lerg’h.

CHAPTRA 9

TÂBEL TÊ HA PORPOS NOWYTH DHE HEDNA

Mar teffen vy ha derivas a’m bêwnans pùb jorna í’n termyn-na, y halsa an manylyon bos dyscans dhe bobel nag eus ow codhvos palycys a’n tu aberveth. Mar mednen vy dyscudha nebes taclow kelys a wrug vy clôwes, y fia an re-na testen meur hy les dhe wlasegoryon a’n uhella der oll Ewrop. Ny vadnaf gwil nag an eyl nag y gela. Y fien vy kychys inter an Scylla a dhyfrethter ha’n Carybdys a dhrog-anfurneth. Meur gwell via goheles kenyver derivas tyckly, dell gresaf, heb tûchya ma’s an drâma kevrînek o gwarys í’n tor’-na in gwlasgeeth Rùrytânya in dadn vejeth an dowr. Res yw dhybm heb leverel ma’s hebma: ny veu ow faitourieth kel dyskeveryys in maner vèth. Y wharva camgemeryans traweythyow. Y feu teckednow cales. Reqwîrys o oll an dohter ha jentylys í’m mèstry rag gwil smoth ha teg pesqweyth may feuv vy cablus, dell hevelly, a remembrans gwadn, pò dygof a lower den aswonys dâ. Saw me a scappyas, ow ry grassow, í’m preder vy, dell leveryys kyns, dhe’n very bolder a’n venturyans. Dell gresama, omwil kepar ha pàn vien vy Mytern Rùrytânya, hèn o meur êsya, ha ty ow regardya bos dhybm an hevelep corforek ragtho, agès omhevelly dhe’m kentrevak a’n nessa rewjy. Udn jèdh y teuth Sapt dhe’m rom. Ev a dowlas lyther dhybm, ha leverel:

“Danvenys dhyso – screfa benow, dell dyba’. Saw kyns hedna, yma nowodhow dhe whedhla dhis.”

“Pandr’yw hedna?”

“Ma an Mytern in Castel Zenda,” yn medh.

“Fatla wodhes?”

“Awos bos an hanter aral a Whedden Michael í’n le-na. Me a wrug govynadow, ha ‘mowns y oll aga thry í’n tyller – Lauengram, Krafstein, ha Rupert Hentzau yonk: try drogwas a’n tecka, re’m leouta, in oll Rùrytânya.”

“Wèl?”

“Wèl, yma Fritz ow temondya ty dhe varchya dhe’n Castel gans marhoglu, troslu ha godnys brâs.”

“Ha whythra í’n pollgledh?” me a wovydnas.

“Hedna kefrès,” yn medh Sapt, gans gwenwharth. “Ha ny heb cafos corf an Mytern byttedhewetha.”

“Os certan y bos ev i’n tyller-na?”

“Lyckly dres ehen. Ot an try jaudyn ena. Dres hedna, derevys yw an pons pùb eur oll, hag owth entra nyns eus den vèth heb arhadow dhorth Hentzau yonk, pò dhorth Michael Du y honen. Porrès res yw kelmy Fritz dre lovan.”

“My â dhe Zenda,” yn medhaf.

“Muscok osta.”

“Par termyn.”

“Ogh, par hap. Ha remainya rag nefra kefrès, pùb lycklod.”

“Martesen, a goweth,” yn medhaf, heb awhêr.

“Dywharth yw tremyn y Vrâster,” Sapt a wrug merkya. “Fatl’yw an garorieth?”

“Mollath Duw, sens dha glap!” yn medhaf..

Pols yth esa va ow meras veras orthyf, ena ev a dùchyas y bib. Gwir poran: crowsek en vy. Ha me a wrug pêsyas treus:

“Pypynag oll may fednen vy mos, ‘ma bagas a bollatys ow clena dhybm in udn folya.”

“Me a’n gor. Th’ov vy aga mêster,” ev a worthebys, meur y galmynsy.

“Prag yma otham?”

“Wèl,” yn medh Sapt, ow byffya, “ancombrus ny via màn dhe Michael Du, mars ylly jy dhe goll. Mar pes gyllys, y fia an gam coth, an gam a wrussyn ny lettya, dhe wary unweyth arta – ev a vensa saya, dhe’n lyha.”

“Me a wor omwetha ow honen.”

“Ma De Gautet, Bersonin ha Detchard in Strelsau. Ha pùbonen anedha mar barys, a vab, dhe drehy codna dhyso dell ov vy dh’y drehy dhe Michael Du, hag anjy a wrussa fâlslych dhe voy. Pandr’yw an lyther?”

Me a’n egoras ha redya yn heglew:

“Mars yw an Mytern whensys dhe wodhvoss myns yw bern brâs dhe’n Mytern, gwrêns kepar dell usy an lyther-ma orth y worhebmy. In pedn Rôsva Nowyth yma chy desedhys wâr splat efan. Dhe’n chy yma colovenva, hag imach a nymf settys warnedhy. Yma fos ow keas an lowarth; ha yet i’n fos adhelergh. Haneth dêwdhek eur, mar mydn an Mytern entra heb coweth der an yet-na, trailya adhyhow, ha kerdhes ugans lath, ev a wra cafos chy hâv, ha stairys whegh ow lêdya dhodho. Mar teu ev hag ascendya, ha entra aberveth, ev a wra metya onen a dherif neppêth eus ow tûchya y vêwnans ha’y se rial yn clos. Hêm yw screfys gans lel-gothman. Res yw dhe’n Mytern bos y honen oll. Mar mydn ev sevel orth aswon an galow, y vêwnans a vèdh in peryl. Bydnar re dhysqwetha hebma dhe dhen vèth, poken ev a wra dyswil benyn, ha hy orth y gara. Nyns eus gyvyans vèth in Michael Du.”

“Nag eus,” Sapt a wrug merkya, ha my devedhys dhe’n dyweth. “Mès dythya lyther pòr dhainty, hedna ‘yll ev yn tâ.”

Y’m bo an keth ervirans. Saw pàn vydnys vy tôwlel an lyther dhe scùll, me a welas moy screfa wâr an tu aral.

“How! ‘ma moy.”

“Mars esowgh owth hockya,” y pêsyas, “gwrewgh omgùssulya gans Coronal Sapt –”

“Eh,” an den jentyl-na a grias in mes, sowthenys gwir. “Ov vy brâssa fol dhe’y breus ages ty?”

Me a wevyas dhodho, rag may whrella taw.

“Gwrewgh govyn orto, py benyn a vydn gwil oll hy ehen orth lettya an dûk rag demedhy y genytherow, ytho orth y lettya rag bos mytern? Ha gwrewgh govyn: yw tâl-lytheren hy hanow – A?”
Me a labmas wâr dreys. Sapt a worras y bib dhe’n lusewegyn.

“Antoinette de Mauban, re’n ebron dhâ!” me a grias.

“Fatell wodhesta?” Sapt a wovydnas.

Me a dherivas myns a wodhyen vy a’n venyn-ma, ha fatla wodhyen. Ev a inclynyas pedn.

“Wèl, in gwir, re wharva kedrydn vrâs inter hy ha Michael,” yn medh, gyllys in prederow.

“Mar pe bolùnedhek, hy a via les dhe ny par hap,” yn medhaf.

“Michael, bytegyns, a screfas an lyther-na, dell gresaf.”

“Dell gresama kefrës, saw determys ov vy dhe vos sur ha certan. Me a vydn mos, Sapt.”

“Nyns êth màn. Y fydnaf vy mos.”

“Nyns êth jy ma’s only dhe’n yet.”

“My a wra mos dhe’n chy hâv.”

“Dhe’m cregy mars êth dy!”

Me a savas in bàn ha posa orth an glavel wâr dhelergh.

“Sapt, th’esof ow cresy i’n venyn-ma. Ytho my a wra mos.”

“Nyns esof vy ow cresy in benyn vèth,” yn medh Sapt. “Ytho mos ny wrêta.”

“Y whrama vy mos dhe’n chy hâv, poken dewheles dhe Englund,” yn medhaf.

I’n tor’ma yth esa Sapt ow tesky worteweth, pan pellder a ylly ev lêdya pò drîvya poran, ha pana dermyen a resa ev holya.

“Hedre von ny i’n gwary, ’ma an euryor ow resek,” me a geworras. “Pùb dèdh may fednyn ny gasa an Mytern i’n vagh, y teu peryl nowyth. Pùb dèdh may fednen vy gwil wis indelma, y teu peryl nowyth. Sapt, res yw dhyn gwary peryl brâs. Res yw dhyn inia toth an gam.”

“Re bo indelha,” yn medh, in udn hanaja.

Wâr verr lavarow, eskynys veun ny wâr geyn margh, hanter wosa udnek a’n nos. Fritz o gesys rag gwardya unweyth arta, ha pedn agan fordh ny veu dyscudhys dhodho. Pòr dewl o an nos. Ny wrug vy gwysca cledha. In le hedna, th’esen vy ow ton revolver, collel hir, ha lugarn dall. Ny a dheuth dhe’n yet, a’n tu wâr ves. Me a wrug skydnys. Sapt a brofyas leuv dh’y shakya.

“My a vydn gortos obma,” yn medh. “Mar pèdh neb godn clôwys, my a wra –”

“Remainya i’th tyller. Poken nyns eus dhe’n Mytern chauns vèth. Bydnar re bo myshyf dhyso kefrës.”

“An gwir a’th eus, a vab. God spêda dhis!”

Me a bockyas an yet bian. Ev a wrug omry, ha my ow cafos ow honen in prysk gwyls a neb sort. Yth esa trûlergh gwelsek, ha me orth y holya gans rach, wosa trailya adhyhow dell veu gorhebmys. Ow lugarn o degës, th’esa an revolver i’m dorn. Ny glôwys son vèth. Wharê neppèth brâs ha tewl a apperyas yn tyscler mes a’n tewolgow dhyraga vy. An chy hâv o va. Pàn dheuth vy dhe’n stairys, me a wrug ascendya ha dierbyn daras gwadn, diantel, cregys wâr an clycket. Me a’n egoras in udn herdhya, ha kerdhes ajy. Benyn a stêvyas dhybm ha sêsya ow leuv.

“Gwra degea an daras,” hy a whystras.

Me a wrug obeya, ha trailya golow an lugarn warnedhy. Th’esa gwysk gordhuwher in hy herwyth, pòr feythus hy aparell, ha’y thecter tewl dh’y verkya o dysqwedhys marthys dâ in golow crev an lugarn.

An chy hâv o rômyk lobm, heb mebyl vèth ma's copel a jairys ha tâbel bian horn, a'n sort a yll den gweles in lowarth tê pò coffyva air ôpyn.

"Na wra cows," yn medh. "Termyn nyns eus lowr. Golsow! Aswonys owgh dhybm, Mêster Rassendyll. Me a wrug screfa an lyther-na, in dadn arhadow an dûk."

"Dell dybys vy," yn medhaf.

"Warlergh ugans mynysen treden a dheu dhe'th ladha jy."

"Treden – try a'n Whedden?"

"Eâ. Res yw dhywgh voydya kyns. Mar ny wrewgh, y fedhowgh ledhys –"

"Pò ledhys vedhons ynny."

"Golsow, golsow! Pàn vewgh ledhys, an re-ma a dheg agas corf dhe gwartron isel i'n dre, dhe vos trovys i'n le-na. Michael a vydn dalhedna agas cothmans heb let – Coronal Sapt ha Capten von Tarlenheim kyns oll – declarya studh esedhva in Strelsau, ha danvon messejer dhe Zenda. Y fèdh an try aral ow moldra an Mytern i'n Castel, ha'n dûk ow teclarya y honen pò an brynces, an eyl pò hy ben – ev y honen, crev lowr mar pèdh ev. In pùb câss, ev a vydn hy demedhy, ha bos mytern in ober, ha'n títel a verr spÿs. A wodhowgh convedhes?"

"Towl tôwllys teg. Saw prag, madâma, yth esowgh –?"

"Gas ny dhe leverel y bosama Cristyon – pò dhe leverel y bosaf ow perthy envy. A Dhuw ker! a welama maryach dhedhy hy? Now kewgh. Mès gwrewgh remembra – res yw gwarnya porrês – nefra ny vedhowgh saw, na mo na myttyn. Yma treden, orth agas holya avell gwethlu. A nyns yw gwir? Wèl, yma treden orth aga holya an re-na. Nefra nyns usy treden Michael moy ès dew cans lath wâr agas lerg. Ny vèdh pris agas bêwnans unweyth myjyn mar y'gas cafons y heb gwethyas. Now kewgh. Nâ, an yet yw gwardys heb dowt solabrès. Kewgh an stairys wâr nans, son vèth, mos dres an chy hâv, cans lath wâr rag, ha why a wra dos dhe skeul orth an fos. Tremena, ha ponya avell cath gans tan."

"Ha why?" me a wovydnas.

"Yma dhybm ow gwary vy inwedh. Mar codhvyth an dûk an pèth a wrug avy, omvetya arta ny wren ny màn. Mar ny wodhvyth, y fedhama par hap – saw ny vern. Kewgh heb let."

"Mès pandra vydnowgh derivas dhodho?"

"Na dheuthowgh – tell wrussowgh convedhes cast."

Me a gemeras hy leuv hag abma dhedhy.

"A vadâma," yn medhaf, "haneth why re servyas an Mytern yn tâ. Ple ma ev i'n Castel?"

Hy a wrug iselhe hy lev bys in whystrans ownek. Ha my ow coslowes dywysyk.

"Yma den ow tos, dres an pons derevel, dhe dharas poos. Hag adrèv an daras – Whyst! Pandr'yw hedna?"

Treys a sonas wâr ves.

"Mowns y devedhys! Re scon yns y! Re'n ebron dhâ! re scon yns y!" ha'y fâss gyllys mar wydn avell corf marow.

"Dell hevel dhybm," yn medhaf, "knack adermyn yns y."

"An lugarn, gwrew' degea. Awot aswy idn i'n daras. Yw gwelys geno'why?"

Me a worras lagas dhe'n aswy. Wâr an iselha stair me a welas try fygùr dyscler. Me a wrug antelly an revolver. Antoinette a settyas hy dorn in hast wâr ow dorn vy.

"Why a yll ladha onen," yn medh. "Saw pana sewyans?"

Y teuth lev dhe glôwes – lev esa ow còwsel Sowsnek perfèth.

“Mêster Rassendyll,” a lavaras.

Ny wrug vy gortheby.

“Whensys en ny dhe gescows geno’why. A vydnowgh promyssya na wrewgh tedna godn kyns ès my dhe worfedna?”

“Yw an plesour-ma, my ow kescôwsel gans Mêster Detchard?” yn medhaf.

“Ny vern henwyn.”

“Dhana gesowgh ow hanow vy heb mencyon.”

“Dâ lowr, a sera rial. Yma kynyk genama, dhe brofya dhe why.”

Th’esen vy ha’m lagas whath orth an aswy. Ascendys veu an treden grîsys dew dhe voy. Th’esa try revolver ow poyntya strait í’n daras.

“A vydnowgh gasa ny dhe entra? Th’eson ny ow tedhewy agan leouta rag sensy arsaf bresel.”

“Na rewgh trest,” Antoinette a wrug whystra.

“Ny a yll talkya der an daras,” yn medhaf.

“Saw why a yll egery ha tedna,” Detchard a wrug contradia. “Ha kyn hyllyn ny gorra dyweth dhe why, why a yll gorra dyweth dhe onen ahana ny. A vydnowgh dedhewy agas leouta na wrewgh tedna, hedre von ny ow kescôwsel?”

“Na rewgh trest,” Antoinette a wrug whystra unweyth arta.

Y teuth tròm-tybyans dhybm. Me a’n consydras rag tecken. Hewil o, dhe’m breus.

“Th’esof ow tedhewy ow leouta na wrama tedna kyns ès dell wrellowgh why,” yn medhaf. “Saw ny vadnaf gasa entrans dhywgh. Sevowgh ha còwsel wàr ves.”

“Hèn yw fur,” yn medh.

Ascendys veu aga thry dhe’n dewetha gris, ha sevys ogas dhe’n daras, a’n tu avês. My a wrug gorra scovarn dhe’n aswy. Nyns esen vy ow clôwes ger vèth, mès y feu pedn Detchard settys ogas dhe bedn an hirra a’y gowetha (De Gautet, dell wrug vy desmygy).

“Hm! Kescùssulyans pryva,” me a brederas. Ena me a lavaras yn heglew:

“Wèl, a dus jentyl, pandr’yw an kynyk?”

“Tremen diogel bys í’n or, ha hanter-cans mil bens, sterlyn.”

“Nâ, nâ,” Antoinette a whystras moyha isel. “Fâlslych anjy a wra.”

“Hèn yw larj teg,” yn medhaf, owth aspia der an aswy. Th’esens y oll clos, an eyl dh’y gela, ha sevys lebmyknack orth an daras.

Sowndys veu colon an dus vylen-ma solabrës, ha scant nyns esa otham dhybm a warnyans Antoinette. Porposys êns y dhe stêvya aberveth peskytter may fen vy bysy in cows.

“Roy dhybm mynysen rag ombredery,” yn medhaf. Ha me a glôwas, dell hevelly, wharth wàr an tu ’ves.

My a wrug omdrailya orth Antoinette.

“Sevowgh ogas dhe’n fos, pell dhyworth lînen setha an daras,” me a whystras.

“Pandra vydnowgh gwil?” hy a wovydnas, hag own inhy yn frâs.

“Why a wel yn tâ,” yn medhaf.

Me a gemeras an tâbel bian horn in bàn. Nyns o va poos, dhe dhen a’m crefter vy, hag yth esen vy orth y sensy er an treys. Th’esa an top balegys dhyragof ow formya leun-skew dhe’m pedn ha’m corf. Me a

wrug staga an lugarn degës wàr ow grugys ha gorra an revolver in pocket in nes dorn. Desempys me a welas an daras ow qwaya bohes y grèn – par hap rag an gwyns, par hap rag dorn orth y brevy a’n tu avês.

Me a wrug kildedna pelha gyllyn dhyworth an daras, ha sensy an tâbel i’n stubm re dhescrefys vy. Ena me a grias yn uhel:

“A dus jentyl, kemerys yw gàs kynyk, ha my ow scodhya wàr gàs leouta. Mar mydnowgh egeri an daras –”

“Gwrewgh y egeri agas honen,” yn medh Detchard.

“Ma va gwrës dhe egeri in mes,” yn medhaf. “Sevowgh pols wàr dhelergh, a dus jentyl, rag na wrellen gà gweskel pàn vo egerys.”

My êth ha tava an clycket in udn fysla. Ena my a dheuth dyson bys i’m tyller arta, wàr vleyndow threys.

“Ny worama egeri!” me a grias. “Maglys yw an clycket.”

“Tety valy! My a’n egor!” a grias Detchard. “Flows, Bersonin, prag na? Eus own dhis arâg udn den?”

Me a wrug minwherthyn ina vy ow honen. Wàr nùk an daras a veu egerys gans nell. Dewyn lugarn a dhysqwedhas an try gwas sevys wàr ves, an eyl ogas dh’y gela, ha’n revolvers parys dhe dedna. Gans garm, me a bonyas toth men der oll an chy hâv ha’n porth egerys. Try thedn a sonas ha dehesy warbydn ow scoos vy. Tecken moy, ha my a labmas in mes ha’n tâbel a’s sqwattyas wàr gres aga greuv hag in kemysk a goodh, a gùssyans, a gedrydn, anjy ha my ha’n tâbel colodnek-na, th’esen ny ow rolya mes a’n chy hâv, oll an stairys dhe’n dor. Antoinette de Mauban a wrug scrîja, mès my a savas wàr dreys, ha wherthyn freth.

De Gautet ha Bersonin o growedhys kepar ha tus clamderys. Th’esa Detchard in dadn an tâbel, saw ev a’n herdhyas dhe ves kyns ès my dhe dhascafes omborth, ha tedna unweyth arta. My a wrug derevel ow revolver vy ha tedna uskys. Me a’n clôwas ev ow cùssya, ena me a dhalathas ponya avell ewyk, in udn wherthyn, dres an chy hâv ha ryb an fos ahës. Me a glôwas treys wàr ow lergh, trailya, ha tedna, udn tedn moy rag fortyn dâ. An treys a wrug cessya.

“Dell y’m carra Duw,” yn medhaf, “re bo hy gwirleverys in mater a’n skeul!” Rag an fos o onen uhel, ha brojow horn warnedhy awartha.

Eâ, otta hy. Me a wrug lebmel ha dos dresty, oll in mynysen ha na hen. Me a wrug omdrailya wor’tu ha’m kensa dallath, ha gweles an vergh. Ena me a glôwas godn. Sapt o hedna. Ev a wrug agan clôwes, hag yth esa va ow strîvya yn coneryak orth an yet, degës in dadn alwheth, hag ow martholya warnodho hag ow tedna aberth in toll an alwheth kepar ha den varys. Nakevys yn tien, fatell o res dhodho heb kemeres radn i’n vatel. Ytho my a wharthas unweyth arta, ha tackya dorn wàr y scoodh, ow leverel:

“Deus tre dhe’n gwely, sos coth. Y’m beus an tecka whedhel tâbel tê dell alles clôwes bythqweth!”

Ev a blynchya ha cria: “Selwys osta!” ha gwasca ow leuv. Mès wosa tecken ev a geworras:

“Ha prag orth an jowl y wherthyth jy?”

“Peswar den jentyl hag udn tâbel tê intredha,” yn medhaf, ha wherthyn whath, rag solas dâ dres ehen a veu gweles an try javal fethys yn tien ha scattrys der arv nag o moy mortal ès tâbel tê kebmyn.

Gans hedna, gwra merkya, me a wrug kewera ow fromys, heb tedna kyns ès dell wrellons y.

CHAPTRA 10 CHAUNS BRAV DHE’N HARLOT

Ûsadow Penrewler an Creslu o danvon derivas dhybm, pùb dohajêdh, tûchyng studh an bedncyta ha cowntnans an bobel: an scrif ow comprehendya inwedh daromres an persons esa an creslu ow sensy in dadn asprians herwyth arhadow. Abàn dheuth vy dhe Strelsau, y fedha Sapt ow redya an derivas,

gans mencyon dhybm a'n poyntys o dhe les. I'n dëdh warlergh aventur an chy hâv, ev a wrug entra pàn esen vy ow qwary dorn a *écarté* gans Fritz von Tarlenheim.

"An derivas yw leun lowr a mater les hedhyw dohajëdh," ev a wrug merkya, in udn esedha.

"A wrusta cafos," me a wovydnas, "ger a certan kedrydn?"

Ev a shakyas pedn ha minwherthyn.

"Me a gafas hebma kyns," yn medh. "'Y Uhelder Dùk Strelsau a wrug qwyttya an cyta (pòr sodyn, kebmys yw dhe wodhvos), ha lower esel a'y vëny ganso. Dell yw cresys alës, pedn y fordh a veu Castel Zenda, saw y goscar a viajyas wàr an fordh marhogeth, adar in train. Mêstrysy De Gautet, Bersonin ha Detchard êth udn our a'y wosa, ha'n dewetha anodhans ow ton y vreggh in grugys gwarr. Skyla y woly nyns yw godhvedhys, mès yma skeus ev dhe vos kevradnak in omlath dewdhen, ow longya dhe neb carorieth.'"

"Versyon pell a'n gwir," me a wrug compla, fest lowen a wodhvos my dhe settya ow merk wàr an gwas.

"Ena th'eson ny ow tos dhe'n darn-ma," Sapt a bêsyas. "'Madame de Mauban re beu departys wàr hens horn orth hanter-dëdh. Hy a wrug prena tôkyn dhe Dresden -'"

"Plesour coth yw hedna gensy," yn medhaf.

"'Ma an train dhe Dresden ow powes in Zenda.' An gwas-ma yw pollat skentyl. Ha golsow hebma wàr an dyweth. 'Dâ lowr nyns yw cowntnans an bobel í'n cyta. Yma cabel warbydn an Mytern' (dell wodhes, ev yw comondys a leverel dhe blebmyk) 'drefen nag usy va ow qwil myns a vo res adro dh'y varyach. Acording dhe wovynadow in mesk holyoryon an Brynces Flavia, hy Uhelder Rial re beu offendys yn town, cresys dell yw yn kebmyn, dre lowsethes y Vrâster. Yma an bobel gebmyn ow copla hy hanow gans hanow Dùk Strelsau, ha'n dùk ow qwainya kerensa lowr gans an bobel der an tybyans-ma.' My re wrug darlesa derivadow, fatell vydn an Mytern ry haneth gwary dauns rial, rag onora an brynces, ha dâ yw an effeth."

"Heb gwil mencyon dhybm kyns," yn medhaf.

"Ogh, pùptra yw darbarys!" yn medh Fritz, in udn wherthyn. "My a wrug gwetyas may fo."

Sapt a drailyas dhybm ha leverel sherp hag yn ervirus:

"Res yw dhis hy thanta haneth, a wosta?"

"Brâs yw an lycklod ha my orth hy gweles heb cowetha," yn medhaf. "Owt Sapt, a gresyth my dhe gafos caletter?"

Fritz a whystras nebes barrys ilow. Ena ev a lavaras: "Te a wra cafos dell yw fest êsy. Mir, cas yw genama leverel hebma, saw yma otham. Contes Helga a dherivas fatell yw an brynces codhys in sergh brâs dhe'n Mytern. Abàn veuva cùrunys, yma dysplegyans a bris in hy freder ha'y holon. An gwir qwit yw hy dhe vos golies yn town gans lowsethes apert an Mytern."

"Ass yw cabûlva í'n cowel!" yn medhaf, in udn hanaja.

"Tety valy!" yn medh Sapt. "Geryow teg orth mowes teg: a ny wrusta kyns? Nyns yw hy whans na hen."

Yth esa Fritz ow convedhes ow ances vy dhe well, hag ev y honen ow cara. Ev a worras y leuv wàr ow scoodh, heb leverel tra vëth.

"Dhe'm breus bytegyans," a bêsyas Sapt, ha'y woos yëyn, "gwell vëdh dhys presentya dha gynyk haneth dhe nos."

"Re'n ebron dhâ!"

"Pò dhe'n lyha mos nes. My a vydn danvon gores dhe'n wask, onen 'hanter-sodhogyl'."

“Dhe sconya yn tien yw hedna – gena vy, ha genes sy!” yn medhaf. “Sevys fast oma orth kevran in gwary fol wor’tu ha’n brynces.”

Th’esa Sapt ow meras orthyf ha’y lagasow bian ha glew, ha minwharth lent ha sotel ow tremena dres y vejeth.

“Dâ lowr, a vab, dâ lowr,” yn medh. “Res yw dhyn heb inia warnas yn fen. Gwra hy hoselhe mar kylta, tabm bian, a wodhes? Now, pandr’orth Michael?”

“Ogh, Michael, dh’y gregy!” yn medhaf. “Gas e bys avorow. Deus, Fritz, ha kerdhes genam i’n jarn.”

Sapt a wrug omry dewhans. Th’esa y vaner arow ow cudha dothter marthys fel – ha, dell wren vy convedhes prest dhe voy, ùnderstondyng wondrys a nas mab den. Prag yth esa va owth inia mater an brynces warna vy yn very nebes? Awos y wodhvos dell vydna hy thecter ha’m gwres ow don vy pelha ès oll y argùmentys. Awos y wodhvos dell wrav vy obery dhe voy, ow predery a’n dra dhe le. Res o ev dhe convedhes oll an awhêr a ylly hebma dry warnedhy, Mès dhodho nys o bern. Allama leverel, gans certuster, ev dhe vos camdybys? Mar pedha an Mytern restorys, res o an brynces dhe drailya dhodho, na fors a wodhya hy an chaunj pò na wodhya. Ha mar ny vedha an Mytern restorys dhyn? Otta testen na wrussyn ny dadhla na whath. Saw yth esa skeus dhybm bos Sapt porposys, i’n câss-na, dhe’m settya vy wâr se rial Rùrytânya rag an remnant a’m bêwnans. Parys a via ev dhe settya Satnas y honen i’n tyller kyns ès an dyscypyl-na anodho, Michael Du.

An dauns rial o tra feythus fest. Me a’n egoras, ow tauncya udn *quadrille* gans Flavia. Ena me a wrug waltysa gency. Th’esa lagasow whythrus, ha whystrans freth, owth attendya. Ny êth dhe dhebry con. In cres oll an sandys y whrug vy, hanter-muscok solabrès, rag hy golok a worthebys dhe’m golok vy, ha’y anellans qwyck ow metya ow lavarow stlevys – y whrug vy sevel i’m plâs in bàn dhyrag oll an rûth spladn, ha kemeres an Rosen Rudh esa gwyskys warnaf, ha tôwlel an ryban ha’y arweth jewelys adro dh’y hodna. Esedhys veuv vy arta in tros taran a dhêwla tackyes. My a verkyas Sapt ow minwherthyn in y win, ha Fritz ow plegya tâl. Agan con a dremenans in taw dh’y dyweth. Tra vèth ny ylly Flavia leverel, na my naneyl. Fritz a’m tavas wâr scodh, ha me a wrug sevel in bàn, ry ow bregh dhedhy, ha kerdhes hës an hel, aly dhe rom bian, may feu coffy servys dhyn. Kildednys o an dus ha’ga benenes jentyl wâr ves, ha ny a veu agan honen oll.

Dhe’n rom bian yth esa darajow fenester, ha’n re-ma owth egeri aberveth i’n lowarth. Ebron an nos o cler, mygyl, saworek. Flavia a wrug esedha, ha my a’m sav adâl dhedhy. Th’esen vy ow strîvya ina vy ow honen. Na ve hy dhe veras orthyf, me a vensa gwainya, dell gresaf, i’m omlath, i’n very tor’-na kyn fe. Saw desempys hag a’y anvoth, hy a dowlas warnaf udn wolo got – golok a wovynadow, trailys adenewen dre hast, gans rudhyans rag an qwestyon owth omlêsa dres hy bogh, ha kychys hy anal. Ogh ty, a alles unweyth hy gweles! Ankevys an Mytern in Zenda. Ankevys an Mytern in Strelsau. Hy o prynces – ha nys en vy ma’s faitour. A gresyth my dhe berthys cov a hedna? Me a wrug dehesy ow honen wâr bedn ow glin ha sêsya hy dêwla i’m dêwla vy. Ny leverys tra vèth. Pan otham a lavar? Sonyow medhel an nos a settya ow thantans dhe velody heb ger, ha my ow qwasca bay ha bay wâr hy min.

Hy a’m herdhyas dhe ves, ha cria desempys:

“Ogh! yw gwir? pò only awos dha dûta?”

“Gwir yw!” yn medhaf, isel ha megys ow thon – “gwir tell yw ow herensa dhis moy ès bêwnans – pò gwrioweth – pò leouta!”

Ny ros hy styr vèth dhe’m lavar, na vydna hy sensy dhe vos moy ès radn a’n gorlywans wheg a’n tantor. Hy a wrug nessa dhybm clos, ha whystra:

“Ogh, a pe unweyth ty heb bos an Mytern! Nena my a vensa dysqwedhes, pygebmys osta kerys genama! Prag yth os kerys genam i’n eur-ma, Rudolf?”

“I’n eur-ma?”

“Eâ – dallath agensow. Nyns es – bythqweth nyns es kyns.”

Vyctory glân a’m lenwys. My – ow honen – Rudolf Rassendyll – o hy honqwerrou! My a’s cachyas adro dh’y wast.

“A nyns en vy kerys genes kyns?” me a wovydnas.

Hy a wrug meras wâr ow fâss in bàn, in udn vinwherthyn, ha whystra:

“Res yw dha Gùrun dhe vos skyla. In Gool an Cùrunyans me a gafas kerensa í’m colon rag an kensa prës.”

“Bythqweth kyns?” me a wovydnas yn freth.

Hy a wharthas yn isel.

“Dha lavar yw kepar ha pàn vesta lowen, ow clôwes my dhe wortheby ‘Eâ’ orth hedna,” yn medh.

“A via ‘Eâ’ an gwir?”

“Bia.” Me a glôwas an ger scant in dadn hy anal, ha hy a bêsyas heb let: “Kebmer with, Rudolf. Kebmer with, a garadow. Gwyls vëdh y gonar lebmyn.”

“Pywa, Michael? Mar pe Michael an lacka –”

“Pana lacka eus agesso?”

Whath yth esa chauns dhybm. Me a wrug omrêwlya ow honen gans oll ow nerth, remôvya ow dêwla, ha sevel lath pò dyw dhyworty. Th’esof ow perthy cov whath hedhyw a’n gwyns í’n elow avês.

“Mar ny ven vy an Mytern,” me a dhalathas, “mar pen vy den jentyl ha pryva –”

Kyns ès dell yllyn vy gorfedna, th’esa hy leuv gorrys í’m dorn vy.

“Mar pes den convyctys in pryson Strelsau, y fies Mytern dhybmo,” yn medh.

Hag in dadn ow anal y whrug vy hanaja, “Duw re’m gaffa!” ha dasleverel, ow sensy hy leuv í’m dorn vy:

“Mar ny ven vy an Mytern –”

“Whyst, whyst!” yn medh isel. “Ny dhendyls – ny dhendyls dha ancertuster. Ogh, Rudolf! a vensa benyn a dhemeth heb kerensa meras orth den kepar dell esof ow meras orthys sy?”

Ha hy a gudhas hy fâss.

Dres moy ès mynysen yth esen ny sevys warbarth. My a wrug somona ow leouta ha’m consyans, ha’m bregh adro dhedhy kyn fe, myns o gesys dhybm awos hy thecter ha’n vagel mayth esen vy.

“Flavia,” yn medhaf, ha’m lev sêgh ha coynt, ow longya dhe neb aral dell hevelly, “nyns ov –”

Pàn leverys vy – pàn wrug hy derevel hy lagasow orta vy – y teuth stap poos wâr an growyn wâr ves, ha den ow tysqwedhes orth an fenester. Cry bian a veu terdhys in Flavia, ha hy a labmas dhyworthyf wâr dhelergh. Ow lavar hanter-gwrës êth marow wâr vin. Yth esa Sapt a’y sav ena, owth omblegya uvel, mès plegyans sevir wâr y fâss.

“Mil fardon, a sera rial,” yn medh. “Mès y Hanow Brâs an Cardynal, yma ow cortos nans yw peswora radn a’n our rag profya y farwèl revronsus dh’agas Brâster.”

Me a enebys y wolok yn leun. Ha redya gwarnyans serrys inhy. Pana bellder o va goslowyas, ny wodhyen vy, mès y entryng a veu adermyn heb wow.

“Res yw dhyn heb dylâtya y Hanow Brâs,” yn medhaf.

Saw Flavia, ma nag esa sham in hy herensa, ha’y lagasow ow tewynya ha’y fâss ow rudhya – Flavia a istynas hy leuv dhe Sapt. Heb ger vëth, saw kelly hy styr ny ylly den vëth, a wrug gweles benyn

bythqweth in heuthter hy herensa. Minwharth trenk, mès trist, a bassyas dres bejeth an soudor coth, hag yth esa medhelder in y don pàn lavaras, in udn blegya rag abma dh'y leuv hy:

“In joy ha cavow, in prejyow dâ hag in drog-termyn, Duw re salwa agas Uhelder Rial!”

Ev a wrug powes, tówlel golok warna vy ha sevel, serth y stubm soudor, in udn geworra:

“Saw, kyns oll an Mytern – Duw re salwa an Mytern!”

Ha Flavia a gachyas ow leuv hag abma dhedhy, ow leverel clor:

“Âmen! A Dhuw dâ, Âmen!”

Ny a wrug dewheles dhe'n hel dauncya. Constrînys dhe gemeres farwèls, me a veu separâtys dhyworth Flavia. Kenyver onen êth dhedhy hy, wosa dyberth orta vy. Sapt o menowgh i'n rûth, ha pypynag may fe ev, yth esa gowolok, minwharth, ha whystrans kebmyndhe búb huny. Nyns en vy dowtys y vos ow plauntya nowodhow a'n pêth a glôwas ev, lel dh'y borpos dybyta. Mentênya an Gùrun ha fetha Michael Du – ot y udn gùssul fast. Flavia, my – eâ, ha'n Mytern gwir in Zenda kefrës, ny agan try o darnow in y wary gwèdhpoll. Ha bydnar re bo kerensa wresak mesk an werynoryon. Ny wrug ev unweyth cessa orth fos an Palys. Rag pàn êth vy rag hùmbrank Flavia an stairys marbel ledan wàr nans hag aberth in hy haryach, yth esa rûth vrâs orth agan gortos, ha wolcùbmys en ny gans banlevow bodharus. Pandra allen vy gwil? A mednen vy leverel i'n eur-na, ny gressens y màn, nag en vy an Mytern dhe wir. Y cressens y par hap fatell o an Mytern muskegys. Dre dhevís Sapt ha'm gwres ow honen, dygabester, y feuv vy herdhys in rag, ha'n fordh tre a veu degës wàr ow lergth. An wres-ma a vydna ow drívya hogen i'n keth qwartron ha'n devís tebel-dhynya. I'n nos-na me a bresentyas ow honen dhe oll in Strelsau avell an Mytern ha'n tantor degemerys gans Prynkes Flavia.

Wàr an dyweth, orth teyr eur a'n myttyn, mayth esa kensa terry an jèdh ha'y wolow yêyn ow slynkya aberveth, yth esen vy i'm rom omwysca, ha Sapt y honen oll gena vy. Esedhys en vy kepar ha den sowthenys. Yth esen vy ow meras stark aberth i'n tan. Th'esa ev ow pyffya orth y bib. Fritz o gyllys dhe'n gwely, wosa sonya cows orthyf ogasty. Rybof wàr an tâbel yth esa rosen. Y feu hy kyns wàr bows Flavia: pàn wrussyn ny dyberth, hy a's abmas ha ry dhybmo.

Sapt a istynas y dhorn tro ha'n rosen, mès sket ow gway me a wrug clôsyas warnedhy.

“Hòn yw rosen rÿs dhe vy,” yn medhaf, “adar dhyso – adar dhe'n Mytern naneyl.”

“Strocas teg a wrussyn ny abarth an Mytern haneth,” yn medh.

Me a drailyas fers wàr y bydn.

“Ha gwil strocas abarth dhybmo, pêth a'm let?” yn medhaf.

Ev a inclynyas pedn.

“Me a wor an pêth usy i'th vrës,” yn medh. “Eâ, mab, mès sensys os dre leouta.”

“A wrusta gasa neb leouta dhybm?”

“Ogh, tety valy, prat bian orth mowes –”

“Spar e dhybm, Coronal Sapt, mar ny vydnyas gwil harlot ahanaf – mar ny vydnyas gasa dha Vytern dhe bedry in Zenda, hedre vo Michael, hedre viv vy, ow qwary, peryl brâs, wàr an tu wàr ves. A wosta convedhes?”

“Gòn in gwir.”

“Res yw dhyn obery, scon! Te a welas haneth – te a glôwas – haneth –”

“Gwrug in gwir,” yn medh.

“Lymder dha vreus vylegys a dharganas fatla wrama. Wèl, mar mydnys ow gasa vy obma udn seythen – otta problem aral dhis. A gefyth assoylyans dhe hedna?”

“Cafama,” ev a worthebys, ow plegya tâl yn sevir. “Saw mara qwrelles indelha, kyns oll y fia res dhis omlath gena vy – ha’ m ladha vy.”

“Now, pan awhêr mar qwrellen dha ladha – pò ladha ugans kefrês? Bêdh sur, in udn our y halsen vy sordya oll in Strelsau wâr dha bydn, ha dha wow – eâ, dha wow muscok – a vêdh stegys fast dhe’th vin.

“Mar wiryon avell awayl,” yn medh. “Y halses jy defry, grâss dhe’ m cùssulyow.”

“Y halsen vy demedhy an brynces, ha danvon Michael ha’y vroder warbarth dhe –”

“A vab, nyns esof ow naha,” yn medh.

“Dhan abarth Duw,” me a grias, owth istyna dêwla dhodho, “deun dhe Zenda ha sqwattya an Michael-ma ha dry an Mytern arta dh’y dhâ.” Th’esa an cothwas a’y sav, ow meras orthyf udn hol-vynysen.

“Ha’n brynces?” yn medh.

Me a blegyas ow fedn bys i’ m dêwla, ha sqwattya an rosen inter besias ha gwessyow.

Me a glôwas y dhorn wâr ow scodh, ha’y lev ow seny hos pân wrug ev whystra isel i’ m scovarn:

“Arâg Duw, ty yw an gwelha Elphberg oll. Saw my re dhebras orth bara an Mytern, ha servont an Mytern ov vy. Deus genam. Yth en ny dhe Zenda!”

Ha my a wrug meras in bàn ha’y gachya er y dhorn. Hag y feu lagasow glêb dh’agan dew.

AN CHAPTRYS UNEGVES HA DÊWDHEGVES A VÊDH KEWORRYS MIS WHEVREL 2021.

GERVA

Glossary

Definitions have generally been confined to those relevant for the story. To keep the glossary to a manageable length the listing excludes the most common words. These are best looked up in *Gerlyver Kescows* – A Cornish Dictionary for Conversation (Ian Jackson, Agan Tavas 2017). A consultation draft of the Cornish-English section of the Second Edition of *Gerlyver Kescows* is available on the Vocabulary page of skeulantavas.com. If you need grammar, by far the most helpful book is *Desky Kernowek* (Nicholas Williams, Evertime 2012).

a’n leuv gledh *phr* morganic

a vry *phr* high, distinguished

a wel dhe² *prep* in sight of

actour gorthtro *m* actours understudy

adreu-s *adv* across

agh *interj* oh (*disapproving, protesting*)

Alman *adj* German

Almaynek *m* German (language)

alter *m* alteryow altar

âmen || *interj* amen

amuvyans *m* emotion

an Whedden *m* the Six (nickname for Duke Michael’s henchmen)

ancertuster *m* uncertainty, doubt

ancompressadow *adj* irrepressible

ancow *m* death

ancres *m* disquiet, distress

ancresus *adj* disquieting

androw *m* late afternoon

anellans *m* breath

aneth *m* anedhow residence

anetter *m* unease

anheweres *adj* unhelpful

antelly *v* cock

anvoth *m* reluctance

aparell *m* apparel, outfit

arâ-g *prep* in front of

arlodhes anedhys *f* arlodhesow lady-in-waiting

arsaf bresel *m* arsavow truce

aswonvos *m* acquaintance

attendyans *m* attention

’ves *adv* = avês

avîsment *m* consideration

awayl *m* awaylow gospel

awhêr *m* distress, concern, unhappiness

banlev || *m* banlevow cheer

beawty *m* beauty

bedha *v* dare

- beha** *v* load
bejeth an dower *phr* the surface (of water)
Beljan *adj/m* Belgians Belgian
benyn jentyl *f* *benenes* lady
benenyk *f* *benenygow* young lady
berr *adj* short
bleyno-rieth *f* precedence
boosa hig *phr* bait a hook
brafter *m* excellence
brâs-oberys *|| adj* magnificent
Brâster *m* Majesty (referring to royalty)
brath *m* *brathow* bite
brawagh *m* terror
breselor *m* *breseloryon* fighter
brithky *|| m* *brithkeun* *||* mongrel dog
broder dâ *m* *breder* brother-in-law
broderek *adj* fraternal
brod horn *m* *brojow* iron spike (against intruders)
brusy *v* appraise
buarth *m* *buarthow* farmyard
bûngalow *m* *bûngalows* bungalow
bydnar re⁽²⁾ *phr + subjunctive verb* introducing emphatic negative command
byttedhewetha *adv* nonetheless
bytteth *adv* ever
cabmgryjyk *|| adj* heretical
cader *f* *caderyow* chair (high diction)
cafos drog i'n keus *phr* smell a rat
calmysy *m* calm
câm na² *phr* not ... at all
camdyby *v* be wrong
camgemeryans *m* *camgemeryansow* mistake
campollans *m* comment(s)
cantolbren *|| m* *cantolbrednyer* *||* candlestick
caradow *m* darling, beloved
caradôwder *m* amiability, good temper
ca-rdynal *m* *cardynalys* cardinal
carn *m* *carnow* hoof
caro-rieth *f* [love] affair
cartryjen *f* *cartryjednow* cartridge
Carybdys *f* Charybdis (giant whirlpool of Greek myth)
cavow *pl* sorrow
challa *m* *challys* jaw
chansler *m* *chanslers* chancellor
chy cog *m* *treven* cookshop
chy hâv *m* *treven* summerhouse
chy helghya *m* *treven* hunting-lodge
clap *m* chatter
clattrans *m* clatter
clavel *f* *clavellys* mantelpiece
cledhevyas *m* *cledhevysy* swordsman
clôsyâ *v* close up; clasp (hands)
clycket *m* *clyckettys* latch
cloutweyth *|| m* patchwork
colovenva *f* *colovenvaow* colonnade, portico
coltrebyn *m* = cantolbren
comen voys *|| m* public opinion
comondyans *m* command
compassa *v* encompass
con *f* *conyow* supper (formal)
confûndya *v* confound
conqwerrou *m* *conqwerrou*s conqueror
consûmya *v* consume
contemplans *m* contemplation
contes *f* *contesow* countess
contradia *|| v* contradict
conyng *adj* clever, skilful
copla *v* couple
coraj *m* courage
corden besias *phr* cat's-cradle
corf an eglos *phr* nave
coronal *m* *coronals* colonel
coscar *col* retinue, entourage
cothwas *m* *cothwesyon* old fellow
crack *m* crack, snap (sound)
crèn *m* quiver, tremble
crèn lêhow *m* ague
crocken *f* *crockednow* snare
croffal *m* growl
croffolas *v* growl; mutter
croffolus *adj* grumbling
crog *f* hanging
crowdra *v* loiter, hang about
crowsecter *m* irritability, uncertain temper
crowsek *adj* cross
cruskyn *m* *cruskydnaw* flagon
cryhy *v* wrinkle
cufter *m* kindness
cûrun lorwëdh *|| f* *cûrunyow* laurels
cûrunyans *m* coronation
cûssyans *m* cursing
cygar *m* *cygarow* cigar
cyvyl *adj* civil
dâ *m* property
dalhus *adj* capacious
damnabyl *adj* damned
damsel *f* *damsels* damsel
daras fenester *m* *darajow* French window
dargopia *v* trace
dascûntell *v* rally (sb)

- daskelwel** *v* recall
daskemeres *v* recover
densa *m* good man
der *conj* = dell
derow *col* *derowen* oak
dervyn *v* deserve, call for
desîr *m* desire
determyans *m* resolution, decision
deus rag *phr* come on
dewhans *adv* immediately
diaha *m* ease (freedom from apprehension)
diantel *adj* rickety
diarva *v* disarm
dos dhe wel *phr* appear
draght *m* *draghtys* draught
dre / dr' *conj* = dell
dregynus *adj* mischievous
dreslebmel *v* skip over
drog-anfurneth *m* gross indiscretion
drog-davasak || *m* *drog-davasogyon* || scandal-monger
droggya *v* drug
drogoberus || *adj* criminal
drogwas *m* *drogwesyon* rogue
droppya *v* drop
dûk *m* *dûkys* duke
Dûrsona || **dhe'n Mytern** *phr* God save the King
Duw Dynam *interj* Good God
duwes *f* *duwesow* goddess
duwyl *adj* divine
dybreder *adj* careless
dydhanans *m* amusement, diversion
dyfrethter *m* dullness
dygabester *adj* ungoverned, wild
dygthyans *m* dealing
dygof *adj* forgetful
dylâtyans *m* delay
dylowrder *m* insufficiency
dynya *v* lure, attract
dynyores *f* *dynyoresow* coquette
dyrusca *v* scrape the skin
dyscans *m* education
dyscypyl *m* *dyscyplys* disciple
dysencledhyas *v* disinter
dyserry *v* placate
dysês *m* indisposition
dyslyw *adj* dull
dyson *adv* without another word
dythya *v* dictate
dywharth *adj* sulky, sullen
epscobek *adj* episcopal
edrega *m* = edrek
egor jarn *m* *egrow* daisy
eh *interj* eh, what
elow *col* *elowen* elm trees
eneby *v* face
entent *m* *ententys* intention
eqwal *adj* equal, matching
er *m* *êrys* heir
er *prep* by (the hand etc)
er am marth *phr* to my surprise
erberow soudoryon *phr* troop barracks
erbysek *adj* = erbysus
erya *v* defy, insist
erytuster *m* heredity
eskynleur || *m* *eskynleuryow* || platform (station)
esow *m* dearth, hunger
estregus *adj* absent
etyket *m* etiquette
ewyk *f* *ewygas* hind
exaltya *v* exalt
faitour *m* *faitours* imposter
faitourieth *f* imposture
fâlslych *adv* falsely, treacherously
'falster *m* = gorfalster
farwèl *m* *farwèls* farewell
ferfter *m* firmness
feythus *adj* beautiful, sumptuous
flat *adj* flat
fla·tteryng *m* flattery
forest *m* *forestys* forest
fortyn *m* fortune
Frank *m* *Franças* Frenchman
frobmans lowen *m* excitement (pleasant)
froth brâs *phr* much ado
Frynkek *m* French (language)
fugyans *m* forgery
fugyor *m* *fugyoryon* forger
furvel kyns *f* *furvellow* precedent
fydhya in *phr* trust *verb*
fynsya (*fynyshya*) *v* finish
fysment *m* *fysmens* feature (facial)
garget *m* *gargettys* garter
gasa hepcor *phr* waive
gellrudh || *adj* bay
gesedhus *adj* ironic(al)
godhvos revrons *phr* pay deference
godnys brâs *pl* artillery
godregor *m* *godregoryon* visitor, guest
golowyjyon *pl* radiance

- gôlyans** *m* celebration, revelry
goon *f* *gonow* scabbard
goos pell *phr* distant relative(s)
goosrudh || *adj* blood-red
gores dhe'n wask *phr* press release
gorfalster *m* superfluity
gorlywans *m* exaggeration
gorowra *v* gild
gorstewel *f* *gorstewelyow* ante-chamber
gorthenep *m* opposition
gorthsevel *v* resist
gorthter *m* obstinacy
gorwyw *adj* excellent
goslowyas *m* *goslowysy* listener
governour *m* *governours* governor
govyjyon *pl* cares
gowolok *f* glance
goyeyn *adj* cool
grauntya *v* grant
gre *m* standing, rank
greuv *m* front (of body)
grêvons *m* grievance
grêvya *v* afflict
grolyak *adj* gruff
grom *m* *grômys* groom
grugys gwarr *m* *grugysow* sling
gryhias *v* neigh
grym *adj* grim
gwandrans *m* wandering, rambling
gwandryas *m* *gwandrysy* wanderer
gwary peryl brâs *phr* play for high stakes
gwayans *m* movement
gwedhwes *f* *gwedhwesow* widow
gwelen tan *f* *gwelyny* poker
gwelsek *adj* grassy
gwelweyth || *m* wicker
gwersyor *m* *gwersyoryon* versifier
gwethlu *m* *gwethluyow* guard
gwethlu || **an onour** *phr* the guard of honour
gwil cortesy *phr* curtsy *verb*
gwil faintys a² *phr* pretend to [have]
gwil wis *phr* pretend, masquerade
gwirleverel *v* tell the truth
gwius *adj* winding, tortuous
gwlascor *f* *gwlascorow* kingdom
gwres *f* ardour
gwrës ha due *phr* over and done
gwybya *v* dart
gwydnhe || *v* whiten, turn pale
gwythiek *adj* bloodshot
hailya *v* hail
hanas *m* sigh, murmur
harlot *m* *harlos* villain
hâtyans *m* hatred
hautin *adj* haughty
havalder *m* likeness, resemblance
heb parow *phr* peerless, incomparable
heb tûll na gil *phr* frankly
heglew *adj* audible, aloud
helgh *m* hunt
helghjy || *m* *helghjiow* = *chy* *helghya*
helghya *v* hunt
helghyas *m* *helhysy* hunter, pursuer
hensoudor || *m* *hensoudoryon* || veteran
herôt *m* *herôs* herald
heuthter *m* exultation
hirgelgh || *m* *hirgelhow* || oval
hudhyk *adj* merry
hùmbrynkyades *f* *hùmbrynkyadesow* escort (female)
hy ben *pron* = *y gela* *feminine reference*
hynon *f* fair weather
hynt *m* *hyntys* hint
idhyl *adj* feeble; languid
imperial *adj* imperial
in hanow Duw dh'y lawa *phr* God be praised
in lôk *prep* in the presence of
inclynyans pedn *m* nod
inferya *v* infer
inferyans *m* inference
inia toth *phr* force the pace (of sth)
iny *m* urging
Italek *m* Italian (language)
Jamys *m* James
jaudyn *m* *jaudyns* rascal
javal *m* *javalys* scoundrel
jentylys *m* graciousness
Jory *m* George
jùstyfians *m* justification
keas *v* enclose
kekefrë·s *adv* = *kefrë·s* (emphatic)
keladow *m* secrecy
kemerer le *phr* replace
kemyna *v* bequeath
kenerthans *m* encouragement
kentrevoges || *f* *kentrevogesow* || neighbour (female)
kentryn *m* *kentrydnaw* spur
ker *f* *kerow* fort
kescolodnek *adj* sympathetic
kescôwsel *v* (gans) have a conversation (with)
keskyans *m* exhortation

- keslowena** *f* congratulations
kesscrefor *m* *kesscreforyon* correspondent
kesseny *v* peal out (of bells, organ)
kessenyans *m* pealing (of bells, organ)
kesson *m* peal (of bells, organ)
kesviajyor *m* *kesviajyoryon* fellow-traveller
kesviajyores *f* *kesviajyoresow* fellow-traveller (female)
kigek *adj* fleshy
knack *adv* immediately
knouk *m* *knoukys* knock
knyvyas *v* clip (hair)
kyffewyas *m* *kyffewysy* roisterer
kynyewel *v* dine
kynyk *m* *kynygow* offer
lanergh *m* *lanerhy* glade
lecyans *m* *lecyansow* licence
lemen *prep* save
leouta *m* honour
lesta *v* hinder, get in the way of
lestans *m* *lestansow* obstacle
leva *v* utter
lobm *adj* bare
lobm *m* *lobmow* drop
loselwas *|| m* *loselwesyon* *||* idler
losten draylya *f* *lostednow* train (of dress)
lower gweyth *phr* several times
lugarn dall *m* *lugern* bull's-eye lantern
lusewegyn *m* *lusewegydnnow* ashtray
ly *m* *liow* oath
lydneyath *f* lineage, dynasty
lymder y vreus *phr* acuteness
lynaja *m* lineage, ancestry
lynaj *m* = lynaja
lÿs *f* *lÿsyow* court
lyther cresys *m* *lytherow* credentials
lyther kemyn *m* *lytherow* will
'ma (ma) *verb* = yma
maghteth *f* *meghtythyon* female servant
mansyon *m* *mansyons* mansion, château
mantel *f* *mentylly* mantle
marbel *m* marble
marchya *v* march
marhoglu *m* cavalry
marshal *m* *marshalys* marshal
martholya *v* hammer
medal *m* *medallys* medal
mell *m* *mellow* joint
melody *m* *melodys* melody
menowghter *m* frequency
menowghva *f* haunt
meras stark *phr* stare *verb*
mery *adj* merry, jovial
mes a dorn *phr* at once
messejer *m* *messejers* messenger
mêstry *m* power, command
meur y worhan *phr* = gorhanus
molethy *v* curse
monark *m* *monarkys* monarch
mong *m* *mongow* mane
mo ha myttyn *phr* morning and night
moren *f* *moronyon* wench
mos wâr y gàm *phr* to be steady / cool
'mowns (mowns) *verb* = ymowns
muskegy *v* go mad
mûtyans *m* sulking, moping
mydnas knack *phr* be [just] about to
mylega *v* curse
myshyf *m* injury, harm, ruin
myster [an] jornalyst *m* journalism
mysterden *|| m* *mysterdens* *||* tradesman
myternsys *m* royalty
myternyth *adj* royal, kingly
nerthek *adj* powerful
nes'hevyn *|| m* relation(s)
nôbyl *m* *nôblys* noble[man]
nôbylta *m* nobility
nycyta *m* [foolish] ignorance
nymf *f* *nymfow* nymph
offycer negys *m* *offycers* orderly
ohô *interj* oho
olewy *v* anoint with oil
ombarusy *v* get ready *intr*
omgomendya *v* introduce oneself
omgrefhe *|| v* brace oneself
omhevelly dhe² *v* impersonate
omjûnya *v* = jûnya *intr*
omlath dewdhen *m* *omladhow* duel
omlowenhe *|| v* make merry
omrêwlya y honen *phr* control himself
omwetha y honen *phr* look after himself
omwil *v* pretend
ôstes *f* *ôstesow* hostess
othobmak *adj* beggarly (sb); desperate (sth)
ownek *adj* afraid
pâcya *v* pace
paja *m* *pajys* page (boy)
pal *m* *palys* mantle
pardon *m* pardon
parleth *m* *parledhow* parlour
'pe *verb* = a pe
pedn medhow *m* *pednow* drunkard

- pedndour** || *m pendourys* || keep (castle)
penrewler || *m penrewlers* || prefect
performyans *m* performance
perhenes *f perhenesow* possessor (female)
perhenogeth *m* possession
pe·tygrew *m pe·tygrews* pedigree
plauntya *v* spread (news etc)
plegadow *adj* buxom
plegyans *m* bow; frown
plottyans *m* plotting, intrigue
plynchya *v* flinch
poll *m* head
pollgledh || *m pollgledhyow* || moat
pons derevel *m ponsow* drawbridge
ponyans *m* gallop
posessyon *m* possession
poster *m* weight
pottya qwarel *phr* claim
prysk *col* shrubbery
py·ctüresk *adj* picturesque
pyffya *v* puff
pygal *f pygolow* mattock
qwallok *m qwalokys* burly fellow
qwartronek *adj* local (within city)
qwiet *adj* quiet
qwyttya *v* quit, leave
ragdas *m ragdasow* forefather, ancestor
ragwel *m* foresight, providence
rainya *v* reign
rebukyans *m* rebuke, reproof
rej *part* = res
re·jyment *m re·jymentys* regiment
repref *m* reproof
res *v* be necessary, must
restorya *v* restore
reun *col reunen* bristles
reverthy *m* torrent
reveth *adj* marvellous
revolver *m revolvers* revolver
revronsus *adj* respectful, deferential
rêwlyas *m rêwlysy* ruler
rom omwysca *m rômys* dressing-room
rômyk *m rômygow* little room
roslyw || *adj* rosy
rudhyans *m* blush
Rûrytânya *f* Ruritania
Rûrytânyan *adj/m Rûrytânyans* Ruritanian
ryddya *v* rid
sacrylych *m* sacrilege
salujyans *m* salute, greeting
Satnas *m* Satan
saw ... yn unsel *phr* except
sawment *m* preservation
scattra *v* scatter
scolyans *m* schooling
scorn *m* scorn
Scylla *f* Scylla (monster of Greek myth)
se rial *m sêys* throne
sêcret *adj* secret
senyans *m* sound(ing)
separâtya *v* separate
sera lich *phr* my liege (addressing king)
sera rial *phr* sire (addressing king)
sergh *m* affection
servyas *m servysy* footman
setha *v* shoot
sethor gans godn *phr* marksman
sherewa *m sherewys* villain
showya *v* show
siansus teg *phr* whimsical
sket *adv* straightaway
skew *f skewyow* screen (protective)
skyrmya *v* fence
smoth *adj* smooth
solas *m* entertainment
sojeta *m sojetys* subject
so·mona *v* summon
sosten *m* sustenance, food
Sows *m Sowson* Englishman
sowyn *adj* prosperous
sparya *v* spare
Spaynek *m* Spanish (language)
sqwyychya *v* jerk
stank *m* stamp (heavy tread)
stâtly *adj* stately
stedfast *adj* steadfast, loyal
sterlyn *adj* sterling
stlevy *v* stammer
syger *adj* sluggish, lazy
styryans *m* explanation
tackya dorn *v* (wàr) clap (on)
tacla *v* array
taclans *m* decoration, ornaments
tag *m* choking
tallyour *m tallyours* trencher
tâl-lytheren *f tâl-lytherednow* initial
tanek *adj* fiery
tanta *v* woo, make love
tantans *m* wooing, suit
tantor *m tantoryon* suitor
tanya golow *phr* strike a light
tavasa *v* speak out

tavasak *see* drog-davasak
tavasans *m* scolding
tebmyk *m* *temygow* little bit
tekhe || *v* ornament
temptyor *m* *temptyoryon* tempter
terlentry *v* twinkle
ternos || *adv* the next day
tewedhak *adj* weather-beaten
tiogus *adj* country, rural
torgh coos *m* *tergh* wild boar
tôwlel dhe scùll *phr* throw away
transformya *v* transform
tredden *m* three men
treddeth *adv/m* three days
trega *v* dwell
trèm *f* look, sight
tremen *m* passage, passing
trenja *adv* the day after tomorrow
trespassor *m* *trespassoryon* criminal
trettya *v* tread
trettyans *m* tread
troblus *adj* trying
troslu *m* infantry
trygh *adj* triumphant
ty *m* oath
tyckya *v* tick
tynkya *v* jingle
tythya *v* hiss
ugh-rencas || *m* *ugh-rencasow* || upper class

uhelor *m* *uheloryon* aristocrat, noble
ùnkynda *adj* ungrateful
uvelder *m* humility, modesty
Varia *interj* = re Varia
'vell *prep* = avell
venturyans *m* = aventuryans
vexya *v* vex, annoy
viajyor *m* *viajyoryon* traveller
vorow *adv/m* = avorow
vysel *col* food
waltsya *v* waltz
wàr vleyñ y dreys *phr* on tiptoe
was *form of address* = a was
wastya *v* waste
whans a wodhvos *phr* curiosity
whedden *See* an Whedden
whedhla *v* tell tales
whedhlor *m* *whedhloryon* gossip (person)
whor dre laha *f* *whereth* sister-in-law
whyrny *v* whizz
whyst *interj* hush
whythrus *adj* searching
wondrys *adj* wonderful
worshyp *m* social position
wosa termyn *phr* later
y Uhelder *title* his Highness
'yll *verb* = a yll
'ylly *verb* = a ylly
yùrl *m* *yùrllys* earl